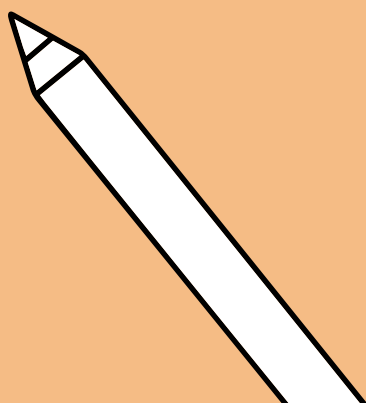

UČBENIK

O OSNOVAH ZNANSTVENEGA PISANJA

V ZNANOSTI O MEDNARODNIH ODNOSIH

Jure Požgan in Ana Bojinović Fenko

Naslov publikacije:

Učbenik o osnovah znanstvenega pisanja v znanosti o mednarodnih odnosih
Elektronska izdaja, 2., dopolnjena izdaja

Avtorja:

Jure Požgan in Ana Bojinović Fenko

Izdajatelj FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE, Založba FDV
Za založbo Hermina Krajnc

Copyright © po delih in v celoti FDV 2022, Ljubljana.

Fotokopiranje in razmnoževanje po delih in v celoti je prepovedano.

Vse pravice pridržane.

Jezikovni pregled: Barbara Korun

Oblikovanje: Ana Brezovec (AnnaBressi)

Dostopno prek: <https://zebra.fdv.uni-lj.si>

Ljubljana, 2022

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni
in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID 125280771

ISBN 978-961-295-028-6 (PDF)

Kazalo

1. Znanstveno raziskovanje	8
1.1 Vrste virov	10
1.1.1 Značilnosti znanstvenih virov	11
1.1.2 Značilnosti strokovnih virov	12
1.2 Zbiranje informacij – iskanje virov	13
1.3 Akademska (ne)poštenost	16
1.4 Pregled literature	22
1.5 Opredelitev raziskovalnega problema in raziskovalnega vprašanja	28
2. Znanstveno pisanje	37
2.1 Oblika besedila	37
2.2 Navajanje virov v besedilu	38
2.2.1 Citati in povzetki	38
2.2.2 Krajšanje citatov	39
2.2.3 Zapis vira v besedilu	39
2.2.4 Posredno citiranje in navajanje	41
2.3 Zapis dokumentov (in drugih primarnih virov) v besedilo	43
2.4 Zgledi zapisovanja virov v besedilo	48
2.5 Zapis kratic in okrajšav	50
2.6 Uporaba izrazov v tujih jezikih, fraze in koncepti	52
2.7 Tabele in slike	54
2.8 Opombe pod črto	55
2.9 Zapis uporabljenih virov v seznam	57
2.10 Pravila zapisovanja virov v seznam virov	58
2.11 Zgledi zapisovanja virov v seznam virov	64
3. Struktura znanstvenega eseja	69
3.1 Makrostruktura znanstvenega eseja	70
3.2 Mikrostruktura znanstvenega eseja	72
3.2.1 Uvod eseja	72
3.2.2 Jedro eseja	77
3.2.3 Zaključek eseja	80
4. Seznam virov	85
Priloga: Zbirka vaj za tisk	86

Kazalo skic

Skica 1.1: Preplet znanstvenega raziskovanja in pisanja	9
Skica 1.4: Uporaba virov	22
Skica 1.5.1: Raziskovalni koraki	28
Skica 1.5.2: Model P-R-P	34
Skica 3.1: Makrostruktura eseja v 1000 besedah	70
Skica 3.2.1: Mikrostruktura uvoda eseja	72
Skica 3.2.2: Mikrostruktura jedra	77
Skica 3.2.3: Biserna ogrlica kot metafora za mikrostrukturo jedra eseja	78
Skica 3.2.4: Mikrostruktura zaključka	80

Kazalo tabel

Kazalo študijskih primerov

Študijski primer: raba Wikipedije	15
Študijski primer: analiza besedila v sistemu Turnitin	17
Študijski primer: podatki brez vira	19
Študijski primer: pojav → raziskovalni problem	31
Študijski primer: postopek oblikovanja hipoteze	33
Študijski primer: oblikovanje argumenta	35
Študijski primer: dobri in šibki naslovi eseja	71
Študijski primer: šibek uvod eseja	73
Študijski primer: dober uvod eseja	74
Študijski primer: dober zaključek eseja	83
Študijski primer: šibek zaključek eseja	84

Kazalo vaj

VAJA 1: Izjava o avtorstvu pisnih izdelkov	18
VAJA 2: Prepoznavanje akademske (ne)poštenosti	20
VAJA 3: Iskanje virov in zapis virov v seznam literature	26
VAJA 4: Analiza virov in izbor najustrežnejših virov	27
VAJA 5: Zapisovanje sekundarnih virov v besedilo	42
VAJA 6: Zapisovanje primarnih virov v besedilo	47
VAJA 7: Urejanje oblike besedila	56
VAJA 8: Zapis primarnih virov v seznam virov	62
VAJA 9: Zapis sekundarnih virov v seznam virov	63
VAJA 10: Opredelitev raziskovalnega problema in oblikovanje raziskovalnega vprašanja	75
VAJA 11: Priprava uvoda in oblikovanje naslova eseja	76
VAJA 12: Oblikovanje jedra eseja	79
VAJA 13: Oblikovanje zaključka eseja	81

Legenda

Podrobnejše vsebinske informacije so na voljo v opombah.

Primer vrste vira

PRIMER

Hiperpovezava do primera

PREDGOVOR

Učbenik je namenjen študentom dodiplomskega študija mednarodnih odnosov oziroma tistim, ki se začenjajo seznanjati z znanstvenim raziskovanjem in pisanjem na področju mednarodnih odnosov. Najbolj je učbenik primeren za uporabo v 1. letniku omenjenega programa, in sicer neposredno pri predmetu Osnove znanstvenega pisanja z angleško terminologijo, kjer avtorja upava, da bo služil kot dober pripomoček pri usvajanju temeljnega učnega cilja, tj. usposobiti študente za raziskovanje in pisanje strokovnih in znanstvenih besedil, zlasti raziskovalnih esejev in seminarskih nalog. Namen učbenika je, da študente opolnomoči s temeljnim znanjem, ki ga potrebujejo, da začenjajo samostojno izvajati znanstveno raziskovanje in pisanje v tej disciplini. Poleg potrebnega konceptualnega znanja učbenik ponuja tudi sistematično izgradnjo naslednjih kompetenc: obvladovanje iskanja in klasifikacije različnih virov za znanstveno raziskovanje, pisno izražanje in oblikovanje znanstvenih besedil ter razvijanje raziskovalnih analitičnih sposobnosti, sposobnost jasne argumentacije in zmožnosti sinteze znanstvenih ugotovitev.

Učbenik obstaja v elektronski obliki in dopolnjuje oblike dela na daljavo pri predmetu. Študijsko gradivo je zastavljeno tako, da ga kot pripomoček študenti uporabljajo ne le pri kontaktnih urah, temveč tudi pri samostojnem delu doma, ko urijo večšine iskanja in pisanja znanstvenih virov v besedilo in v sezname virov oziroma ko urijo večšine oblikovanja znanstvenega besedila. Kot sredstvo v procesu raziskovalnega učenja, ki spodbuja aktiven pristop k snovi in služi kot ilustracija znanstvenih ter strokovnih besedil, je učbenik dopolnjen z vsebino, ki ni prikazana le z besedami, ampak vsebuje tudi tabele, sheme in študijske primere. Pri pridobivanju tega novega znanja pa bo študentom v pomoč predvsem reševanje uporabnih nalog oziroma vaj, ki sva jih avtorja pripravljala samostojno na podlagi več kot 10-letnega izvajanja predmeta Osnove znanstvenega pisanja in vsakoletno osveženih študijskih gradiv.

Tako kot vsaka znanstvena disciplina tudi mednarodni odnosi kot vire podatkov uporabljajo splošna nahajališča podatkov (monografije, znanstvene članke, znanstvene zbornike, statistične podatke, intervjuje), a hkrati zahtevajo poznavanje specifičnih virov proučevanja svojega predmeta (predvsem primarnih virov tako iz nacionalnega kot mednarodnega okolja). Zato e-učbenik študente vodi pri osvajanju družboslovnih osnov raziskovanja in pisanja ter izpostavlja specifične omenjene discipline.

V prvem poglavju študenti spoznajo najosnovnejše informacije o znanstvenem raziskovanju, ki so potrebne, da se lotijo raziskovalne prakse. Avtorja sva na podlagi izkušenj to poglavje oblikovala ne z vidika vsega, kar je mogoče vedeti o znanosti, njeni filozofiji, epistemologiji in metodologiji, ter zasnovi raziskovanja na njihovi podlagi, temveč samo z vidika nujnosti predznanja za začetek proučevanja mednarodnih odnosov kot družbenega pojava. Študenti v tem poglavju spoznajo posebnosti narave in namena znanstvenega besedila, vrste virov – poudarek je na znanstvenih virih – in kje se slednji nahajajo. Učijo se tudi prepoznavanja legitimnosti oziroma avtoritete virov. Najbolj specifičen del za znanost o mednarodnih

odnosih je poglavje o primarnih virih, ki so za to znanost drugačni od virov v primerljivih vedah, recimo v politologiji, sociologiji, ekonomiji ali pravu. Glede na digitalizacijo virov v zadnjih 20 letih in poplavo pojavov pomanjkljivih (*misinformation*), napačnih (dezinformacij) in namerno zavajajočih informacij (*malinformation*), lažnih novic in plagiatorstva sva avtorja posebno pozornost posvetila etični vzgoji mladih strokovnjakov mednarodnih odnosov z vidika akademske poštenosti.

V drugem poglavju, ki je najobsežnejše, učbenik študentom ponuja ne le spoznavanje pravil, temveč tudi vaje zapisovanja virov v besedilo in v seznam virov. Z vidika tipa zapisovanja virov in oblikovanja besedila učbenik upošteva Navodila za pisanje in oblikovanje strokovno-znanstvenih del FDV (Logar in drugi, 2022), ki temelji na slovenskemu jeziku prilagojenem stilu Ameriškega združenja za psihologijo (*American Psychological Association – APA*). Specifičnost uporabe teh pravil za področje mednarodnih odnosov pa avtorja razvijava na podlagi predhodnih naporov katedrskih kolegov, ki so se pedagoško ukvarjali s temi vsebinami, predvsem prof. dr. Bojka Bučarja, prof. dr. Zlatka Šabiča, prof. dr. Petre Roter in doc. dr. Milana Brgleza.

Tretje poglavje učbenika je posvečeno osnovnim napotkom za strukturiranje znanstvenih del; predvsem se osredotoča na najbolj razširjen tip študentskega izdelka pri študiju mednarodnih odnosov, to je na znanstveni esej. Študenta usmerja k postopni pripravi osnutka znanstvenega eseja, k večplastnemu in večfaznemu pregledu literature ter k pripravi raziskave na osnovi temeljnih metod znanstvenega proučevanja. Učbenik študentu zagotovi izgradnjo kompetence oblikovanja ustreznega uvoda, osrednjega dela in zaključka eseja na podlagi poznavanja mikrostrukture eseja, tj. elementov teh posameznih treh strukturnih delov eseja. V tem delu sva avtorja besedilo pripravila na podlagi že obstoječih naporov članov katedre za mednarodne odnose (Bučar in drugi, 2012), ki so znanstveno raziskovanje vselej skrbno razvijali tudi z uvidom kakovostnega prenosa te kompetence na študente, dodala pa sva tudi usmeritve iz priročnikov tujih avtorjev (npr. Grix 2010; Lamont 2015; Baglione 2016).

Ker je večšina znanstvenega raziskovanja in pisanja neločljivo povezana z digitalnim okoljem, sva učbenik pripravila tudi za izdajo v elektronski obliki. Ta način omogoča posodabljanje vaj, dodatne literature in osveževanje primerov virov glede na hitro razvijajočo se družbeno-politično realnost mednarodnih odnosov in glede na tehnološki razvoj, ki pogojuje shranjevanje virov podatkov.

1 Znanstveno raziskovanje

Znanstveno raziskovanje se od drugih vrst aktivnosti, ki proučujejo, analizirajo, preiskujejo ipd. razlikuje po naslednjih elementih:

1. Relevantnost družbenega pojava/raziskovalnega problema.

- a. Pojav, ki ga opredelimo kot raziskovalni problem, mora imeti relevantnost za družbo, v znanosti o mednarodnih odnosih mora biti pojav, ki ga proučujemo, del svetovne politike.¹
- b. Pojav je lahko povsem teoretske narave; v tem primeru nima empirične dodane »vrednosti,« temveč z raziskovanjem avtor prispeva k preverjanju, dopolnjevanju, izgradnji konceptov oziroma teorij(e).
- c. Raziskovalni pojav je lahko nov, aktualen oziroma se zgodovinskega pojava lotimo proučiti z novega vidika.
- d. Pojav ima posebno »težo,« kar pomeni, da v veliki meri vpliva na obseg akterjev ali politik v mednarodnih odnosih.

2. Sistematična obravnava problema.

Pri vsakršnem znanstvenem raziskovanju avtorja vodita skrbno zbiranje in analiza znanstvenih virov, na podlagi katerih opredeli problem in oblikuje raziskovalno vprašanje (tezo ali hipotezo).² Slednjega prouči z znanstvenimi metodami.

3. Oblika zapisa raziskovalnega postopka in ugotovitev.

Strokovni in znanstveni izdelki se precej razlikujejo od poljudnih ali literarnih oziroma umetniških del tudi po »videzu« oziroma obliki. Strukturirani so v uvod, jedro in zaključek ter seznam virov, a vsebina posameznih delov mora upoštevati določena pričakovanja glede zapisa elementov obravnave problema. O tem se poučimo v 3. poglavju.

4. Ugotovitve.

Ugotovitve znanstvenega dela mednarodnika so pomembne ali za empirično realnost ali za teorijo. V vsakem primeru ustrezna uporaba znanstvenega raziskovanja zagotavlja, da jih je možno vedno preveriti z enakimi ali z drugimi metodami. Ugotovitve, ki so teoretske narave, pomenijo nova posplošena dognanja o pravilih delovanja družbenega sveta, tiste o konkretnih empiričnih pojavih pa se osredotočajo na reševanje problema oz. na t. i. predpisovanje politik.

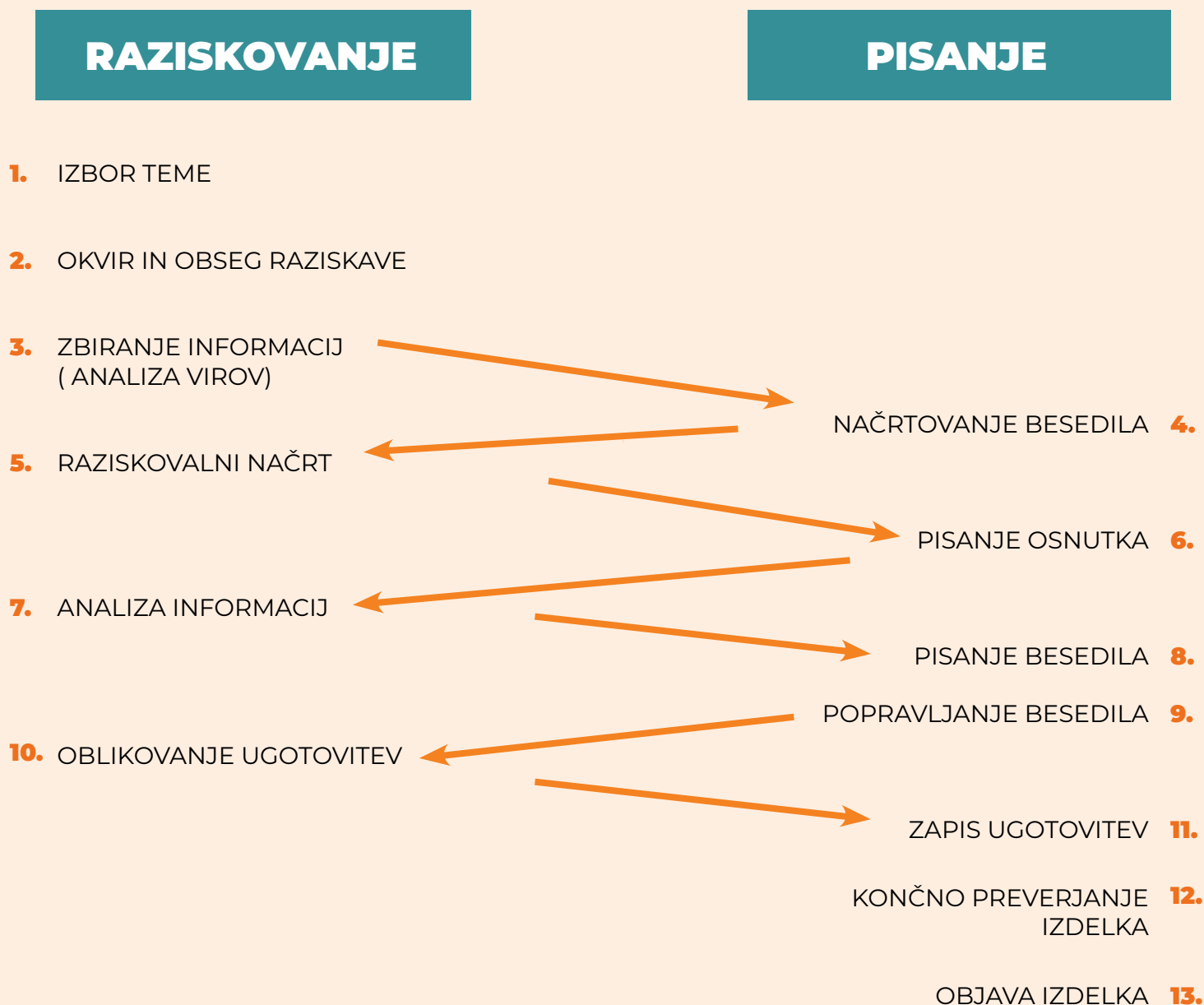

¹ Svetovna politika je sopomenka mednarodnih odnosov kot pojava. Več o tem pojavu v Baylis in drugi (2007).

² Več o tradicijah in metodah raziskovanja v 3. poglavju oziroma v Bučar in drugi (2012, 2. poglavje).

Na podlagi znanstvenega raziskovanja organiziramo zapis znanstvenega dela. Proces raziskovanja in pisanja sta prepletena, s prakso in izkušnjami vsak raziskovalec razvije svoj slog in organizacijo teh dveh procesov, ki potekata izmenično – do dokončanja raziskovanja. Zatem sledi dokončanje pisanja in seveda preverjanje izdelka v celoti z več vidikov (oblikovno, slovnično, vsebinsko). Proces prepleta raziskovanja in pisanja lahko ponazorimo takole.

Skica 1.1: Preplet znanstvenega raziskovanja in pisanja

Vir: prirejeno po Vodopivec in Vodopivec (2004, str. 17).

1.1 VRSTE VIROV

Južnič (1992, str. 106–142) deli vire v primarne, sekundarne in terciarne.

PRIMARNI VIRI

So najbolj preprosto vse vrste dokumentov in lastni zbrani podatki. Dokumente delimo še nadalje; natančnejši podatki o tem, kako jih prepoznamo in v čem se ločijo, ter predvsem, kako jih zapisujemo v seznam virov in v besedilo, so v 2. poglavju. Vaje, kako najti posamezne dokumente, so v 4. poglavju.

→ DOKUMENTI

- pravni
- zakonodajni
- izvršilni

→ INTERVJU

→ GOVOR

PRIMER

Primer
mednarodnega
zakonodajnega
dokumenta

SEKUNDARNI VIRI

So že predelani in obdelani viri, ki – na »svoj način«, tj. na podlagi svojega raziskovalnega vprašanja in metodologije – analizirajo in interpretirajo primarne in druge sekundarne vire.

Narava sekundarnih virov:

→ ZNANSTVENI

- imajo znanstveno-raziskovalni aparat
- specifične založbe, znanstvene revije posameznih disciplin
- tudi interdisciplinarni

→ STROKOVNI

- značilni za stroko
- informativni, aplikativni, aktualni, predpisovalni
- ne uporabljajo (nujno) znanstvenih metod
- specializirani za ozko področje
- enciklopedije, leksikoni, almanahi, poročila

PRIMER

Primer
monografije

1.1.1 Značilnosti znanstvenih virov

ZNANSTVENA MONOGRAFIJA:

PRIMER

→ **oblika:**

- naslovnica: naslov, avtor
- notranja stran – podatki o letu, izdaji, založbi
- kazala: kazalo vsebine, kazalo skic, imensko kazalo, stvarno kazalo
- kazalo vsebine: naslovi poglavij in podnaslovi, uvod, zaključek, opombe
- seznam virov (primarni, sekundarni)

→ **vsebina:**

- avtor razvije koherentno raziskavo skozi celotno delo
- ima **en raziskovalni problem**, ki ga z ustreznimi metodami prouči v globino in širino in to pokaže v posameznih poglavjih

→ e-knjige

→ signatura: npr. učbenik

ZNANSTVENI ZBORNICI, POGLAVJA v zbornikih

PRIMER

→ **oblika:**

- enako kot monografija
- dodatno: urednik(i), naslovi poglavij kot samostojnih enot

→ **vsebina:**

- Urednik je odgovoren za širši okvir znanstvenega problema in metodologijo.
- Avtorji posameznih poglavij naredijo samostojne zaključene raziskave, ki so skladne s celotno idejo/problemom, ki jo/ga zbornik naslavlja.
- V zaključku zbornika je sinteza ugotovitev vseh poglavij (lahko primerjalno).

→ **e-knjige**

ZNANSTVENI ČLANKI

PRIMER

→ **oblika:**

- avtor
- letnik revije (kako dolgo revija izhaja – uveljavljenost); (*Volume*), številka (*Issue* ali *Number*)
- naslov revije usmerja problematiko (temo) članka
- naslov članka
- ključne besede
- povzetek
- seznam literature

→ **vsebina:**

- empirični, teoretski, aplikativni (predpisovanje)
- posebna številka (*Special Issue*), tematska številka (*Thematic Issue*) na določeno specifično temo (Teorija in praksa: Spreminjanje mednarodnih odnosov po pandemiji COVID-19: upravljanje rastoče vrzeli med nacionalnimi in multilateralnimi odzivi)

MAGISTRSKA DELA, DOKTORSKE DISERTACIJE

PRIMER

- po navadi čez čas spremenjene v znanstvene monografije
- aktualnosti
- pomembne univerze
- enako za diplomska in magistrska dela

RAZISKAVE NA ZNANSTVENIH KONFERENCAH

PRIMER

Vire, predvsem aktualne znanstvene raziskave, je mogoče najti tudi na repozitorijih mednarodnih znanstvenih združenj, ki organizirajo (letne) konference. Nekaj primerov pomembnih mednarodnih znanstvenih združenj:

- ISA
- EISA
- CEEISA
- WISC
- UACES
- ECPR
- IPSA
- Slovensko politološko društvo

TERCIARNI VIRI

PRIMER

So že zbrana dokumentacija, bibliografije. Slednje so uporabne pri učbenikih (temeljna literatura na nekem področju) ali poglavjih v zborniku (specializirana literatura za temo zbornika), pa tudi znanstvenih člankih (še bolj specializirana literatura nekega ozkega raziskovalnega problema).

1.1.2 Značilnosti strokovnih virov

Primeri strokovnih virov za področje mednarodnih odnosov:

→ PRIPOROČENI STROKOVNI (SPLETNI) ČASOPISI:

- The Economist: <http://www.economist.com/>
- Financial Times: <https://www.ft.com>
- le Monde Diplomatique: <https://www.monde-diplomatique.fr>
- Foreign Affairs, <http://www.foreignaffairs.com/>
- EurActiv: <http://www.euractiv.com/>

→ **PRIPOROČENI RAZISKOVALNI CENTRI IN MISLIŠČA (THINK-TANKI):**

- POLITICO: <https://www.politico.eu/>
- Centre for European Policy Studies – CEPS: <https://www.ceps.eu/>
- Bertelsmann Foundation: <http://www.bfna.org/>
- Deutsche gesellschaft für auswärtige politik: <https://dgap.org/de>
- Chatham House, <http://www.chathamhouse.org/>
- The Foreign Policy Centre: <http://fpc.org.uk/>
- Funcas: <http://www.funcas.es/>
- Fundación Alternativas: <http://www.fundacionalternativas.org/>
- Instituto Affari Internazionali: <https://www.iai.it/it>
- EUROMESCO: <https://www.euromesco.net>
- Inštitut za strateške rešitve: <http://isr.si/>

→ **MNOŽIČNI MEDIJI:**

BBC, le Monde, Frankfurter Allgemeine Zeitung, CNN, NY Times, The Guardian, Washington Post, The Times, Aljazeera, Delo, Večer, Dnevnik, MMC RTV ipd.

1.2 ZBIRANJE INFORMACIJ – ISKANJE VIROV

Pri zbiranju informacij za raziskovanje sta ključna vedenje, kje zberemo informacije, in večšina, kako jih najdemo in se odločimo, kateri so za našo raziskavo uporabni.

KJE najdemo podatke in vire?

- knjižnice (ODKJG, NUK, druge)
- COBISS
- DIKUL – digitalna knjižnica Univerze v Ljubljani; spletne baze podatkov
- e-knjige; naslov e-knjige: posebna pozornost velja učbenikom
- znanstveni članki
- internet obravnavamo kot nahajališče virov, ne kot VIR! (npr. Google Scholar, uveljavljene enciklopedije)

Pri iskanju virov in podatkov v splošnih brskalnikih je treba paziti na zanesljivost oziroma legitimnost vira, ki jo določa avtoriteta avtorja na znanstvenem ali strokovnem področju. Z izkušnjami študent pridobi védenje o avtoriteti virov na področju mednarodnih odnosov. Opozarjava, da je za obnašanje na internetu glede vprašanj, katere vire uporabljati in ali jih tudi sam objavljati (npr. v odprtih vrstniških (*peer-to-peer*) enciklopedijah, kot je Wikipedia), treba upoštevati bonton (*t. i. netiquette*) (Grix in Watkins, 2010), oziroma premisliti,

ali nek podatek v »prosti« objavi na medmrežju res potrebujemo, ali ga lahko najdemo na bolj zanesljivem mestu (v znanstvenem članku ali monografiji). Aktualnih podatkov seveda tako ne moremo pridobiti – v tem primeru je medmrežje najboljše nahajališče virov. Nujno je treba iskati podatke na spletni strani AVTORJA podatka, ne pa na prvem zadetku, ki ga ponudi brskalnik. V slednjem primeru se rajši poslužimo načela »interNE« (*internot*) namesto internet (Tulder, 2007). Legitimni avtorji podatkov so mednarodne vladne organizacije, (mednarodne) nevladne organizacije³ in državni organi.

Thornton (2012, str. 96–98) ta problem imenuje preobilica podatkov (*information obesity*). Kritično oceni predvsem predpostavko, da internet avtomatsko prispeva k izboljšanju učenja. Ponudi tale citat, ki ga povzame po Biggsu (Biggs, 2003, str. 214 v Thornton, 2012, str. 96):⁴

Če je bistvo poučevanja prenos znanja od učitelja k študentu, bi moral biti svetovni splet s praktično neomejenimi informacijami le klik stran najboljše pedagoško orodje. Takšen pogled je impliciran v frazi »surfanje po spletu«: dejansko gre za gibanje le po površini, z nekaj kopiraj-prilepi tukaj, kopiraj-prilepi tam, poveži za nekaj povezovalnimi stavki v lastnem stilu in zadetek – izdelek, ki izgleda odlično, a ne vsebuje prav nobene originalnosti ali globokega razmisleka.

Kako problematična je taka plagiatorska praksa tudi z vidika akademske poštenosti, zelo jasno izpostaviva v naslednjem podpoglavju.

Wikipedia in druge spletne enciklopedije

Spletne enciklopedije so večinoma plačljive (npr. Encyclopedia Britannica, Oxford Research Encyclopedia). Wikipedia je prosto dostopna. Nudi dobro vstopno točko za informacijo, o kateri študent ne ve nič oziroma zanjo prvič sliši, da si izoblikuje idejo o časovnem obdobju, geografskem prostoru, mednarodnem obsegu nekega pojava. Pri uporabi Wikipedie kot vira pa je potrebno biti previden, saj informacije, ki jih zapis vključuje, niso niti znanstvene niti preverjene, ureja in spreminja pa jih lahko vsak. Prav tako obstajajo velike razlike med zapisi pri posameznih jezikovnih različicah Wikipedie (npr. med slovensko in angleško). Študente zato vsekakor spodbujava, da Wikipedije ne obravnavajo kot samostojni vir, ampak kot začetni vir, ki ima zbran seznam virov na koncu vsakega enciklopedičnega članka; gre torej za terciarni vir. Informacijo lahko vedno poiščete oz. preverite pri originalnem viru in se tako izognete morebitnim napačnim in namerno zavajajočim informacijam.

³ Legitimnost mednarodnih nevladnih organizacij lahko preverite tako, da jih poiščete na seznamu organizacij s posvetovalnim statusom pri Ekonomskem in socialnem svetu (*Economic and Social Council* – ECOSOC) Organizacije združenih narodov (OZN). Več informacij o tem je na voljo v Economic and Social Council of the United Nations (n. d.), seznam pa obstaja v obliki dokumenta ECOSOC E/2018/INF/5 (2018).

⁴ Biggs, J. (2003). *Teaching for Quality Learning at University*, 2. izdaja. The Society for Research into Higher Education and Open University Press. Vsi prevodi so delo avtorjev.

ŠTUDIJSKI PRIMER: RABA WIKIPEDIJE

1. PRIMER: Edward Snowden

PREDNOSTI UPORABE TEGA VIRA	SLABOSTI UPORABE TEGA VIRA
nedavna zgodovina, aktualnosti, bogati podatki na voljo na internetu, obsežen seznam virov za nadaljnjo raziskavo	neobstoječi politični konsenz glede »problema« oziroma izida »afere« Snowden, možna pristranskost zapisa

2. PRIMER: vestfalski mir

PREDNOSTI UPORABE TEGA VIRA	SLABOSTI UPORABE TEGA VIRA
hiter pregled zgodovinskega obdobja, temeljne – poljudne definicije pojava	premalo strokoven – nujna konzultacija dodatnih virov s področja znanosti o mednarodnih odnosih oz. originalnih virov, navedenih v članku

1.3 AKADEMSKA (NE)POŠTENOST

Akademsko poštenost je pojem, s katerim opredelimo eno najpomembnejših vrednot akademske skupnosti. Slednjo sestavljamo znanstveni raziskovalci, visokošolski učitelji, avtorji znanstvenih virov in študenti. Akademsko poštenost pomeni spoštovanje avtorstva in kakovosti akademskega dela drugih in pošteno obravnavo podatkov, katerih avtorji so drugi člani akademske skupnosti. S poštenim akademskim delom upoštevamo naslednje:

- Ustrezno pripoznamo avtorstvo vsakega vira podatkov.
- Ustrezno zapišemo vsak vir v svoje besedilo in v seznam virov.
- S tem tudi omogočimo drugim avtorjem/ raziskovalcem, da najdejo originalne podatke in jih preverijo oz. uporabijo, če želijo izvedeti več o njih.
- Pri preverjanju znanja uporabljamo samo lastno znanje.

Plagiatorstvo pomeni kršitev akademske poštenosti. »Originalno je beseda pomenila ugrabitev (*kidnapping*), a je zdaj začela pomeniti dejanje kraje ali predstavljanja neke ideje, izjave ali dela nekoga drugega kot svojega« (Grix, 2010, str. 140). Harris (2001, str. 13) ga opredeli kot »kupiti raziskovalno delo in ga predstaviti kot svojega, kopirati in lepiti raziskovalno dela drugih brez ustrezne navedbe, predstaviti delo nekoga drugega (kolega ali znanstvenika) kot svoje«. Oblike plagiatorstva so na primer: goljufanje, kršitve izpitnega reda, izdajanje za drugo osebo, pomoč drugim in nagovarjanje k nepoštenosti, nedovoljena pomoč drugim pri lastnem delu, poneverjanje in izmišljanje podatkov. Plagiatorstvo je mogoče konceptualno razumeti v štirih pomenih:

- To je šundovsko raziskovanje, ki »ne glede na to, ali je samo nakazano ali dokazano, namerno ali izvedeno iz malomarnosti, na povzročitelja meče slabo luč in izraža resen dvom o njegovi kredibilnosti kot raziskovalcu ali študentu, upravičenem univerzitetne ravni izobraževanja« (Rosamond, 2002, str. 168).
- To je kršitev neformalnih praks, ki omogočajo potek akademskega življenja, in sicer pretrganje zaupanja med učitelji in študenti ter med študenti samimi (Grix, 2010, str. 140).
- Gre za kršitev etičnega kodeksa in standardov (prav tam).
- V pravnem oziru gre za kršitev avtorskih pravic in s tem obliko prevare, vključno s kršitvijo intelektualen lastnine (prav tam, str. 140–141).

Na UL FDV za odkrivanje in preprečevanje plagiatorstva uporabljamo programski sistem **Turnitin**, ki deluje po načelu statistične analize besedila in njegove primerjave z obstoječo bazo podatkov na internetu. Sistem prepozna ujemajoče dele besedil in izračuna odstotek podobnosti, presoja o tem, ali je oddano delo plagiat, pa je v celoti prepuščena ocenjevalcu oziroma pedagogu.

ŠTUDIJSKI PRIMER: ANALIZA BESEDILA V SISTEMU TURNITIN

skupni delež ujemanja besedila

seznam ujemajočih besedil

posamezni deli besedila, ki se ujemajo

Posledice poskusa ali izvedbe plagiatorstva na UL FDV so neocenjen izdelek, izpit in odvzem pravice do nadaljevanja preverjanja znanja ter prijava disciplinski komisiji FDV. Slednja odloča po Pravilniku o študiju na programih prve in druge stopnje (2017/19, čl. 49) ter skladno s Pravilnikom o disciplinski odgovornosti študentov UL (2018).

Najbolj zanesljiv način, da se plagiatorstvu izognemo, je, da dosledno navajamo vse uporabljene vire (*referencing*) (Grix, 2010, str. 142). Pisne izdelke opremimo tudi z izjavo o avtorstvu pisnih izdelkov, ki je prikazana v vaji 1.

Katerih podatkov ni treba označiti z virom?

1. SPLOŠNEGA VÉDENJA.

Če se podatek nahaja v več virih brez navedbe avtorja, potem podatek ni sporen – je splošno védenje, dejstvo.

2. LASTNIH IDEJ, LASTNE SINTEZE, ki izhaja iz analize (soočanja podatkov iz) več virov.
Npr.: Na podlagi v raziskavi navedenih podatkov sklepam/ugotavljam, da ...

VAJA 1: Izjava o avtorstvu pisnih izdelkov

Navodilo: Preberi in izpolni izjavo o avtorstvu.

**Univerza v Ljubljani
Fakulteta za družbene vede**

Izjava o avtorstvu pisnih izdelkov

Spodaj podpisana_i _____, z vpisno številko _____, s svojim podpisom zagotavljam, da

- bodo vsi oddani pisni izdelki rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- bodo vsa dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih bom uporabljal_a v pisnih izdelkih, jasno navedena oziroma citirana (skladno z Navodili za pisanje in oblikovanje strokovno-znanstvenih del FDV);
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citatov bodisi v obliki skoraj dobesednega povzemanja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oziroma ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu, prekršek pa podleže tudi ukrepom Fakultete za družbene vede v skladu z njenimi pravili;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za oddane pisne izdelke in za moj status na Fakulteti za družbene vede.

V Ljubljani, _____ (datum)

Podpis: _____

ŠTUDIJSKI PRIMER: PODATKI BREZ VIRA

<p>Evropska unija (EU) ima 27 držav članic.</p> <p>Zadnja sprememba članstva EU je izstop Združenega kraljestva Velike Britanije in Severne Irske iz EU, in sicer 31. 1. 2020, pri čemer se prehodno obdobje za uveljavitev izstopa zaključi 31. decembra 2020 (Centre for European Reform, n. d.).</p> <p>V seznam virov: Centre for European Reform (n. d.) Brexit timeline. https://www.cer.eu/brexit-timeline</p>	<p>Splošno vedenje, VIR NI POTREBEN.</p> <p>Natančen podatek, ki ni splošno vedenje. VIR JE POTREBEN, zapišemo pa ga tako v besedilo kot v seznam virov.</p>
<p>Organizacija združenih narodov ima 193 držav članic.</p> <p>Nazadnje se ji je 14. julija 2011 pridružila novoustanovljena država Južni Sudan (UN News, 2011, 14. julij).</p> <p>V seznam virov: UN News (2011, 14. julij). UN welcomes South Sudan as 193rd Member State. https://news.un.org/en/story/2011/07/381552</p>	<p>Splošno vedenje, VIR NI POTREBEN.</p> <p>Natančen podatek, ki ni splošno vedenje. VIR JE POTREBEN, zapišemo pa ga tako v besedilo kot v seznam virov.</p>

VAJA 2: Prepoznavanje akademske (ne)poštenosti

Navodilo: Preberi oba zapisa študentov in izvorna besedila drugih avtorjev. Pri vsakem primeru določi, ali se je posamezni študent posluževal nepoštenih akademskih praks oziroma neustrezno povzemal besedila. Pri tem sporne dele besedila označi z rumeno barvo.

Študent 1:

Opredelitve terorizma so bile vedno problematične, saj je zelo kompleksen. Navedla bom nekaj ključnih pojmov, ki jih navajajo avtorji pri opredelitvi in razlagi tega fenomena sodobnega sveta: terorizem je sredstvo in metoda političnega boja; temelji na ustrahovanju in vzbujanju občutka osebne ogroženosti pri prebivalstvu; pogosto gre za uporabo fizičnega in psihičnega nasilja, katerega namen je zrušiti avtoriteto države. Zakaj pride do teorističnega napada? Na to vplivajo številni dejavniki, in sicer psihološki, gospodarski, politični, verski in socialni. Vzroki so lahko etnična, verska ali ideološka navzkrižja, revščina, stres, frustracije, modernizacija in politična neenakopravnost.

Avtor izvornega besedila: Erika Young (2013, str. 19)

Danes je akademski konsenz o minimalni definiciji terorizma kot nasilja ali grožnje z nasiljem, ki je politično motivirana (Dobovšek, 2002, str. 589; Enders in Sandler, 2004, str. 121; Rizman, 2005, str. 9; Europol, 2012, str. 4), kar pa je zelo splošna definicija. Številne definicije terorizma se medsebojno razlikujejo povečini le v tem, katere elemente vsebujejo poleg politične motivacije in kolikšno težo jim dajejo. Pavič (2009, str. 21) navaja tri najpogostejše elemente definicij terorizma:

- terorizem je sredstvo in metoda političnega boja,
- temelji na ustrahovanju in vzbujanju občutka osebne ogroženosti pri prebivalstvu,
- pogosto gre za uporabo fizičnega in psihičnega nasilja, katerega namen je zrušiti avtoriteto države.

Študent 2:

Afganistan je po desetletjih državljanske vojne prišel do točke, ko država ni izvajala dejanske oblasti nad znatnim delom teritorija in prišlo je do erozije državne oblasti in njene kapacitete izvajanja osnovnih nalog države (Aman in Aman 2015, str. 401). Miller (2013, str. 157–160) navaja, da je bil leta 2001 ena izmed najrevnejših držav na svetu, kjer je prebivalstvo živelo brez osnovnih sanitetnih pogojev z manj kot polovico ameriškega dolarja na dan, različne regije v državi so bile ujete v nenehne vojaške spopade, različna plemena pa so na območjih, ki so jih nadzorovala oblikovala lastne politične organe, popolnoma neodvisne od centralne oblasti.

Avtor izvirnega besedila: Aman in Aman (2015, str. 401)

Afghanistan is a classic case of a weak state that had to endure a long protracted civil war, unabated violence, and erosion of state capacity and strength, elevating its status to the so called failed state. The international intervention in Afghanistan began in the closing months of 2001, and with a transitional government coming into power in December, Afghanistan formally kick-started the complex process of re-building state institutions.

Avtor izvirnega besedila: Miller (2013, str. 157–160)

In 2001 Afghanistan was the world's most failed state. The security environment was anarchic, large-scale fighting against the Taliban and al-Qaida continued until March 2002 (...) The Taliban government was never recognized as legitimate by all Afghans (...) With an anarchic security situation and a nonfunctional state, the Afghan economy had collapsed by the end of the Taliban's misrule. Afghans were the world's seventh poorest people in 2001. The IMF estimated that GDP per capita in 2002 was about \$176: Afghans lived on about 48 cents per day, comparable to the poorest people in sub-Saharan Africa.

1.4 PREGLED LITERATURE

Pregled literature (*literature review*) imenujemo obravnavo virov v konceptualnem delu raziskovalnega dela. Tu ne gre za študij podatkov iz virov z namenom iskanja podatkov za izvedbo empiričnega raziskovanja. Prav tako pregled literature ni *seznam vsega*, kar je napisano na tvojo raziskovalno temo niti ne *povzetek* (poudarka v originalu) člankov in knjig na tvojo temo (Lamont, 2015, str. 68). Pregled literature je treba razumeti izvajati kot stalen proces, ki spremlja raziskovanje in pisanje izdelka ves čas njegovega nastajanja (Grix, 2010, pogl. 3).

Veliko avtorjev navaja razne koristi oz. namene pregleda literature, a vsi se strinjamo, da je najprej treba začeti pri zbiranju virov in se naučiti, kako vire uporabljati.

Skica 1.4: Uporaba virov

1. zberi vse vire

- narava in vrsta vira
- lastnosti vira – kateri podatki so uporabni?
- zapiši vire v seznam (tudi če kasneje kakšnega od virov ne uporabiš in iz seznama izbrišeš) – to Lamont (2015, str. 67) imenuje »referenca na vir«

2. izvedi z ustreznimi viri pregled literature po fazah: »začetni potop,« oblikovanje raziskovalnega vprašanja, kritična ocena in končni pregled

3. uporabi ustrezne vire za lastno empirično (ali teoretsko) raziskavo

4. izvedi kritično oceno in končni pregled literature

Vir: lastna ideja.

Namen pregleda literature je torej vire obravnavati samo z vidika, da ugotovimo, katero znanje in viri na področju neke problematike že obstajajo oz. kaj o nekem pojavu že vemo. Ko imamo vire zbrane, lahko začnemo izvajati pregled literature (teh virov) po fazah. Namen zbranih virov je v vsaki od faz drugačen. Najprej pregledamo vire, da zberemo informativne podatke, nato iste vire pregledamo z namenom iskanja konceptov in njihovih definicij in teorij. Nato z usvojenim znanjem ožimo izbrano problematiko in natančno opredelimo raziskovalno vprašanje. Viri nam ves čas nudijo pregled nad časovno organizacijo raziskave (koliko virov mi je še ostalo za študij). Hkrati z večanjem števila raziskav študent tudi izgrajuje lastno »knjižnico« virov na določene tematike. Različni nameni analize oz. obravnave virov v različnih fazah raziskovanja oz. pisanja izdelka so predstavljeni v tabeli 1.4.1.

Tabela 1.4.1: Faze pregleda literature

1. ZAČETNI POTOP	2. OBLIKOVANJE RV/T/H	3. KRITIČNA OCE-NA	4. KONČNI PREGLED
osredotočenje na in pojasnjevanje raziskovalnega problema – široko (KONTEKST)	ožetje problematike v RV	možnost razširitve RV (T/H)	končni pregled, če so nastale nove objave v času tvojega raziskovanja/ pisanja in pozicioniranje do njih
kakšno znanje obstaja na področju (VSEBINA, KONCEPTI)	predlog odgovora na RV (oblik. T/H); »slutnja«, predznanje, izkušnje		
teorije, pristopi, viri, metode (TEORIJA&METODOLOGIJA)			
aktualnosti; cutting edge (obvladovanje razprav, vidikov problematik v okviru tematike)			
identifikacija vrzeli v znanju – možnost za doprinos lastne raziskave k teoriji/praksi	dodajanje podatkov k opredelitvi problema (v globino)		
kontekstualizacija problematike v širšem (družboslovnem) okviru (KONTEKST)			
Postajaš strokovnjak na izbranem področju (→služba, nadaljnji študij)			

Vir: pripravljeno po Baglione (2016, pogl. 4) in Grix (2010, str. 38–47).

V PRVI FAZI pregleda literature je osnovna naloga seznaniti se z vsebino zbranih virov. V prvem branju virov iščemo ključne besede in informativne podatke o pojavu, ki nas zanima, da bomo lahko opisali pojav. Že v tej fazi sledi podrobnejši študij virov: definicija konceptov, (ključnih pojmov), ki jih je dobro čim prej oblikovati v odnose (izdelati konceptualni zemljevid pojmov). TEHNIKE analize virov so različne:

- konceptualni zemljevid pojmov (in teorij)
- opredelitev obstoječega/predhodnega znanja in manjkajočih informacij
- ravni analize in enote analize
- hierarhizacija virov glede na naravo/pomen za izbrano temo proučevanja
- orodja za pripravo osebnih bibliografij npr. EndNote, Zotero, Mendeley, RefWorks, EasyBib, Citavi, Colwiz in drugi⁵

Pri zbiranju in urejanju podatkov si lahko pomagamo z opredelitvijo znanja (tabela 1.4.2), ki ga o neki temi že imamo in manjkajočimi oziroma novimi informacijami/podatki, ki smo jih pridobili s pomočjo analize virov. Ko bomo ugotovili, kaj o neki temi že vemo, bomo lažje hierarhizirali vire po pomembnosti in se osredotočili na tiste, ki vsebujejo več novih informacij.

Tabela 1.4.2: Opredelitev predhodnega znanja

Faza	Predhodno znanje	Manjkajoče informacije
1.	Opredeli pomembnosti teme: Zakaj je tema pomembna? Kakšen problem/vprašanje naslavlja?	Poišči in vpiši manjkajoče/nove razloge za pomembnost teme.
2.	S svojimi besedami definiraj ključne pojme/koncepte.	Poišči in zapiši manjkajoče/nove definicije.
3.	Opredeli zgodovino teme: Kaj o razvoju določene teme že veš? Kako so ta problem/vprašanje reševali v preteklosti?	Poišči in zapiši manjkajoče/nove podatke o zgodovini teme.
4.	Naredi seznam možnih argumentov: Naštej argumente za in proti temi. Opredeli možne rešitve.	Poišči in zapiši nove argumente/rešitve.
5.	Opredeli že znane podatke.	Poiščite in zapiši manjkajoče/nove podatke.

Vir: lasten prikaz.

V odnos pojme postavimo najprej tako, da jih hierarhiziramo; na primer v nadpomenke, sopomenke ali pojme enake kategorije ter podpomenke.

🏠 PRIMER:

Mednarodna skupnost je nadpomenka subjektom mednarodnih odnosov.

Država in mednarodne nevladne organizacije so pojmi iste kategorije, tj. subjekti mednarodnih odnosov.

Velike sile so podpomenka pojma država.

⁵ Orodja so večinoma plačljiva, čeprav so nekatera tudi prosto dostopna (npr. Zotero). Uporaba orodij za pripravo osebnih bibliografij je priporočljiva, saj poleg oblikovanja lastne knjižnice prebranih virov, ki je študentu vedno in hitro dostopna, omogoča tudi enostaven izvoz literature iz e-knjižnice v besedilo in v seznam virov. Prav tako lahko vire v knjižnici kategoriziramo glede na ključne besede in povzetke.

Dobro je, da podatke (koncepte) damo v tak odnos zato, da s tem vidimo, kako uporaben bo vir, v katerem se nahaja posamezni podatek. Ključni pojem (na primer odvisno spremenljivko) bomo gotovo morali natančno definirati in ta vir bo za esej zelo pomemben. Včasih je lažje kot točen odnos med koncepti najprej izpostaviti razliko med pojmi. Ko ima raziskovalec več izkušenj in znanja, določene koncepte že poveže s teorijo. Za začetnike v raziskovanju ta vidik še ni relevanten, zato ga na tem mestu izpustimo.

🏠 PRIMER

Regionalno povezovanje (*regional integration*) ni enako kot regionalno sodelovanje (*regional co-operation*).

V DRUGI FAZI pregleda literature gre za bolj poglobljen študij odnosa med koncepti z namenom oblikovati raziskovalno vprašanje. To nujno pomeni, da se raziskovalec osredotoči na ožji vidik raziskovalnega problema in prouči samo tisto, kar ga zanima (vzrok–posledica ali pa okoliščine za nastanek nekega pojava). Ožjenje problematike je odvisno tudi od bolj pragmatičnih dejavnikov, na primer od obsega izdelka, dostopa do virov in časa za pripravo raziskovalnega izdelka. Ko začnemo z znanstvenim raziskovanjem, nam lahko pomaga tudi učenje prek že izdelanega pregleda literature, ki je del objavljenega znanstvenega članka. Lamont (2015, str. 67) svetuje, da raziskovalec začetnik poišče znanstveni članek in v njem identificira naslednje elemente:

- ➔ Zapis članka kot vira.
- ➔ Kako dolg je pregled literature v članku? (Odstavki, strani, oštevilči jih.)
- ➔ Ali pregled literature ponuja analitični in teoretski pregled (*overview*) tega, kaj je bilo na področju izbrane teme že naslovljenega v obstoječi literaturi – t. i. pregled literature?
- ➔ Ali pregled literature ponuja kakšno usmeritev, katere metode so bile na tem področju raziskovanja uporabljene v znanosti?

TRETJA FAZA obravnave literature je značilna za daljše izdelke. Tukaj gre za ovrednotenje dostopne literature na izbrano raziskovalno problematiko z vidika aktualnosti, obsega, števila virov v slovenskem jeziku ipd. Te faze se ne zahteva v npr. začetnem eseju s 1000 besedami. Za izvedbo te faze študent potrebuje precej znanja s področja in pregled virov mora biti obsežen (na primer cca 20 virov v magistrskem delu).

ČETRТА FAZA t. i. končnega pregleda literature se izvede povsem na koncu pripravljene raziskovalnega dela in je značilna – tako kot tretja – samo za obsežnejše izdelke, ki jih raziskovalec pripravlja dlje časa. V času od začetka raziskave do njenega zaključka in zapisa se je namreč morebiti glede pojava ali raziskovalnega problema kaj spremenilo, in to je treba izpostaviti z novo nastalimi viri. Ta faza pride v poštev pri magistrskih delih, nujno pri doktorskih disertacijah.

VAJA 3: Iskanje virov in zapis virov v seznam literature

Navodilo:

1. Izberi eno od spodnjih tem in pripravite seznam vsaj 10 virov za raziskovanje na to temo. Vsi izbrani viri naj bodo v celoti dostopni na internetu. Pri tem si pomagaj z viri v zbirkah, ki so na voljo v Digitalni knjižnici UL (DiKUL) in na COBISS+. Seznam virov naj vsebuje:

- 1 znanstveno monografijo z enim avtorjem
- 1 znanstveno monografijo z vsaj dvema avtorjema
- 1 zbornik
- 1 e-knjigo
- 1 diplomsko delo in 1 magistrsko ali doktorsko delo FDV
- 2 znanstvena članka
- 2 primarna vira

Od desetih virov naj:

- bosta vsaj 2 vira v slovenskem jeziku
- in vsaj 1 vir v jeziku, ki ni angleški jezik ali slovenski jezik

Teme:

- Izzivi globalizacije
- Upravljanje migracij
- Širjenje nalezljivih bolezni
- Zunanja politika velikih sil
- Boj mednarodne skupnosti proti podnebnim spremembam
- Mirno reševanje sporov med državami
- Mednarodna trgovina
- Mednarodno razvojno sodelovanje (odnosi Sever-Jug)

2. V nadaljevanju pisnega izdelka na kratko opiši potek iskanja virov:

- Katere besedilne zbirke si uporabil?
- S katerimi ključnimi besedami si iskal vire?
- Koliko zadetkov si dobil in kako si zožil nabor virov?

VAJA 4: Analiza virov in izbor najustrežnejših virov

Navodilo:

1. Na kratko analiziraj 10 virov s seznama, ki ste ga oblikovali v vaji 3 (glej zgoraj). Z analizo teh virov se boš podrobneje seznanil_a s temo, ki si jo izbral_a. Ker je ta tema zelo splošna, jo boš moral_a zožiti in znotraj te splošne teme opredeliti ožji raziskovalni problem.
2. Po kratki analizi virov zapiši, kaj te glede izbrane teme posebno zanima, torej kateri ožji raziskovalni problem boš proučeval_a.
3. Nato iz zgornjega seznama izberi 5 virov, za katere meniš, da so najustrežnejši za obravnavo tega problema. Za vsakega od njih v enem kratkem odstavku zapiši, zakaj ga potrebuješ, tj. kaj je zapisano/analizirano/obravnavano v viru in kako ti bo to pomagal pri analizi ter oblikovanju raziskovalnega vprašanja. Pri tem si lahko pomagaš s spodnjimi zgledi:

Primer 1: Vsebinsko utemeljevanje

- Avtor v članku opredeljuje terorizem, in sicer na način ...
- Članek obravnava varstvo človekovih pravic v treh azijskih državah, ki predstavljajo poseben primer, saj ...
- Avtorji v članku analizirajo statistične podatke za teroristične napade po svetu v 20. stoletju, vključno s podatki iz obdobja od konca hladne vojne, ki jih bom uporabil_a za predstavitev pojava terorizma.

Primer 2: Izbor metod dela

- Katere metode raziskovanja so uporabljene v viru, ki si ga izbral_a?
- Kako ti izbrana metoda (npr. zgodovinska analiza, razvojna analiza, primerjalna analiza, opisna metoda, študija primera, intervju, analiza statističnih podatkov, analiza in interpretacija sekundarnih virov analiza in interpretacija primarnih virov) pomaga pri proučevanju izbranega problema?

1.5 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA IN RAZISKOVALNEGA VPRAŠANJA

Ena najpomembnejših razlik med poljudnim in znanstvenim raziskovanjem je izbira oziroma opredelitev znanstveno relevantnega problema in izvedba raziskave z znanstvenimi metodami proučevanja. V tem učbeniku se osredotočava na prvo in izvedbo raziskave ilustrirava z raziskovalnimi koraki. Ti koraki vsebujejo faze pregleda literature, ki sva jih predstavila v podpoglavju 1.4.

Skica 1.5.1: Raziskovalni koraki

1. ISKANJE VIROV NA TEMO

2. PREGLED VIROV (začetni potop)

3. KONCEPTUALNI korak: analiza in sinteza podatkov

- ▶ opredelitev problema s koncepti in raziskovalno vprašanje (RV)

4. METODOLOŠKI korak: operacionalizacija konceptov + ideja o metodah raziskovanja

5. EMPIRIČNI korak: analiza podatkov in lastna argumentacija glede na operacionalizirane koncepte

6. SINTEZA empiričnih ugotovitev glede na RV ▶ ODGOVOR na RV.

Vir: lastna ideja.

1. in 2. KORAK sva že predstavila pri pregledu literature. Vire, ki jih poiščemo na izbrano temo (1. KORAK), najprej zapišemo v seznam. Kasneje (v drugi in tretji fazi pregleda literature) se odločamo, katere med njimi bomo obdržali, katere zavrgli, kakšnega pa bomo tudi še dodali prek dodatnega iskanja. Pregled virov (2. KORAK) poteka prek PRVEGA BRANJA VIROV, v katerem zbiramo informativne podatke o temi za opis pojava (začetni potop). Temu sledi PODROBNEJŠI ŠTUDIJI VIROV, prek katerega:

- ➔ pripravljamo definicijo konceptov, povezanih s pojavom (z ali brez uporabe teorij – odvisno od predznanja);
- ➔ definiramo temeljne koncepte (ključne pojme) ter nato izdelamo konceptualni zemljevid;
- ➔ izpostavimo razlike med pojmi, če je potrebno (kot navedeno zgoraj v podpoglavju 1.4 Pregled literature). Vse to služi za oblikovanje opredelitve problema in nato kakovostnega RV v naslednjih raziskovanih korakih.

Raziskovalni koraki so v faze pregleda literature umeščeni na način, kot ga prikazuje tabela 1.5.

Tabela 1.5: Raziskovalni koraki v fazah pregleda literature

KONCEPTUALNI KORAK			
1. ZAČETNI POTOP	2. OBLIKOVANJE RV/T/H	3. KRITIČNA OCENA	4. KONČNI PREGLED
osredotočenje in pojasnjevanje raziskovalnega problema – široko (KONTEKST)	oženje problematike v RV/T/H	možnost razširitve RV (T/H)	končni pregled, če so nastale nove objave v času tvojega raziskovanja/ pisanja in pozicioniranje do njih
kakšno znanje obstaja na področju (VSEBINA, KONCEPTI)	predlog odgovora na RV (oblik. T/H); »slutnja«, predznanje, izkušnje		
teorije, pristopi, viri, metode (TEORIJA&METODOLOGIJA)			
aktualnosti; <i>cutting edge</i> (obvladovanje razprav, vidikov problematik v okviru tematike)			
identifikacija vrzeli v znanju – možnost za doprinos lastne raziskave k teoriji/praksi			
kontekstualizacija problematike v širšem (družboslovnem) okviru (KONTEKST)			
		METODOLOŠKI KORAK	
		EMPIRIČNI KORAK	
	dodajanje podatkov k opredelitvi problema (v globino)		

Vir: lastna sinteza literature.

3. KORAK: KONCEPTUALNI KORAK

je zapis opredelitve problema, ki bo podlaga za oblikovanje RV. Najprej izbrani pojav opredelimo s konceptom. Nato poiščemo pravilo (doseđanja teoretska spoznanja) ali pričakovanje na podlagi izkušenj iz prakse, ki velja (bi moralo veljati) za ta izbrani pojav. Lahko tudi izpostavimo odnos med izbranim pojavom in nekim drugim pojavom.

Ta proces lahko strneva takole:

1. poiščemo družbeni pojav
2. opišemo, kako pojav »izgleda na terenu«? (prek analize virov)
3. pojav povežemo v odnos z nekim drugim pojavom oziroma z dejavniki: za pojave uvedemo koncepte (prek analize virov)
 - opredelimo koncept A
 - opredelimo koncept B
 - **POIŠČEMO PRAVILO/PRAKSO** za odnos

A – B	ali	A ► B
(je povezan z)		(vpliva na)
4. opredelimo odnos med pojavom in pravilom/prakso kot raziskovalni problem; raziskujemo odstopanje od pravila, neskladje s prakso ali nepričakovane učinke izbrane politike ali delovanja

Zelo pomembno je, da spoznamo, da vrednostno negativen družbeni pojav še ne pomeni raziskovalnega problema. Na primer: lakota v državah v razvoju, podnebna degradacija v industrijskih državah in globalnih mestih, nazadovanje demokracije v nekaterih državah Zahoda, ali pa upadanje normativnega vpila Evropske unije v njeni soseščini ipd. Vse to so morda »slabi,« negativni pojavi z vidika tega, kar bi si v svetovni politiki želeli, vendar sami zase so »zgolj« pojavi. Raziskovalni problem opredelimo tako, da pojav postavimo v kontekst pravila, prakse ali pričakovanj. Za zgornje primere ilustrirava razliko med pojavom in raziskovalnim problemom – opozarjava, da gre za ilustracijo brez uporabe virov.

ŠTUDIJSKI PRIMER: POJAV → RAZISKOVALNI PROBLEM

POJAV	RAZISKOVALNI PROBLEM
revščina v državah v razvoju	Kljub večanju obsega razvojne pomoči, večjemu sodelovanju lokalnih prejemnikov ter usklajevanju donatorjev, se revščina v državah v razvoju ne odpravlja temveč celo povečuje.
podnebna degradacija v industrijskih državah in globalnih mestih	Čeprav se voditelji industrijskih držav in globalnih mest zavedajo negativnih posledic, ki jih industrija povzroča za podnebje, trdijo, da si hitre zelenitve zaradi pričakovane nekonkurenčnosti ne morejo privoščiti.
nazadovanje demokracije v nekaterih državah Zahoda	Liberalni svetovni red, ki sta ga po koncu hladne vojne utrjevali ZDA in Evropska unija, je prav zaradi nazadovanja demokracije v nekaterih državah Zahoda v zadnjih petih letih začel izgubljati oba hegemoni.
upadanje normativnega vpila Evropske unije v njeni soseščini	Čeprav Evropska unija velja za normativno silo, ki ima razvita sredstva zunanje politike za promocijo demokracije, vladavine prava in človekovih pravic, pa njen normativni vpliv v soseščini upada.

5. oblikujemo RV, tezo ali hipotezo; sprašujemo se:

- Kako je pojav nastal?
- Kaj vpliva na spremembe v tem pojavu?
- Kdo je ključni akter pri tem pojavu?
- Kaj so dejavniki, ki pojav povezujejo z drugim pojavom?
- Zakaj je/ni nek pojav uspešen (= dosega zastavljene cilje) ali učinkovit (= porabi čim manj časa in sredstev za doseg čim večje vrednosti)?⁶

Preden se odločimo za RV, tezo ali hipotezo, razmislimo o splošnih ciljnih raziskovalnega dela (npr. eseja) in si nato pomagamo z opredelitvijo ključnih razlik med temi tremi načini konkretizacije teme oziroma raziskovalnega problema. Izberemo tistega, s katerim bomo lahko zastavljene cilje dosegli.

⁶ Opozarjava, da je najpogostejša začetniška napaka raziskovalca, da a) proučuje uspešnost pojava, ne da bi definiral, kaj uspeh pomeni, in b) zamenjuje uspešnost in učinkovitost tako pri opredelitvi problema kot pri njegovem merjenju.

RV je namenjeno opredelitvi ključnih spoznavnih ciljev raziskovalnega dela, ki je po navadi izraženo kot vprašalna poved (npr. »Kako izgradnja vojaških zmogljivosti Evropske unije krepi njeno moč kot akterja v mednarodnih odnosih?«). Gre za precej splošno vprašanje, s katerim poskušamo zamejiti področje raziskovanja ter usmerjati analizo, in ga neposredno ne preverjamo (dokazujemo). Kompleksna RV zelo pogosto dopolnimo oz. konkretiziramo z bolj specifičnimi podvprašanji (npr. »V kolikšni meri vojaške zmogljivosti spreminjajo normativno moč Evropske unije?«; »Kako načelo diferencirane integracije vpliva na enotno delovanje Evropske unije v svetu?« itd.). Odgovor na RV bo en stavek, zapisan v zaključku eseja, v katerem strnemo v analizi zbrane vsebinske podatke.

Hipotezo opredelimo kot specifično znanstveno trditev, ki se nanaša na empirične pojave in je podvržena preverjanju (testiranju) z empiričnim raziskovanjem. Zelo pogosto hipotezo izpeljemo neposredno iz teorije in jo potem empirično preverjamo. Lahko se nanaša zgolj na pojave, o katerih lahko zberemo podatke (tj. ne vključuje pojavov v prihodnosti oz. predvidevanj, kaj se lahko zgodi). Primer dobre hipoteze je: »Zaradi stalne krepitve svojih vojaških zmogljivosti Evropska unija dosega bolj enotno delovanje pri obvladovanju tradicionalnih virov ogrožanja mednarodne varnosti.« Hipotezo potrdimo ali ovržemo, kar pomeni, da lahko po analizi odgovorimo samo, da hipoteza velja, ali pa da ne velja. Postopek oblikovanja hipoteze je prikazan v študijskem primeru na str. 33.

Tezo pa opredelimo kot znanstveno trditev, ki se nanaša na konceptualna ali teoretska vprašanja in se preverja na ravni teoretske analize in argumentacije. Namen teze je lahko preverjanje neke konkretne teorije, teoretskega pristopa/modela ali primerjava med različnimi teorijami/pristopi/modeli. Teza je trdilni stavek, ki »zveni« kot odgovor na nezastavljeno RV – je drugačna raziskovalna strategija. Teorije mednarodnih odnosov, ki temeljijo na postpozitivističnih epistemoloških predpostavkah,⁷ omogočajo tudi empirično raziskovanje prek teze (npr.: »Enotno zunanje delovanje Evropske unije na področju mednarodne varnosti je povezano s krepitvijo njenih vojaških zmogljivosti.«). Tezo z argumenti okrepimo ali ošibimo, to pomeni, da nanizamo zbrane podatke, ki trditev v nekem kontekstu osmislijo kot pravilno oziroma v nekem drugem kontekstu kot neprepričljivo. Tezo torej lahko z enim ali dvema argumentoma okrepimo, s tretjim argumentom pa hkrati ošibimo.

Vsem trem načinom konkretizacije raziskovalnega problema je skupno to, da morajo biti jasno in enostavno oblikovani (tj. enostavna ali sestavljena poved z enim odvisnim stavkom), logično umeščeni v okvir raziskovanja, preverljivi in argumentativni oz. netrivialni (tj. vprašanja in trditve niso samoumevne, ne izražajo že znanega, ampak prispevajo k novim spoznanjem o proučevanem pojavu).

⁷ To so predpostavke, ki pojavov ne osmišljajo v odnosu vzročno-posledičnega mehanizma, temveč kot medsebojno konstitutivne. Ne preizprašujejo »Zakaj se nek pojav dogodi?« ali »Kaj je vzrok za nek pojav?«, temveč se sprašujejo »Kako je mogoče, da nek pojav ali odnos med dvema pojavoma nastane/obstaja?«

ŠTUDIJSKI PRIMER: POSTOPEK OBLIKOVANJA HIPOTEZE

Korak 1: Možganska nevihta na temo

Naj bo tema raziskave jedrsko orožje. Zanima vas pojav širjenja jedrskega orožja, tj. širjenje števila držav, ki posedujejo jedrsko orožje. Za začetek je vaša teza:

Jedrsko orožje se v mednarodni skupnosti širi.

Ta stavek še ni hipoteza, ampak zgolj indikator nekega splošnega predvidevanja o pojavu. Prav tako bralcu s tem še ne pojasnite, kaj v zvezi s širjenjem jedrskega orožja želite proučevati in zakaj naj bi bilo širjenje jedrskega orožja sploh raziskovalni problem.

Korak 2: Zožite temo

Pregled literature, ki ste ga na temo širjenja jedrskega orožja prebrali, vas je pripeljal do ugotovitve, da navkljub prepovedi širjenja jedrskega orožja (npr. v Pogodbi o neširjenju jedrskega orožja) nekatere države stremijo k proizvodnji jedrskega orožja. Menite, da bi bilo treba jedrsko orožje omejiti. Tezo preoblikujete v:

Širjenja jedrskega orožja v mednarodni skupnosti je treba omejiti.

Stavek ni več zgolj opis pojava, saj vsebuje že tudi neko osrednjo idejo oz. stališče do pojava (omejitev širjenja), o kateri se lahko ne strinjamo, tj. čeprav večina ljudi misli, da bi bilo treba jedrsko orožje v celoti prepovedati (zaradi njegovega uničevalnega učinka in oboroževalne tekme), ga nekateri zagovarjajo kot potrebnega za ohranitev stabilnosti v mednarodnem sistemu (ravnotežje moči). Kljub temu ta stavek še ni hipoteza, saj ne opredeli, zakaj je omejitev potrebna niti kdo ter kako naj bi ga omejili.

Korak 3: Natančna opredelitev pojava in akterjev

Stavek preoblikujete tako, da pojasnite, kako se jedrsko orožje širi in kdo bi moral omejiti jedrsko orožje:

Jedrsko orožje poseduje in kopiči osem držav (Združene države Amerike, Kitajska, Rusija, Francija, Velika Britanija, Izrael, Indija in Pakistan), ki bi se morale odpovedati jedrskemu orožju.

Ta stavek je res bolj specifičen, toda kljub temu še ni hipoteza, saj le opredeljuje/naštevata dejstva, npr. kdo ima orožje in naj bi se mu odpovedal, ter kako se širi, ne vsebuje pa razlage in podpore, zakaj je omejitev potrebna.

Korak 4: Oblikujte trditev, podprto s podatki

S pomočjo poglobljene analize virov ste ugotovili, da širjenje jedrskega orožja ne pomeni le povečevanja zalog s strani zgoraj naštetih osmih držav, ampak tudi poskuse nekaterih drugih držav, da ga pridobijo. Takšen razvoj pa ogroža mednarodni mir in varnost (saj več držav z jedrskim orožjem pomeni večjo verjetnost uporabe orožja), zlasti ker so med njimi tudi države, ki sodijo v skupino t. i. konfliktnih in nestabilnih držav (kot sta npr. Iran in Severna Koreja), ki se izogibajo mednarodnemu nadzoru. Obstoječi režim o neširjenju jedrskega orožja torej ni uspešen.

Hipotezo dopolnite s podatki:

Ker Pogodba o neširjenju jedrskega orožja ne vključuje vseh držav z jedrskimi zmogljivostmi, širjenje jedrskega orožja predstavlja vse večjo grožnjo mednarodnemu miru in varnosti.

Ta hipoteza vključuje tako vprašanje »Zakaj bi morali prepovedati jedrsko orožje?« kot tudi »Kdo naj bi ga prepovedal?«

(Možnost oblikovanja teze: Zagotavljanje trajnega mednarodnega miru in varnosti je povezano z reformo obstoječega režima neširjenja jedrskega orožja.)

Ko ste pričeli z raziskovanjem, najverjetneje niste imeli v mislih točno določene hipoteze, ta se je razvila šele med raziskovanjem, ko ste se podrobneje spoznali s problematiko. Hipoteza torej že odraža vaša nova spoznanja o temi.

4. KORAK: METODOLOŠKI KORAK

pomeni operacionalizacijo raziskave in načrt uporabe raziskovalnih metod. Ta zajema naslednje naloge:

- poiščemo ali ustvarimo merilo za koncepte v RV,
- pripravimo načrt metod raziskovanja,
- pripravimo osnutek argumentov oz. mikrostrukturo jedra (o tem več v poglavju 3).

5. KORAK: EMPIRIČNI KORAK

zajema interpretacijo virov in lastno argumentacijo. Izvedemo ga tako, da pojav, ki smo ga predstavili s koncepti in mu določili merila, zdaj izmerimo (nizamo podatke), ugotovitve pa organiziramo v obliko argumenta (tj. odstavek v jedru eseja). Z dvema ali tremi argumenti odgovarjamo na RV (oziroma utemeljujemo tezo oz. preverjamo hipotezo). V eseju s 1000 besedami naj bosta le dva ali trije odstavki (o tem več poglavju 3). Pri oblikovanju argumenta si lahko pomagamo s t. i. modelom P-R-P. Kot je prikazano v skici 1.5.2, vsak argument sestavljajo trije elementi, in sicer predpostavka, razlaga/sklepanje in podpora.

Skica 1.5.2: Model P-R-P

Vir: lasten prikaz.

ŠTUDIJSKI PRIMER: OBLIKOVANJE ARGUMENTA

Odstavek postane argument šele takrat, ko ne predstavlja zgolj niza nepovezanih predpostavk o pojavu, ampak ko posamezne dele oziroma predpostavke med seboj logično povežemo, oziroma ko ponudimo razlago, zakaj in kako je en podatek (del stavka) povezan z drugim.

PREDPOSTAVKA

Predpostavka naj bo oblikovana jasno in kratko, saj predstavlja neke vrste etiketo oziroma zaščitni znak argumenta, ki si ga najlažje zapomnimo. Ustrezna predpostavka je oblikovana argumentativno (tj. o njej se lahko razpravlja), poda razlog, zakaj je nekaj tako, kot je, in jasno opredeli odnos med dvema pojavoma.

- Primer neustrezne predpostavke: Genetsko modificirana hrana ni dobra.
- Primer ustrezne predpostavke: Genetsko modificirana hrana ni dobra za zdravje potrošnikov v EU.

Argumentu v praksi retorike rečemo tudi teza – ta izraz ne pomeni iste »teze,« ki sva jo kot raziskovalno strategijo predstavila zgoraj.

RAZLAGA

Pri razlagi poskušamo razložiti logično osnovo argumenta. Na prejšnjem primeru neustreznosti genetsko modificirane hrane, bi torej morali pojasniti kako/zakaj smo prišli do ugotovitve, da je ta vrsta hrane slaba za potrošnike v EU.

- Primer razlage 1: Dolgoročni učinki genetsko modificirane hrane na človeka so še vedno neraziskani, zato slabih vplivov na zdravje potrošnikov take hrane ni mogoče izključiti.
- Primer razlage 2: Pridobivanje genetsko modificirane hrane škodljivo vpliva na ekosistem (rastlinstvo in živalstvo), na podlagi tega lahko pričakujemo, da bo tak tudi njen učinek na človeka.

PODPORA

Pri tem gre za navajanje podatkov (primerov, statistik, poročil itd.), ki smo jih zbrali z analizo virov. Pomembno je, da so podpore logične in relevantne, tj. take, ki neposredno dokazujejo predpostavko. Pri tej ilustraciji ne navajava vira podatkov, v raziskovalnem izdelku pa ta seveda ne sme manjkati.

- Primer podpore: Raziskave učinkov genetsko spremenjenih rastlin na ekosistem so pokazale, da tovrstne rastline izpodrivajo avtohtone vrste rastlin in zato povzročajo neravnovesje v prehranjevalni verigi.

6. KORAK: SINTEZA

obsega predstavitev sinteze ugotovitev ter odgovor na RV. Pripravljen je v obliki enega odstavka, tj. zaključka eseja. O zaključku prav tako podajava napotke v podpoglavju 3.2.3.

Ves proces raziskovanja je dobro voditi na način priprave treh vrst osnutkov, vsebinskega, metodološkega in oblikovnega. Prvi je **VSEBINSKI OSNUTEK**, kjer si na podlagi pregleda literature naredimo okvir za opredelitev problema ter zbiramo vsebinske podatke za odgovor na RV. Tukaj pride v pošče tudi vsebinski vidik zbranih podatkov ne le za konceptualni, temveč tudi empirični del raziskave. **METODOLOŠKI OSNUTEK** obsega ideje o uporabi metod za zbiranje podatkov in meril za analizo podatkov. Gre za odgovor na vprašanje: »S kakšnimi načini bomo zbrali podatke in kako jih bomo interpretirali?« **OBLIKOVNI OSNUTEK** zadeva načrtovanje strukture eseja (»Kako bomo raziskavo in ugotovitve organizirali in zapisali?«), o čemer je več zapisano v poglavju 3.

Vaje iz opredelitve problema, oblikovanja raziskovalnega vprašanja ali hipoteze, oblikovanja argumentov (jedra) eseja in zaključka izvajamo v poglavju 3. Pri nadaljnjem delu boste potrebovali rešitve vaje 3 in vaje 4.

2 Znanstveno pisanje

Na raziskovanju temelječe znanstveno in strokovno besedilo se od ostalih besedil loči z:

- iskanjem podatkov v ustreznih znanstvenih in strokovnih virih,
- doslednim sklicevanjem na uporabljene podatke iz virov:
 - v besedilu in
 - v seznamu virov na koncu besedila.

Za znanstveno besedilo (ne pa strokovno) je značilna tudi analiza in interpretacija zbranih podatkov glede na zastavljen raziskovalni problem prek znanstveno raziskovalnih metod, kar učbenik naslavlja v poglavju 3. Način oblikovanja gornjih elementov v besedilo, tehnično oblikovanje besedila v urejevalniku Word in pravilen zapis virov v besedilo in seznam virov je predstavljen v tem poglavju.

2.1 OBLIKA BESEDILA

- Zapis odstavkov: Razmik med odstavki (*paragraph, spacing*) obsega 10 pt spodaj in 10 pt zgoraj (prva vrstica odstavka ni tabulatorsko umaknjena). Izjema so oštevilčeni, alinejni ali kako drugače označeni naštevalni odstavki – ti tega dodatnega razmika 10 pt nimajo, saj bi bile vrstice z njim preveč razmaknjene. Prva vrsta odstavka ni zamaknjena v desno (ta tip odstavka je uporabljen v tem dokumentu).
- Pisava in velikost črk: Times New Roman, 12 (*font, font size*).
- Razmik med vrsticami: 1,5 (*line spacing*).
- Vsa besedila so obojestransko poravnana (*justified*).
- Daljši citati: umik vrstice (*indent*), velikost črk 11, razmik 1. Po Logar in drugi (2017, str. 14) velja:

Krajši citati (pet vrstic ali manj) so vključeni v besedilo brez presledka ali nove vrstice. Začetek in konec citata sta označena z dvojnimi narekovaji. Vir je naveden v povedi, ki citat uvaja, ali pa na koncu citata. Če je citat daljši od petih vrstic, ga je treba postaviti v novo vrstico s povečanim odmikom od levega roba, ki velja za celotni citatni odstavek. Povečani odmik od roba obsega 1,5 cm. Tak citat izpišemo v manjši velikosti (11) in z manjšim medvrstičnim razmikom (tj. razmikom 1). V tem primeru se citat ne označi z narekovaji. Vir citata je v tem primeru prav tako vključen v stavek, ki citat uvaja, in ni del citatnega odstavka.
- Številčenje poglavij (v daljših seminarskih nalogah, ne esejih): 1, 1.1, 1.2, 2, 2.1, 2.1.1 itd. – naslov naj sledi besedilu, a če bi »naneslo,« da naslov ostane sam kot ena vrstica na koncu strani, ga prestavimo na naslednjo stran, da je skupaj z besedilom na novi strani.
- Opombe pod črto (*footnote*): oblika pisave Times New Roman, velikost črk 10, obojestransko poravnava, razmik 1. Opombe so stavki, zato se končajo s piko (glej prav tam, str. 13–14).

2.2 NAVAJANJE VIROV V BESEDILU

Velja splošno pravilo: **katerikoli podatek iz vira (karkoli nelastnega besedila) uporabimo pri pisanju, moramo to vedno označiti z virom tik ob tem besedilu**, in to ne glede na tip vira (knjiga, (znanstvena) revija, časopis, spletna stran institucije itd.). To velja tako za dobesedne navedbe (citate), kot tudi za uporabo podatkov, idej in ugotovitev drugih avtorjev z lastnimi besedami (povzetke).⁸ Navajanje vira v znanstvenem delu se nahaja na dveh mestih:

1. v besedilu dela: gre za oznako v oklepajih (t. i. navedenko), ki daje kratko informacijo o avtorju vira, letnici vira in mestu v viru (predvsem strani), ter
2. v seznamu virov: gre za celoten zapis vira, ki daje popolno bibliografsko informacijo vira. Tako navedemo vse tipe virov (primarne in sekundarne).

Vsak vir, ki je naveden v oklepajih v besedilu, mora biti natančno naveden v seznamu virov, ter vsak vir, ki je v seznamu virov, mora biti naveden in uporabljen v besedilu. Torej so v seznamu virov samo dejansko uporabljeni viri, ki so navedeni v besedilu, pri čemer nobenega od uporabljenih virov ne smemo pozabiti zapisati v seznam virov.

2.2.1 Citati in povzetki

Citat (dobesedna navedba): “točno besedilo, ki ga citiramo” (Avtor, leto, str. XY); znak dvojni narekovaj je lahko »« ALI “” (POZOR: vrsta dvojnih narekovajev mora biti uporabljena konsistentno v celotnem besedilu, tj. vedno enako.) Kadar citiramo, moramo nujno zapisati stran v viru. Upoštevamo tudi natančen prepis velikih začetnic in druge posebnosti izvornika.

☞ PRIMER: »Mednarodna skupnost se je razvila v 17. stoletju« (Benko, 2000, str. 35).

Povzetek: pomen besedila iz vira interpretiramo z lastnimi besedami. Vir povzetka zapišemo za povzeto besedilo na način (Avtor, leto, str. XY). Če pa stavek oblikujemo tako, da je avtor slovnični osebek, potem zapišemo v oklepaj le (leto, str. XY); to imenujemo tekoče navajanje v besedilu.

☞ PRIMER: Sodobna mednarodna skupnost se je razvila v 17. stoletju v Evropi in je postala globalizirana prek procesa kolonizacije (Benko, 2000, str. 35).

☞ PRIMER: Kot pojasnjuje Benko (2000, str. 35), se je sodobna mednarodna skupnost razvila v 17. stoletju v Evropi in je postala globalizirana prek procesa kolonizacije.

⁸ Fakulteta za družbene vede uporablja citatni stil Ameriškega psihološkega združenja (*American Psychological Association* – APA), kot je naveden v 7. izdaji priročnika *Publication Manual of the American Psychological Association* (2020).

Obseg strani navedemo, če z lastnimi besedami povzemamo podatke z več strani v viru. Zapišemo zgolj obseg tistih strani, od koder povzemamo (ne torej celotni obseg vira).

☞ PRIMER: Bojinović Fenko (2010, str. 66–76) opredeli zunanjepolitični proces s fazami oblikovanja, odločanja, izvajanja zunanje politike in zbiranja povratnih informacij.

Če pa želimo navesti vsebinski pomen vira v celoti oz. splošno sporočilo/ugotovitev vira, ga navedemo samo z letnico.

☞ PRIMER: Benko (2000) za razumevanje mednarodne skupnosti uporablja sociološki pristop.

☞ PRIMER: Baylis in drugi (2007) utemeljijo mednarodne odnose s konceptom svetovna politika, ki že z uporabo izraza razširi razumevanje tega pojava preko zgolj meddržavnih odnosov.

2.2.2 Krajšanje citatov

/Med poševnicama zapišemo besedilo, ki smo ga spremenili/; to velja tudi za spremembo ene črke (npr. velike začetnice na začetku stavka v viru, ki smo ga v naše besedilo umestili na sredo stavka). Če izpustimo del citata, to označimo z znakom /.../.

☞ PRIMER:

Prvotni zapis v viru: Mednarodna skupnost je posebna oblika družbene tako politične, ekonomske, pravne, predvsem pa institucionalizirane organizacije (Avtor, leto, str. XY).
Naš okrajšan citat: Z zgornjimi argumenti sem dokazal, da »/m/ednarodna skupnost je posebna oblika družbene /.../ organizacije.«

2.2.3 Zapis vira v besedilu

Povzemanje ali citiranje z istega mesta: **(prav tam)**. Zasledimo tudi ibidem – okrajšano ibid.; priporočljiva je raba slovenske različice. Prav tam uporabimo za zaporedno navedbo različnih podatkov iz povsem istega mesta v viru (npr.: isti avtor, isto leto, ista stran), če to v naše besedilo zapišemo dvakrat zapored. Če so se strani spremenile, ravnamo enako, le da zamenjamo podatek o straneh.

☞ PRIMER: Kultura je prerasla nacionalne okvire pojavnosti in je bila pogosto prevedena kot civilizacija z implikacijo na eno samo legitimno globalno »kulturo« (Bátora in Mokre, 2011, str. 1–2). Različice tega pogleda so izzvale teorije multikulturalizma s sklicevanjem na enako vrednost različnih kultur (prav tam). (prav tam) zapišemo namesto ponovno (Bátora in Mokre, 2011, str. 1–2).

☞ PRIMER: Tudi McCormick (2002, str. 112–113) se strinja, da EU ni niti država, saj ji manjkajo številne lastnosti države, niti mednarodna organizacija, saj je razvila izredno veliko moč in vpliv na svoje članice. Meni tudi, da je EU nekakšna »mešanica« nacionalnih vlad in nadnacionalnih institucij, katerih povezave so oblikovale konfederacijo (prav tam, str. 114).

Tehnična pravila za zapisovanje virov v besedilu:

Kadar citiramo ali povzemamo več strani, to označimo z obsegom od prve do zadnje strani, kjer se v viru nahaja citat oziroma obseg besedila, ki ga povzemamo. Uporabimo dolgi stični pomišljaj (znak –) (glej str. 53).

☞ PRIMER: (Benko, 2000, str. 15–23) ali Nugent (2010, str. 26–27).

Avtor vira je lahko ena, dve, tri ali več oseb. V Navodilih je za te primere uporabljen izraz npr. monografija z enim avtorjem, monografija z dvema avtorjema itd. Za tri ali več oseb v besedilo zapišemo zgolj priimek prvo zapisane osebe **in drugi**. Vrstnega reda več oseb avtorja vira nikoli ne spreminjamo, ampak uporabimo točno tak vrstni red, kot je zapisan v viru! Zgledi:

→ avtor vira je ena oseba: (Priimek, 1998, str. 35)

→ avtor istega vira sta dve osebi: (Priimek 1 in Priimek 2, 2003, str. 122)

→ avtor istega vira so tri ali več oseb: (Priimek 1 in drugi, 1967, str. 5)

☞ PRIMER:

Osebe, ki so napisale vir leta 2009, so: Bojko Bučar, Zlatko Šabič, Milan Brglez in Petra Roter. V naše besedilo ta vir Bučar in drugi (2009).

Različna dela različnih avtorjev ali različna dela istega avtorja, ki jih navajamo kot pregled literature, zapišemo v oklepaj in ločimo s podpičjem. Najprej navedemo starejše vire in potem novejše. Med viri, ki so nastali v istem letu, uporabimo abecedno zaporedje (priimki avtorjev).

☞ PRIMER: (Brglez, 2000; Bučar, 2000, str. 3; Jaklič, 2010; Šabič, 2012, str. 200; Jaklič in Burger, 2015)

☞ PRIMER: (Svetličič, 1995, 1997, 1999)

☞ PRIMER: (Svetličič, 1995, str. 23; 1997, str. 212–213; 1999, str. 15)

Različna dela istega avtorja, izdana v istem letu, ločimo z vejico, priimka avtorja pa ne ponavljamo. Če iz istega dela navajamo različne strani, jih prav tako ločimo z vejico.

☞ PRIMER: (Lovec, 2014a, str. 25; 2014b, str. 89, 92).

2.2.4 Posredno citiranje in navajanje

To je citiranje ali povzemanje podatkov iz vira (Avtor A), ki smo ga našli v drugem viru (Avtor B). Kljub iskanju se kdaj zgodi, da izvirnega vira (Avtor A) sami nismo zmogli pridobiti, a je za našo raziskavo zelo pomemben. Zato ta vir (Avtor A) citiramo in navajamo tako, kot ga najdemo navedenega v drugem viru (v Avtorju B), ki pa smo ga pridobili in prebrali. V besedilu označimo citat Avtorja A po zgledu → (Avtor A, leto, stran, v Avtor B, leto, stran), op takoj za oklepaj (in ločilo) pa uvedemo opombo. V opombi pod črto nato navedemo vse podatke o izvornem viru (Avtorju A), ki jih najdemo v Avtorju B, kot da bi vir Avtor A zapisali v seznam virov, a brez URL povezave, ali DOI kadar gre za spletni vir. V svoj seznam virov zapišemo samo Avtorja B – dejansko pridobljeni in prebrani vir.

Zgled:

→ Kot pravi Avtor A (leto, str. XY, v Avtor B, leto, str. ZZ):⁹ »Besedilo citata.«

☞ PRIMER: »/D/okler ne bo neke vede, ki bi »nadzirala« druge pristope v mednarodnih odnosih, bo vsak od teh obravnaval to področje s svoje ozke perspektive. /.../ Skratka, temeljna naloga te vede bi bila zgraditi teorijo mednarodnih odnosov« (Hoffmann, 1960, str. 56, v Benko, 1997, str. 43).¹⁰

⁹ Navedba Avtorja A kot v seznamu virov – podatke pridobimo iz seznama virov Avtorja B.

¹⁰ Hoffmann, S. (1960). *Contemporary Theory in International Relations*. Prentice-Hall.

VAJA 5: Zapisovanje sekundarnih virov v besedilo

Ponovno preberi poglavje 2.2 o zapisu sekundarnih virov v besedilo. S pomočjo zgledov in pravilno navedenih virov v seznamu virov popravi zapis virov v spodnjem besedilu.

Kot ugotovi Agnieszka Nowak (2006, str. 9–38), deklaracija o razvoju operacionalnih zmogljivosti SVOP iz Laekna pri civilnem kriznem upravljanju loči med instrumenti v okviru skupnostnih pristojnosti, medvladnih pristojnosti ter skupnostnih in medvladnih pristojnosti. Ta opredelitev odraža torej razširjeno razumevanje civilnega kriznega upravljanja kot izrazito »medstebrskega« delovanja EU v vseh kriznih fazah (Lavallee, C., 2013, 373 in Van Ham, 2000). Proces oblikovanja pristopa civilnega kriznega upravljanja je EU začela leta 1999 v okviru SVOP, saj je uveljavitev Amsterdamske pogodbe pomenila dejanski začetek procesa izgradnje zmogljivosti EU (Shepherd 2009; Nowak, 2006). Pomembna podlaga za sklepe Evropskega sveta je bilo srečanje VB in Francije v kraju St. Malo leta 1998, ko sta obe državi podprli prizadevanja EU za avtonomno delovanja na področju varnosti in obrambe (Lord in Winn, 2001). Cilj je bil izgradnja zmogljivosti za preprečevanja kriz in oblikovanje ustreznih struktur odločanja (Požgan 2004, str. 54, Požgan, 2017, 4). Prav poudarek SVOP na zunanjem kriznem upravljanju naj bi EU pomagal pri »izgradnji zmogljivosti za posredovanje in krepitvi strateške kulture v Evropi, s čimer bi EU postala bolj kredibilen mednarodni varnostni in obrambni akter« (Sabina Kajnič, 2012).

Evropski svet v Kölnu leta 1999 je močno zaznamovalo dogajanje na Kosovu in nezmožnost EU ter držav članic, da bi preprečile, zamejila in/ali končale izbruh medetničnega nasilja v neposredni bližini EU (Shepherd, James 2009, str. 513). Shepherd (2009, str. 513) dodaja, da je po intervenciji zveze NATO na Kosovu postalo jasno, da diplomatske akcije ne more biti uspešna, če niso podprte z vojaško akcijo.

Seznam virov

1. Kajnič Lange, S. (2008). *Razvoj evropske zunanje politike: od evropskega političnega sodelovanja do evropske varnostne in obrambne politike*. FDV.
2. Lavallée, C. (2013). 'From the Rapid Reaction Mechanism to the Instrument for Stability: The Empowerment of the European Commission in Crisis Response and Conflict Prevention'. *Journal of Contemporary European Research*, 9(3), str. 372–389.
3. Nowak, A. (2006). *Civilian Crisis Management within ESDP* (Chaillot Paper, 90). Dostopno prek <http://www.iss-eu.org/chaillot/chai90.pdf>
4. Požgan, J. (2006). *Razvoj Skupne zunanje in varnostne politike EU v luči odnosov z Združenimi državami Amerike* (diplomsko delo). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
5. Požgan, J. (2017). *Zunanje okolje in zunanjepolitično delovanje EU: pokonfliktna obnova Kosova in sodelovanje z državami AKP regije* (doktorska disertacija). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
6. Shepherd, J. (2009). 'A milestone in the history of the EU': Kosovo and the EU's international role. *International Affairs*, 85(3), 513–530.
7. Van Ham, P. (2000). *Europe's new defense ambitions: implications for NATO, the US, and Russia* (Occasional Paper, 1). European Centre for Security Studies.
8. Winn, N. in Lord, C. (2001). *EU Foreign Policy beyond the nation state: joint actions and institutional analysis of the CFSP*. Basingstoke: Palgrave.

2.3 ZAPIS DOKUMENTOV (IN DRUGIH PRIMARNIH VIROV) V BESEDILO

PRIMARNI VIRI SO:

- dokumenti (pravni, zakonodajni, izvršilni in ostali, torej sodbe sodišč, ustava, zakoni, odločitve mednarodnih organizacij ali mednarodne pogodbe, vladne strategije, pravilniki, zapisniki),
- statistični podatki (anketni podatki, podatki iz podatkovnih zbirk),
- podatki iz intervjujev (objavljenih ali neobjavljenih) in
- govori, na primer govor politika.

Dokument v svoje delo navajamo kot vir samo, če smo ga sami analizirali in interpretirali. Če nek dokument samo omenimo kot podatek, pridobljen iz sekundarnega vira, ga ne smemo navesti kot samostojen primarni vir.

☞ PRIMER: V Ustanovni listini Združenih narodov (UL ZN) vzdrževanje miru (*peacekeeping*) ni zapisano, vendar se je slednje vzpostavilo na podlagi VII. poglavja UL ZN (Taylor in Curtis, 2008, str. 152).

Dokumente vedno pridobimo v okviru zanesljivih uradnih institucij, v okviru katerih je dokument nastal. Dokument lahko v besedilo zapišemo s celotnim uradnim naslovom dokumenta ali pa uporabimo krajšo uveljavljeno obliko. Za ime dokumenta lahko uvedemo tudi kratico ali okrajšavo, a samo v besedilu (glej podpoglavje 2.5), ne pa v opombi pod črto ali v seznamu virov. V vsakem primeru v opombi pod črto vedno navedemo natančne podatke o imenu in nastanku vira, izpustimo samo podatek, kje smo ga pridobili (vir zapišemo brez URL ali DOI povezave). Celoten dokument (z vsemi bibliografskimi podatki) zapišemo le v seznam virov (glej podpoglavje 2.9).

Obstajajo **trije tipi dokumentov**, pomembnih za disciplino mednarodni odnosi, tj. pravni, zakonodajni in izvršilni. Pravni dokumenti so sodbe nacionalnih in mednarodnih sodišč. Zakonodajni dokumenti so odločitve političnih organov in so nacionalni (ustava, zakoni, podzakonski akti itd.) ter mednarodni (odločitev odločevalskega organa mednarodne vladne organizacije). Izvršilni dokumenti so gradiva in strateški dokumenti nacionalnega (vladnega) organa ter tisti dokumenti organov mednarodne vladne organizacije, ki narekujejo izvajanje odločitev.

Za področje mednarodnih odnosov so najbolj specifični naslednji dokumenti:

1. med pravnimi dokumenti: mednarodne pogodbe,
2. med zakonodajnimi dokumenti: odločitve organov mednarodnih vladnih organizacij, pri bolj natančnih analizah proces odločanja v mednarodnih vladnih organizacijah pa tudi predlog zakonodajnega dokumenta (gradivo za seje odločevalskih organov mednarodne vladne organizacije),
3. med izvršnimi dokumenti: izvršba odločitve ali strateški dokument.

1. Mednarodne pogodbe nastanejo na posebnih mednarodnih konferencah ali v okviru posvetovalnih organov mednarodnih institucij. Besedilo mednarodne pogodbe je sestavljeno in s strani predstavnikov držav najprej **podpisano** v nekem kraju na nek datum. Vendar morajo to besedilo države še nujno ratificirati (sprejeti zakon o ratifikaciji te mednarodne pogodbe v svojem nacionalnem parlamentu). Država ratifikacijsko listino pošlje depozitarju mednarodne pogodbe.¹¹ Zato je izjemno pomemben tudi podatek o drugem datumu, ko pogodbo ratificira zadostno število držav, da slednja **vstopi v veljavo**. Izjema so na primer mirovne pogodbe, izpogajane v času premirja med državami v oboroženem konfliktu v okviru t. i. mednarodne kontaktne skupine, na primer Daytonski sporazum (primer spodaj). Te pogodbe vstopijo v veljavo na dan podpisa pogodbe.

2. Odločitev mednarodne vladne organizacije je zakonodajni dokument. Poznati moramo, kateri organ v mednarodni organizaciji sprejema odločitve (kot nacionalni parlament v zakonodajnem postopku): na primer Varnostni svet v Združenih narodih, Generalna skupščina v Združenih narodih, Odbor ministrov Sveta Evrope v Svetu Evrope, Svet Evropske unije in Evropski parlament v Evropski uniji itd. Ti organi zasedajo na stalnem sedežu institucije, zato kraja odločitve ne izpostavljam v zapisu vira. Odločitev pa ti organi sprejmejo v okviru zasedanja na nek datum in vse odločitve številčijo po vrsti. Zato so tudi ti podatki pomembni za zapis tovrstnega primarnega vira.

3. Organi mednarodnih vladnih organizacij (po navadi svetovalni organi, sekretariat ali Evropska komisija v EU) lahko izdajo **izvršbo** sprejete odločitve ali **strateški dokument**, kar obravnavamo kot izvršilne dokumente. V tem primeru kljub temu, da gre za primarni vir, slednjega zapišemo v besedilo po logiki sekundarnega vira – avtor (tj. organ mednarodne organizacije), leto, str. XY.

POZOR! Prav tako lahko predvsem svetovalni organi mednarodnih vladnih organizacij objavijo raziskovalna poročila, ki pa so v osnovi sekundarni viri (glej zgled pri sekundarnih virih – raziskovalna ali strokovna poročila posameznikov ali institucij).

¹¹ To je institucija, ki skrbi za vodenje pregleda nad statusom mednarodne pogodbe; največkrat gre za sekretariat OZN ali sekretariat regionalne vladne organizacije.

Dokument zapišemo v besedilo z naslovom dokumenta in večinoma z letnico njegovega nastanka. Če je dokument, ki ga obravnavamo, v tujem jeziku, v besedilu navedemo slovenski prevod naslova dokumenta (v besedilu torej ne navajamo naslova dokumenta v tujem jeziku). To naredimo prek uveljavljenih večjezičnih terminoloških zbirk (na primer Evroterm) ali poiščemo ime mednarodne pogodbe v Uradnem listu Republike Slovenije ali v strokovni publikaciji ustreznega ministrstva. Hkrati ta vir identificiramo v opombi pod črto z vsemi podatki razen z mestom dostopnosti. V seznam virov tak vir zapišemo popolnoma enako kot v opombo, le da mu dodamo še podatek o tem, kje smo ga pridobili (npr. kot prilogo k monografiji ali na spletni strani organizacije, v okviru katere je nastal). V besedilu so ležeče zapisane samo sodbe sodišč, medtem ko je v seznamu virov ležeče zapisan naslov vira v tujem jeziku (če smo tak vir analizirali).

Namesto zelo dolgega uradnega naslova dokumenta lahko uvedemo kratico ali okrajšavo, lahko pa uporabimo tudi v stroki uveljavljeno priredbo imena. Vendar pa kratico, okrajšavo ali priredbo uporabljamo samo v besedilu, ne pa v opombi pod črto ali v seznamu virov – tam mora biti uradno ime dokumenta. Skrajšamo lahko tudi imena skupin, organizacij, korporacij ipd. Enako kot pri naslovih virov to storimo pri prvi navedbi, v nadaljevanju pa dosledno uporabljamo le skrajšano obliko. Če primarni dokument katerega od podatkov že vsebuje v imenu (na primer datum sprejema), podatkov ne ponavljamo. Natančno mesto podatka v primarnem viru ne navajamo s stranmi, ampak z elementi v viru (člen, točka, alineja, odstavek, naslov ipd.). Zgledi:

1. Ko gre za mednarodno pogodbo: naslov, datum in kraj podpisa pogodbe in njenega vstopa v veljavo. Če gre za pogodbe, ki niso univerzalne ali so še v procesu pridobivanja zadostnega števila ratifikacij za vstop v veljavo, lahko dodamo tudi število pogodbenic (in datum, kdaj smo ta podatek preverili).

🏠 PRIMERI:

Ena izmed izjem dovoljene uporabe sile v sistemu kolektivne varnosti je med drugim pravica držav do samoobrambe (Ustanovna listina Združenih narodov, 51. člen).¹²

Pogoji za članstvo v Evropski uniji so navedeni v Pogodbi o Evropski uniji (49. člen).¹³

Eden izmen instrumentov mednarodne skupnosti pri preprečevanju širjenja mednarodnega terorizma je usmerjen tudi k onemogočanju financiranja te mednarodne dejavnosti, kot določa Mednarodna konvencija o zatiranju financiranja terorizma.¹⁴

Daytonski sporazum je končal vojno v Bosni in Hercegovini po razpadu Jugoslavije.¹⁵

¹² Ustanovna listina Združenih narodov – *Charter of the United Nations*, podpisana 26. junija 1945 v San Franciscu, v veljavi od 24. oktobra 1945.

¹³ Pogodba o Evropski uniji, podpisana 7. februarja 1992 v Maastrichtu, v veljavi od 1. novembra 1993, kot jo spreminja Lizbonska pogodba, podpisana 13. decembra 2007 v Lizboni, v veljavi od 1. decembra 2009.

¹⁴ Mednarodna konvencija o zatiranju financiranja terorizma – *International Convention for the Suppression of the Financing of Terrorism*, sprejeta z Resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov št. 54/109 in odprta za podpis 9. decembra 1999, v veljavi od 10. aprila 2002. Število pogodbenic: 99 (13. april 2005).

¹⁵ Daytonski sporazum – *Dayton agreement*. Dogovorjen v Daytonu s strani predstavnikov Republike Bosne in Hercegovine, Republike Hrvaške in Zvezne republike Jugoslavije, 11. decembra 1995 in podpisan v Parizu 14. decembra 1995, vstopil v veljavo s podpisom.

2. Ko gre za odločitev mednarodne vladne organizacije: naslov odločitve, leto sprejema, kateri organ institucije je odločitev sprejel ter datum sprejema.

🏠 PRIMERA:

Kot določa Splošna deklaracija človekovih pravic (1948, 3. člen),¹⁶ ima vsakdo pravico do življenja, do prostosti in do osebne varnosti.

Svet Evropske gospodarske skupnosti (EGS) je sprejel Uredbo o prepovedi trgovine med članicami EGS in Srbijo ter Črno goro (dalje Uredba Sveta EGS),¹⁷ a je določil tudi možne izjeme tega pravila (Uredba Sveta EGS, 1992, 2. odstavek).

3. Strateški dokument mednarodne vladne organizacije.

🏠 PRIMERA:

O gonilnikih prihodnosti Evrope je Evropska komisija objavila več študij; ključni gonilniki so predstavljeni v Beli knjigi o prihodnosti Evrope (European Commission, 2017, 2. naslov).

¹⁶ Splošna deklaracija človekovih pravic – *Universal Declaration of Human Rights*. (1948). Sprejeta in razglašena z resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov št. 217 A (III), 10. decembra.

¹⁷ Uredba Sveta (EGS) št. 1432/92 z dne 2. junija 1992, ki prepoveduje trgovino med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Republikama Srbijo in Črno goro.

VAJA 6: Zapisovanje primarnih virov v besedilo

Ponovno preberi poglavje 2.3 o zapisu primarnih virov v besedilo. S pomočjo zgledov in seznama virov popravi zapis primarnih virov v besedilu. Ne pozabi preveriti tudi zapisa v opombah pod črto!

Prvo natančnejšo opredelitev koncepta civilnega kriznega upravljanja na ravni Evropske unije (EU, tudi Unija) poda deklaracija o razvoju operacionalnih zmogljivosti SVOP iz Laekna (Evropski svet, 2001): »Uravnotežen razvoj vojaških in civilnih zmogljivosti je nujen za učinkovito krizno upravljanje Unije: to pomeni tesno usklajevanje med vsemi, civilnimi in vojaškimi, viri in instrumenti, ki jih ima na voljo Unija.«¹⁸ Evropski svet v Kölnu leta 1999, ki je formalno oblikoval SVOP, je močno zaznamovalo dogajanje na Kosovu. To je bilo v nasprotju z osrednjim zunanjepolitičnim ciljem EU »igrati polno vlogo na mednarodnem prizorišču« in »moralno zavezo« EU, da posreduje v primeru humanitarne katastrofe v svoji soseščini (Evropski svet 1999, Annex III).¹⁹ Kot se je v izjavi ob zasedanju Evropskega sveta izrazil Elmar Brok, tedanji predsedujoči odboru za zunanje zadeve v EP, je po intervenciji zveze NATO na Kosovu »Evropejcem postalo jasno, da nobena diplomatska akcija ne more biti uspešna, v kolikor ni, če je potrebno, podprta z vojaško akcijo« (Brok., 2009, str. 513).²⁰ Lizbonska pogodba (2009, 43. čl.), katere osrednji namen je bil neposredno povezan s krepitvijo EU kot kredibilnega varnostnega akterja, ni bistveno spremenila SVOP, saj je uvedla zgolj nekaj novosti – razširila je petersberške naloge, oblikovala solidarnostno klavzulo in klavzulo o vzajemni pomoči ter institut stalnega strukturnega sodelovanja.

Seznam virov

1. Brok, E. (1999, 10. november). Izjava o EVOP po zasedanju EU vrha v Kölnu in transatlantska povezava. Dostopno prek <http://aei.pitt.edu/101535/1/38.pdf>
2. Laekenska izjava – *The Laeken Declarataion*. (2011). Sprejeta na zasedanju Evropskega sveta 14. in 15. decembra v Leaekenu. <http://www.arhiv.evropa.ukom.gov.si/si/lizbonska-pogodba/ustava-za-evropo/konvencija-za-prihodnost-evrope/laekenska-izjava-o-prihodnosti-evrope/>
3. Lizbonska pogodba, ki spreminja Pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o ustanovitvi Evropske unije, podpisana 13. decembra 2007, v veljavi od 1. decembra 2009. Dostopno prek <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:EN:HTML>
4. Zaključki Evropskega sveta v Kölnu z dne 3. in 4. junija 1999 – *Cologne Council Conclusions* on 3. and 4. June 1999. https://www.europarl.europa.eu/summits/koll1_en.htm

¹⁸ Evropski svet. 2001. *Laekenska izjava – The Laeken Declarataion*, 14. in 15. december 2001. Dostopno na: <http://www.arhiv.evropa.ukom.gov.si/si/lizbonska-pogodba/ustava-za-evropo/konvencija-za-prihodnost-evrope/laekenska-izjava-o-prihodnosti-evrope/> (12. november 2015).

¹⁹ Med drugim je Evropski svet oblikoval funkcijo Visokega predstavnika za SZVP EU, na katero je imenoval Javierja Solano. Zaključki Evropskega sveta (1999).

²⁰ Brok, E. 1999. *Izjava o EVOP po zasedanju EU vrha v Kölnu in transatlantska povezava*. Washington: Committee on International Relations, US House of Representatives.

2.4 ZGLEDI ZAPISOVANJA VIROV V BESEDILO

Ena oseba je avtor vira	(Katuranić, 1993)
Dve osebi sta avtor vira	(Berger in Luckmann, 1988)
Štiri osebe so avtor vira	(Mowbray in drugi, 1996)
Navajanje točno določene strani ali obsega strani	<p>(Katuranić, 1993, str. 23) (Katuranić, 1993, str. 15–21)</p> <p>Točno določene strani morajo biti navedene vedno, ko gre za citat, ko se sklicujemo na določeno misel ali ko gre za podatek, ki smo ga pridobili iz navedenega vira (in je zapisan na neki strani). Za razpon strani uporabimo stični pomišljaj.</p> <p>Pogosta napaka!: Pri povzemanju vsebine celega poglavja v znanstvenem zborniku ali članku, v besedilo ne zapisujemo celotnega obsega strani tega zbornika ali članka.</p>
Smiselno navajanje poglavja	<p>(Waltz, 1979, 1. pogl.)</p> <p>Navajanje dela znanstvene monografije če se vsebina ugotovitev nanaša na eno poglavje v monografiji. Pogosta napaka!: to ni način zapisovanja poglavij iz znanstvenega zbornika, saj imajo tam poglavja različne avtorje.</p>
Organizacija ali skupina kot avtor	<p>(Global Environment Coordination, 1994)</p> <p>Podatki s spletne strani organizacije v angleškem jeziku.</p> <p>Če ni znano leto nastanka vira, zapišemo n. d. (ni datuma): (Amnesty International, n. d., str. 25)</p>
Posredno navajanje	<p>(Hoffmann, 1960, str. 56, v Benko, 1997, str. 43)op</p> <p>Če nimamo dostopa do originalnega vira, moramo v opombi natančno navesti sekundarni vir (nujno stran/i!), kjer je citiran prvi vir.</p>
Več del istega avtorja z isto letnico	<p>(Luckmann, 1988a, str. 101) (Luckmann, 1988b, str. 13)</p> <p>K isti letnici več virov istega avtorja dodamo črke po abecednem redu.</p>
Hkratno navajanje več virov	<p>(Luckmann, 1996; Benko, 1997; Bučar, 1997)</p> <p>Več virov ločimo s podpičjem; najprej navedemo starejše in potem novejše. Med viri, ki so nastali v istem letu, pa uporabimo abecedno zaporedje priimkov avtorjev.</p> <p>(Požgan, 2017, 2020, 2021a, 2021b) (Požgan, 2017, 2020, str. 45; 2021a, str. 18, 23; 2021b)</p> <p>Pri navajanju več virov istega avtorja (iz istega leta) veljajo dodatna pravila glede rabe vejice in podpičja (ter dodajanja črk k letnici). Pri navajanju več različnih strani (ne obsega strani!) zapisa str. ne ponavljamo.</p>
Primarni vir – pravni dokument	<p>(<i>Tožilec vs. Radislav Krstić</i>, 2001, 1. odstavek)op</p> <p>Sodba mednarodnega sodišča. Edini zapis vira, kjer je naslov v ležečem tisku</p>
	<p>(Ustanovna listina Združenih narodov, 51. člen)op</p> <p>Mednarodna pogodba. Navajamo ime dokumenta in člen.</p>

Primarni vir – zakonodajni dokument	(Splošna deklaracija človekovih pravic, 1948, 3. čl.)op Odločitev organa mednarodne organizacije. Gre za svečano resolucijo (= deklaracijo) Generalne skupščine Združenih narodov, ki ima posebno ime. Navajamo ime dokumenta, letnico sprejema odločitve in člen/odstavek/poglavje.
	(Res A/70/251, 2015, 1. točka)op Prevladujoča navedba »običajne« resolucije Generalne skupščine Združenih narodov.
	(Dublinska uredba, 2013, 39. točka)op Odločitev organa mednarodne vladne organizacije (v posebnem primeru pri EU gre za 2 so-odločevalska organa) Gre za dolg uradni naslov dokumenta (Uredba (EU) št. 604/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o vzpostavitvi meril in mehanizmov za določitev države članice, odgovorne za obravnavanje prošnje za mednarodno zaščito, ki jo v eni od držav članic vložijo državljani tretje države ali oseba brez državljanstva (prenovitev)), ki smo ga skrajšali glede na strokovno uveljavljen izraz.
	(Sporočilo Komisije, 2009, 4. naslov)op Gradivo za seje organov mednarodne vladne organizacije. Gre za dolg uradni naslov (Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu - območje svobode, varnosti in pravice v interesu državljanov, 2009), ki smo ga skrajšali.
Primarni vir – izvršilni dokument	(European Commission, 2017, str. 14) Strateški dokument mednarodne organizacije, ki ga je izdala Evropska komisija z naslovom <i>White paper on the future of Europe</i> (v angleščini torej, zato je »avtor« European Commission ne Evropska komisija).
Primarni vir – govor politika	Juncker (2017, 13. september)
Strokovni oz. poljudni vir – prispevek brez avtorja	(»Na Hrvaškem začeli izdajati digitalna covidna potrdila«, 2021) V primeru neidentificiranega avtorstva avtorja nadomestimo z naslovom prispevka, ki ga zapišemo v dvojnih navednicah.

2.5 ZAPIS KRATIC IN OKRAJŠAV

KRATICE: Kratica pomeni krajši zapis nekega lastnega ali stvarnega imena točno po prvih črkah besed v tem imenu. Ob PRVI omembi pojma njegovo kratico VEDNO pojasnimo, v nadaljevanju pa dosledno uporabljamo le kratico. Pojem najprej zapišemo, nato njegovo kratico zapišemo v oklepaju.

☞ PRIMERI: V Organizaciji združenih narodov (OZN) poteka ... V okviru OZN je bilo sprejetih ...

V okviru Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) sodelujoče države odločitve sprejemajo s konsenzom. OVSE tako velja za mednarodno institucijo, kjer ...

Za oblikovanje in izvajanje zunanje politike Republike Slovenije (RS) je primarno odgovorno Ministrstvo za zunanje zadeve RS.

→ Kadar uporabljamo kratico, ki je morda v slovenščini sicer splošno sprejeta, sestavljajo pa jo besede v tujem jeziku, je treba podati pojasnilo kratice tako v tujem kot v slovenskem jeziku.

☞ PRIMER: Članstvo v Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj (*Organisation for Economic Co-operation and Development* – OECD) je za Slovenijo posebnega pomena. Države članice OECD imajo namreč precej vpliva, saj OECD velja za organizacijo elitnih gospodarstev.

→ Kratice so moškega spola. Izjemi sta npr. Evropska unija (EU) in Evropska komisija (EK).

☞ PRIMER: OZN je bil ustanovljen z mednarodno pogodbo, tj. Ustanovno listino Združenih narodov. Evropska unija (EU) je želela oblikovati ustavno pogodbo, kar pa ji ni uspelo; trenutno je v veljavi še ena v vrsti pogodb (Lizbonska pogodba), ki je spremenila Pogodbo o EU.

POSEBNOSTI:

→ Organizacija združenih narodov (OZN) oziroma Združeni narodi (ZN).

→ Organizacija Severnoatlantske pogodbe (*North Atlantic Treaty Organisation* – NATO) ali (*North Atlantic Treaty Organisation* – Nato). Pazimo pri sklanjanju; odločimo se za eno različico in jo uporabljamo dosledno.

☞ PRIMER:

NATO → v zvezi NATO (ne v NATU), z zvezo NATO (ne z NATOM),
ali Nato → v Natu, z Natom.

→ Evropska unija (ne Evropska Unija; ne zamenjaj z angleščino, kjer je oboje z veliko: *European Union*), enako Evropska komisija (*European Commission*).

→ Organizacija za izobraževanje, znanost in kulturo Organizacije združenih narodov (*United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation* – UNESCO, tudi Unesco). → z Unescom

OKRAJŠAVE: Okrajšava pomeni krajši zapis sicer dolgega koncepta, lahko tudi lastnega imena, ki ga skrajšamo po ustaljeni praksi ali povsem po svoje. Uvedemo jo v oklepaju z besedo »dalje«. V tem primeru je treba okrajšavo v nadaljevanju besedila dosledno uporabljati. Lahko pa okrajšavo uvedemo kot alternativo kratici, ob kateri zapišemo »tudi«. V tem primeru uporabljamo poljubno ali kratico ali okrajšavo.

☞ PRIMERI kratic in okrajšav imen mednarodnih institucij:

→ ... Evropska unija (EU, tudi Unija) ...

→ ... Evropska komisija (EK, tudi Komisija) ...

→ ... Svet Evropske unije (Svet, tudi Svet EU) ...

→ ... Društvo narodov (DN, tudi Društvo) ...

→ ... Visoki komisar za narodne manjšine (dalje Visoki komisar) ...

→ ... Do vstopa v veljavo Lizbonske pogodbe leta 2009 je v Evropski uniji (EU) obstajala funkcija Visokega predstavnika za skupno zunanjo in varnostno politiko (SZVP) EU (dalje Visoki predstavnik za SZVP), od takrat preoblikovana v funkcijo Visokega predstavnika za zunanje zadeve in varnostno politiko.

Ime institucije, na katero se nanaša vir – bodisi izvršilni dokument bodisi sekundarni vir (poročilo, podatki s spletne strani) – navajamo v jeziku vira. Če smo analizirali poročilo Evropske komisije v slovenskem jeziku, je avtorica Evropska komisija. Če pa želimo navesti podatke s spletne strani Svetovne trgovinske organizacije, zapisane v angleškem jeziku, kot ime avtorja uporabimo World Trade Organization. Imena organizacij v tem primeru ne pišemo ležeče, saj gre za lastno ime. Če smo za organizacijo uvedli kratico, jo uporabimo tudi v seznamu virov.

☞ PRIMERI krajšanja dolgih naslovov dokumentov (ob prvi omembi)

→ ... Splošna deklaracija človekovih pravic (dalje Splošna deklaracija) ...

→ ... Deklaracija načel mednarodnega prava glede prijateljskih odnosov in sodelovanja med državami v skladu z Ustanovno listino Združenih narodov (dalje Deklaracija sedmih načel) ...

→ Leta 1992 je bila v Maastrichtu podpisana Pogodba o Evropski uniji (PEU, tudi Maastrichtska pogodba), ki je uvedla tristebno strukturo Evropske unije (EU, tudi Unije). Prvi steber Unije je pravno utemeljevala Pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti, pred tem imenovane Evropska gospodarska skupnost (kratic za Evropsko skupnost in Evropsko gospodarsko skupnost ne uvedemo, ker ju v nadaljevanju ne bomo uporabljali).

2.6 UPORABA IZRAZOV V TUJIH JEZIKIH, FRAZE IN KONCEPTI

→ Prevzete besede slovenimo z bolj primerno rabo. Na primer: teritorij → ozemlje; privatni → zasebni; procent → odstotek; profit → dobiček; investicija → naložba; napram → v primerjavi z; ilegalno → nezakonito; kvaliteta → kakovost; nocije → pojmi; principi → načela; planiranje → načrtovanje; efektivnost → uspešnost.

→ Zapis tujih besed (izrazi, koncepti v tujih jezikih) – poševno, npr.: *ad hoc*, *versus*, *inter alia*, *de facto*, *sui generis*, *par excellence*, *self-determination*, *nation*, *pacta sunt servanda*, *sine qua non*, *raison d'Etat*, *Realpolitik*, *acquis communautaire*, *subsidiarity*.

→ Zapis fraz oziroma konceptov (strokovnih pojmov) – v dvojnih narekovajih. Enako velja za fraze, pri čemer se frazam literarnega značaja v znanstvenem besedilu izogibamo! Uveljavljenih konceptov ne prevajamo »po svoje« – če želimo poskrbeti za pravilno razumevanje koncepta, ga v tujem jeziku (v originalu) zapišemo v oklepajih (v poševnem tisku).

🏠 PRIMERI NEPRAVILNE RABE:

→ FRAZA LITERARNEGA ZNAČAJA: Zunanja politika obsega način in vsebino, s katerima država vpliva na mednarodno skupnost; po domače gre za odnos države z zunanjim svetom.

→ DVOJNI NAREKOVAJ: Realistična teorija mednarodnih odnosov predpostavlja, da države v zunanji politiki zasledujejo objektivni (sistemske določeni) t. i. »nacionalni interes« (*raison d'Etat*).

→ KONCEPT: koebenhavnski kriteriji za vstop v Evropsko unijo, ne pa: kebenhaški, Kopenhavenski, Kopenhaški, kebnhavski ipd.

🏠 PRIMERI PRAVILNE RABE:

→ humanitarno posredovanje (*humanitarian intervention*) (ne pa dobrodelno vmešavanje)

→ tuje neposredne naložbe (*foreign direct investments*) (ne pa zunanje direktne naložbe)

→ Zunanjepolitične odločitve nastanejo kot rezultat procesa odločanja v zunanjepolitičnem procesu (*foreign policy decision-making*) (ne pa pri delanju zunanje politike).

→ Evropski proces povezovanja poteka prek vzporednih procesov poglobljanja (*deepening*) in širitve (*widening*) Evropske unije.

→ Avtorji s področja evropskih študij so po veliki širitvi Evropske unije leta 2004 začeli razvijati koncept t. i. širitvene utrujenosti (*enlargement fatigue*).

Opozorila glede pogostih tehničnih (slovničnih) napak:

- t. i. (presledek za piko): Poznamo tri t. i. valove mednarodnega regionalizma.
- tj. (skupaj): Narodna manjšina, tj. skupnost posameznikov, ki si delijo isto etnično poreklo in ...
- Zapis datuma: 24. oktober 2006 , 11. september 2001 (ne 9/11)
- 70. leta 20. stoletja, v 70-ih letih ali v 70. letih 20. stoletja (pazi male črke!)
- hladna vojna (ne Hladna Vojna), druga svetovna vojna (ne II WW ali 2. sv. v.)
- ... (treh pik) nikoli ne uporabljamo kot znak za naštevaje, ampak le kot del znaka za izpuščen del citata /.../.

☞ PRIMERI

NAPAČNO: Politični koebenhavnski kriterij kot pogoj za članstvo države v Evropski uniji obsega: stabilne institucije, pravno državo ...

PRAVILNO (namesto treh pik naštejemo vse pojme): Politični koebenhavnski kriterij kot pogoj za članstvo države v Evropski uniji obsega: stabilne institucije, ki zagotavljajo demokracijo, pravno državo, človekove pravice ter spoštovanje in zaščito manjšin.

→ Vežaj in pomišljaj:

VEZAJ zamenjuje veznik **in** med dvema besedama: Avstro-ogrška; inovacijsko-podjetniška strategija.

DOLGI STIČNI POMIŠLJAJ uporabimo za zapis **obsega med številčkama**; razpon strani: 12–14, obdobje z letnicama: 1939–1945 ali z datumom: 23.–25. november 2009.

→ Zapis števil izvajamo od števila 1 do 11 z besedo, od 12 pa vsa števila zapišemo s številko. Kadar pa navajamo daljše zaporedje števil in merskih enot, presodimo, ali je bolj smiselno uvesti zapis števil s številko.

☞ PRIMERI

NAPAČNO: ... živi od sedem tisoč do 12 tisoč Romov...

PRAVILNO: Po ocenah različnih institucij (centri za socialno delo, upravne enote, nevladne organizacije) v Sloveniji živi približno od 7.000 do 12.000 Romov (Urad za narodnosti RS, 2017), kar je približno 0,5 % prebivalstva.

→ 30 % – presledek pred znakom. Če navajamo en sam številčni podatek v besedilu, je namesto znaka % bolj primerno uporabiti besedo odstotek (ne pa procent!). Pazi: vedno 30,5 odstotka. Če v povedi nanizamo več zaporednih vrednosti, pa je smiselno uporabiti znak %.

☞ PRIMER

NAPAČO: Država je imela leta 2014 3,4-odstotno rast, leta 2015 tri-odstotno rast, leta 2016 pa dvo-odstotno rast.

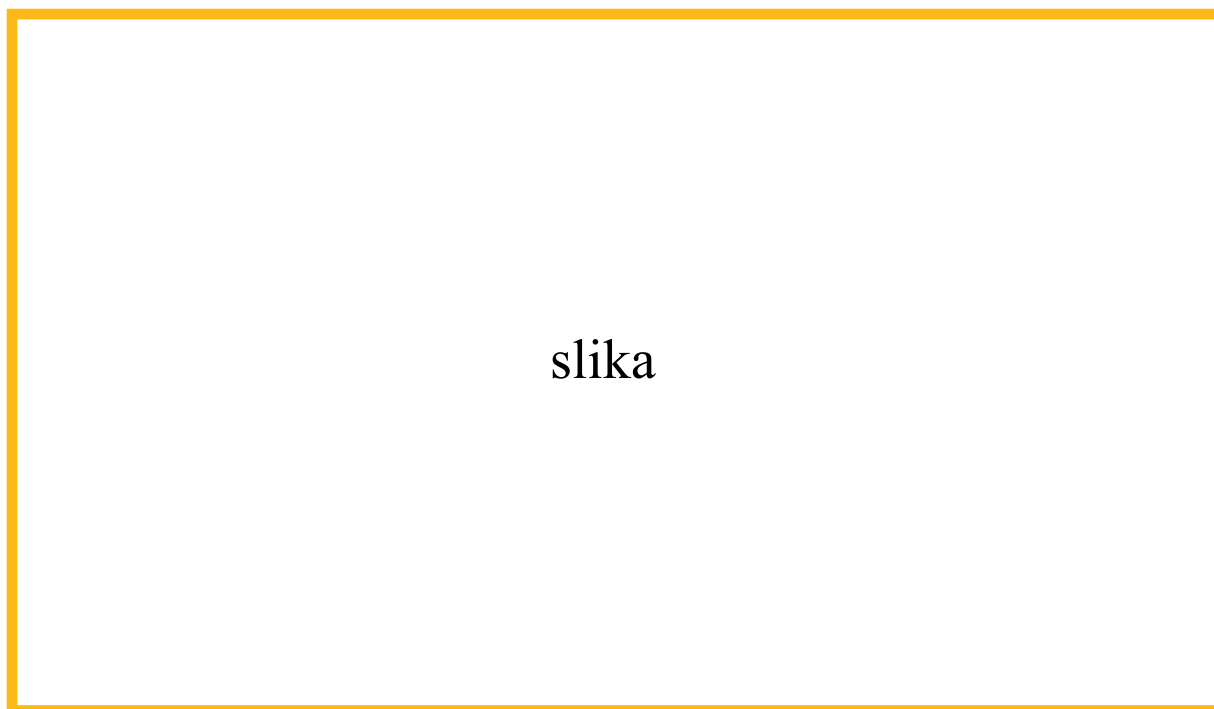
PRAVILNO: Gospodarska rast v državi je bila leta 2014 3,4 %, leta 2015 3 %, leta 2016 pa 2 %.

2.7 TABELE IN SLIKE

Tabele in slike (grafi, sheme itd.) morajo biti označene dvoštevlično in naslovljene. Številčimo jih ločeno, torej posebej tabele in posebej slike. Uporabljamo samo generični poimenovanji tabela in slika in ne poimenovanj, kot so graf, skica, shema ipd. (to so slike) ali preglednica (to je tabela). Njihov naslov mora biti nad tabelo ali sliko. Prva zaporedna številka označuje številko poglavja, v katerem se tabela/slika pojavlja, druga pa številko tabele ali slike (npr. Tabela 1.3: Gibanje rodnosti v Skandinaviji). Za naslovom tabele ali slike ni pike. Tabele in slike morajo biti postavljene na mesta, kamor vsebinsko sodijo, hkrati pa morajo biti v besedilu omenjene tako, da se navede njihova številka, npr. (Kot kaže tabela 1.1, ...). Če je pisni izdelek daljši, izdelamo tudi seznam tabel in slik (takoj za kazalom vsebine). Če je tabela ali slika prevzeta iz virov, mora biti neposredno pod njo natančno naveden vir – npr. Vir: Statistični letopis Slovenije (1991, str. 34). – in na koncu besedila vključen v seznam virov. Če so nam bili viri zgolj v pomoč pri oblikovanju lastne tabele ali slike, navedemo npr. Vir: prirejeno po Wendt (1999, str. 24) in Brglez (2004, 2006). – in te vire vključimo v seznam virov.

☞ PRIMER prve slike v 2. poglavju:

Slika 2.1: Faze zunanjepolitičnega procesa

Vir: prirejeno po Russett in Starr (1996, str. 282) in Bučar (2001, str. 143).

2.8 OPOMBE POD ČRTO

V opombah pod črto se **sproti navaja**:

a) **VSEBINSKE OPOMBE**. Vanje lahko zapišemo podrobnejše pojasnilo o nekem pojavu, ki za rdečo nit naše razprave ni ključna, ampak zgolj informativna. Zapišemo lahko tudi, kateri avtorji se dodatno ukvarjajo z neko temo, s katero se mi v našem izdelku podrobneje ne ukvarjamo.

b) **TEHNIČNE OPOMBE**. V tovrstne opombe navajamo osnovne podatke o primarnih virih, pa tudi podrobnejše, če so pomembni za obravnavo (npr. število držav pogodbenic mednarodne pogodbe), ne zapisujemo pa mesto objave primarnega vira (npr. URL naslova ali DOI). Mesto v besedilu, na katero se nanaša opomba, in opomba pod črto se označujeta s številko. Številka opombe je zapisana brez presledka za predhodnim znakom – črko besede ali ločilom. Številčenje opomb je zaporedno od začetka do konca besedila z arabskimi številkami. Opomba takoj za besedo se nanaša na to besedo (ali na predhodno frazo), opomba na koncu povedi pa na celo poved. Opombo zapišemo s funkcijo Vstavi opombo (*Insert footnote*).

🏠 PRIMER:

Bruto domači proizvod (BDP)²¹ Republike Slovenije je v letu 2008 znašal 37.135 milijonov evrov (SURS, 2009).²²

²¹ BDP je najpomembnejši agregat nacionalnih računov in najboljše merilo celotne ekonomske aktivnosti (SURS, 2009).

²² Gospodarsko aktivnost države poleg BDP izražajo tudi drugi kazalci, na primer izkoriščenost proizvodnih kapacitet, stopnja brezposelnosti in obseg investicij.

VAJA 7: Urejanje oblike besedila

Pravilno uredi besedilo in vire. Ne popravljalj vsebine in slovnice, upoštevaj le pravila za urejevanje besedila. Ne popravljalj velikosti črk in razmika med vrsticami. Natančno preveri tudi zapis vseh virov. Napake popravi tako, da zapišeš pravilen zapis. Če nimaš v besedilu prostora za popravilo, napačno zapisani del označi, ob strani pa zapiši, za kakšne vrste napako gre in kakšen zapis je pravilen. Piši čitljivo in z barvnim pisalom.

Evropski integracijski procesi so po več desetletjih proizvedli kompleksen politični sistem, ki ga potrjuje tudi Lizbonska pogodba (2009, 1. člen). To je vplivalo na preoblikovanje koncepta nacionalne države v Evropi in pripomoglo k razmišljanjem o tem, da država ni več nujni sestavni del političnega sistema, kot so to izpostavljali zgodnji teoretiki političnih sistemov (Almond 1956). Politika se v drugačnih zgodovinskih okoliščinah lahko odvija tudi brez klasičnega državnega aparata (Hix, 1999: str. 4–5).

Nugent (2003, 465-68) definira Evropsko unijo (EU) prek primerjave z najpomembnejšim subjektom mednarodnih odnosov, t.j. državo, in s pomočjo primerjave z običajnim načinom organiziranja v mednarodni skupnosti, tj. mednarodno vladno organizacijo, kakršna je na primer NATO. Med glavne značilnosti države uvršča teritorialnost, suverenost, legitimnost in monopol nad vladanjem, pri čemer opozarja, da naštetni elementi niso nujno prisotni v enakem razmerju, morajo pa biti ključni temelji sistema (Nugent, Neill 2003, str. 466). EU tako deloma izpolnjuje vse štiri pogoje državnosti, vendar v premajhni meri, da bi jo lahko označili kot državo (state). Tudi McCormick (2002, str. 112–113) se strinja, da Evropska unija ni niti država, saj ji manjkajo številne lastnosti države, niti mednarodna organizacija, saj je razvila izredno veliko moč in vpliv na svoje članice.²³ Meni tudi, da je EU nekakšna 'mešanica' nacionalnih vlad in nadnacionalnih institucij,²⁴ katerih povezave so oblikovale konfederacijo (prav tam, str. 114). Costa (2003) podobno trdi, da »razvoj dogodkov po uveljavitvi Maastrichtske pogodbe ... dokazuje, da se je evropska integracija preoblikovala v bolj ali manj federalni sistem.«

Podrobnejša opredelitev EU torej sproža dilemo, saj lahko pri tem izhajamo iz dveh različnih ontoloških izhodišč. Prvič, EU lahko proučujemo kot ostale subjekte v mednarodnih odnosih, kjer EU »nadomešča« državo oziroma mednarodno organizacijo kot enoto analize (Kajnič 2008, Lord in Winn 2001), pri čemer lahko za analizo uporabimo osrednje teorije mednarodnih odnosov in teorije zunanje politike. Drugič, opredelitev EU kot sui generis mednarodnega akterja omogoča alternativne konceptualizacije EU (Kajnič 2008), ki razširjajo fokus proučevanja z interesov in politik na vprašanja identitete, norm in percepcij.²⁵ V tem primeru pride v obzir analiza avtonomije in akterstva EU, ki sta ključna pri opredelitvi zunanjega delovanja EU (Požgan 2017). Kot eno ključnih posebnosti EU kot globalnega akterja lahko identificiramo utemeljitev akterstva EU na t. i. evropski identiteti (Evropski svet 1973, I.1 točka)

1. Corbett, R., Jacobs, F., Shackleton, M. (2003). *The European Parliament at Fifty: A View*

²³ Podobno razmišlja Jacobs (2003) v Development of the European Parliament's powers: An incomplete agenda?

²⁴ Več o Evropskem parlamentu kot o eni takšnih nadnacionalnih institucij v Corbett, Jacobs in Shackleton (2003; 353–73).

²⁵ Eden izmed razlogov za takšno izbiro je razpetost Evropske Unije med t.i. medvladnim in supranacionalnim delovanjem (Ginsberg, 2001).

- from the Inside. Journal of Common Market Studies*, 41(2), 353–373.
2. Costa, Olivier. (2004). Le parlementarisme au-delà de l'Etat: *le cas de l'Union européenne*. Olivier Costa, Eric Kerrouche in Paul Magnette (ur) *Vers un renouveau du parlementarisme en Europe*, 271–94. Editions de l'Université de Bruxelles.
 3. Evropski svet. *Deklaracija o evropski identiteti – Declaration on European Identity*. 14. 12. 1973. https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/02798dc9-9c69-4b7d-b2c9-f03a8db7da32/publishable_en.pdf
 4. Hix, S. (1999) *The Political System of the European Union*. London: Macmillan Press.
 5. Jacobs, Francis B. 2003. Development of the European Parliament's powers: An incomplete agenda? IAI working paper. <http://aei.pitt.edu/id/eprint/441>
 6. Kajnič Lange, S. (2008). *Razvoj evropske zunanje politike: od evropskega političnega sodelovanja do evropske varnostne in obrambne politike*. Ljubljana: FDV.
 7. Lizbonska pogodba. (2009). http://europa.eu.int/constitution/futurum/documents/offtext/declaration_en.pdf
 8. Nugent, N. *The Government and Politics of the European Union*. Palgrave Macmillan.
 9. McCormick, J. (2002). *Understanding the European Union: a concise introduction*. Palgrave Macmillan: London.
 10. Požgan, J. (2017). *Zunanje okolje in zunanjepolitično delovanje EU: pokonfliktna obnova Kosova in sodelovanje z državami AKP regije*. Doktorska disertacija. UL, FDV, Ljubljana.
 11. Winn, Neil in Christopher, Lord. (2001). *EU Foreign Policy beyond the nation state: joint actions and institutional analysis of the CFSP*, Palgrave.

Vse tako v glavnem besedilu kot v opombah uporabljene vire zapišemo v **seznam virov na**

2.9 ZAPIS UPORABLJENIH VIROV V SEZNAM

koncu besedila. Seznam virov na koncu besedila ima naslov **Viri**.

- V seznamu virov so SAMO VIRI, ki smo jih DEJANSKO ZAPISALI v besedilu.
- Vire zapišemo po abecedi glede na priimke avtorjev in jih številčimo. Če je oseb v nekem avtorstvu vira več, vir zapišemo glede na priimek prve (prvozapisane) osebe tega vira.
- V seznam virov vedno napišemo vse osebe, ki si delijo avtorstvo tega vira, in sicer z začetnico imena in priimkom – po vrstnem redu, kot so zapisane v viru samem (vrstnega reda oseb, ki je določen v viru samem, nikoli ne spreminjamo!).
- Če je avtorjev 20 ali več, navedemo prvih 18, vstavimo vejico in tri pike brez presledka, ter zaključimo z zadnjim navedenim avtorjem.
- Več del istega avtorja uredimo po starosti od starejših k novejšim. Vire, objavljene v istem

letu, označimo s črkami: a, b, c, č, d itd. (enako kot za navajanje v besedilu). Črke določimo po abecedi naslova dela.

- Upoštevamo pravila za zapis različnih vrst virov (npr. monografija – avtorska knjiga, poglavje v znanstvenem zborniku, članek v reviji, intervju, dokumenti). Splošno pravilo je, da so s poševnim tiskom poudarjeni tisti deli virov, ki omogočajo, da se jih najlažje najde. V primeru monografij so to njihovi naslovi, v primeru zbornikov naslovi zbornikov in v primeru člankov iz (znanstvenih) revij naslovi revij. Če se avtorji različnih virov v seznamu ponavljajo, jih v celoti zapišemo le prvič in potem uporabimo oznako --- .

☞ PRIMER:

Benko, V. (1997a). *Znanost o mednarodnih odnosih*. FDV.

---. (1997b). *Zgodovina mednarodnih odnosov*. ZPS.

2.10 PRAVILA ZAPISOVANJA VIROV V SEZNAM VIROV

Monografije:

Priimek, Začetnica imena. (Leto izida knjige). *Naslov v poševnem tisku*. Založba.

☞ PRIMER:

Pedersen, T. (1994). *European Union and the EFTA Countries: Enlargement and Integration*. Pinter Publishers.

→ Avtor je do 20 oseb: Izpišemo imena in priimke vseh avtorjev, in sicer za vse avtorje najprej priimek in nato začetnico imena: Avtor 1, Avtor 2 in Avtor 3.

☞ PRIMER:

Bučar, B., Šabič, Z., Brglez, M. in Roter, P. (2009). *Navodila za pisanje: seminarske naloge in diplomska dela*. 3. izdaja (v pripravi). Fakulteta za družbene vede.

→ Avtorjev je 20 oseb ali več: Izpišemo imena in priimke prvih 18 oseb in zadnje osebe (X), ostale avtorje pa izpustimo in jih označimo s tremi pikami (...): Avtor 1–Avtor 18, ... Avtor X.

Zborniki:

Priimek, Začetnica imena (ur.). (Leto izida zbornika). *Naslov zbornika v poševnem tisku*. Založba.

☞ PRIMER:

Abegaz, B., Dillon, P., Feldman, D. H. in Whiteley, P. F. (ur.). (1994). *The Challenge of European Integration: Internal and External Problems of Trade and Money*. Westview Press.

→ Če je urednikov več, uporabimo gornje pravilo za več oseb avtorstva: Avtor 1 in Avtor 2 (ur.).

Poglavja v zbornikih:

Priimek, Začetnica imena. (Leto izida zbornika). Naslov poglavja, ki ga je napisal avtor. V Začetnica imena in Priimek urednika/-ov tega zbornika (ur.), *Naslov zbornika v poševnem tisku* (strani poglavja). Založba.

☞ PRIMER:

Blanco, J. F. (1994). Spain and EC: Monetary Stability Versus Economic Growth. V J. Mortensen (ur.), *Improving Economic and Social Cohesion in the EC* (str. 115–129). St. Martin's Press.

E-knjiga, dostopna na internetu:

Priimek, Začetnica imena. (Leto izida knjige). *Naslov v poševnem tisku*. Dostopno prek URL povezava s hiperpovezavo (podčrtano in obarvano)

URL povezavo skušamo urediti, da smiselno zapolni vrstico, ki je obojestransko poravnana; naredimo presledek za znaki, na primer za: /, _, =, ali za .

☞ PRIMER:

Stare, M. (2016). *Vloga storitev v globalnih verigah vrednosti*. https://knjigarna.fdv.si/knjige/politologija/analize-cmo-cir-analyses/i_724_vloga-storitev-v-globalnih-verigah-vrednosti

Članki v znanstvenih in strokovnih revijah:

Priimek, Začetnica imena. (Leto izida revije). Naslov članka. *Naslov revije v poševnem tisku, letnik v poševnem tisku*(številka revije), str. prva–zadnja stran članka.

Pri zapisu letnika revije (*Volume*) in številke revije (*Number ali Issue*) ne pišemo okrajšav vol., let., iss., no., št.. Pri straneh članka zapišemo str.

☞ PRIMER:

Hendersen, D. (1992). International Economic Integration: Progress, Prospects and Implication. *International Affairs*, 68(4), str. 633–653.

Če smo članek našli na medmrežju in ima številko fiksne povezave (*Digital Object Identifier* – DOI), potem se ta navede na koncu bibliografske enote. Dovoljen je način navajanja DOI, zapisan kot URL. Pri tem je pomembno, da pred navedbo DOI ne uporabljamo besedne zveze Dostopno prek. Povezavo URL in DOI, izražen kot URL, zapišemo kot hiperpovezavo (torej podčrtano in obarvano).

☞ PRIMER:

zapisa DOI kot URL:

Hendersen, D. (1992). International Economic Integration: Progress, Prospects and Implication. *International Affairs*, 68(4), str. 633–653. <https://doi.org/10.2307/2622706>

Kadar v članku ne moremo zaslediti DOI, navedemo običajni spletni naslov URL.

☞ PRIMER:

Hendersen, D. (1992). International Economic Integration: Progress, Prospects and Implication. *International Affairs*, 68(4), str. 633–653. <https://www.jstor.org/stable/2622706>

Članki v tiskanih občilih:

Priimek, Začetnica imena. (Leto, datum objave). Naslov članka. *Ime časopisa v poševnem tisku*, stran, na kateri je bil članek objavljen. Če smo članek našli na medmrežju, dodamo URL. Povezavo URL zapišemo s hiperpovezavo (podčrtano in obarvano).

☞ PRIMERA:

Plešnar, J. (2000, 18. februar). Po azil v Veliko Britanijo. *Večer*, str. 32.

Kramžar, B. (2021, 11. september). Naš lastni 11. september. Delo.si. <https://www.delo.si/mnenja/komentarji/nas-lastni-11-september/>

Če članek nima avtorja, potem avtorstvo nadomestimo z naslovom prispevka: Naslov članka. (Leto, datum objave). *Ime časopisa v poševnem tisku*, stran, na kateri je bil članek objavljen. Če smo članek našli na medmrežju, dodamo URL. Povezavo URL zapišemo s hiperpovezavo (podčrtano in obarvano).

☞ PRIMER:

Na Hrvaškem začeli izdajati digitalna covidna potrdila. (2021, 1. junij). *Delo.si*. <https://www.delo.si/novice/svet/na-hrvaskem-zaceli-izdajati-digitalna-covidna-potrdila/>

Raziskovalna ali strokovna poročila (working papers, policy papers) posameznikov ali institucij (npr. organa mednarodne organizacije):

Priimek, Začetnica imena. (Leto). *Naslov prispevka v poševnem tisku* (Naslov vrste poročila, identifikacijska številka poročila). Založba.

☞ PRIMERA:

Attinà, F. (2004). *The Euro-Mediterranean project of security partnership in comparative perspective* (Jean Monnet Working Papers in Comparative and International Politics, 52). University of Catania, Department of Political Studies. <http://aei.pitt.edu/6108/>

European Commission. (2007). *Taking European Knowledge Society Seriously* (Report of the Expert Group on Science and Governance to the Science, Economy and Society Directorate, Directorate-General for Research, EUR 22700). http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/european-knowledge-society_en.pdf

Diplomska in magistrska dela, doktorske disertacije:

Priimek, Začetnica imena. (Leto). *Naslov dela* (vrsta dela). Institucija, kjer je delo nastalo, Kraj.

☞ PRIMER:

Bojinović Fenko, A. (2009). *Sooblikovanje in sovplivanje zunanje politike držav in regionalne strukture v kontekstu procesa regionalizacije v Sredozemlju* (doktorska disertacija). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.

Objavljeni prispevki na znanstvenih konferencah:

Priimek, Začetnica imena. (Leto). *Naslov prispevka*. Vsi podatki o konferenci.

☞ PRIMER:

Bojinović Fenko, A. in Lovec, M. (2016). *Learning EU at school: evidence from experimental projects in Slovenia and potential improvements of education process via Europeanization in polity, policy and politics*. Prispevek, predstavljen na International Studies Association's 57th Annual Convention, 16.–19. marca v Atlanti, ZDA. <http://web.isanet.org/Web/Conferences/Atlanta%202016/Archive/4e4a2f04-a15c-4407-941e-211629af733f.pdf>

Podatki s spletnih strani mednarodnih institucij

Avtor (posameznik ali institucija). (Leto). *Naslov prispevka na spletni strani*, podstrani v pokončnem tisku. URL naslov

Kadar avtor ni podpisan pod objavo, prepisemo avtorja spletne strani (institucijo). Če vir nima datuma objave posamičnih vsebin te strani, potem to ustrezno označimo z okrajšavo b. d. (brez datuma).

☞ PRIMERA:

Požgan, J. (2017). Spremembe na obzorju, išče se kapetan. <https://metinalista.si/spremembe-na-obzorju-eu-isce-se-kapetan/>

World Health Organization. (b. d.). What we do? <https://www.who.int/about/what-we-do>

Pri navajanju celotne spletne strani kot avtorja zapišemo naslov spletne strani.

☞ PRIMER:

United Nations. (b. d.). <http://www.un.org/en/index.html>

VAJA 8: Zapis primarnih virov v seznam virov

Popravi zapis primarnih virov in jih pravilno zapiši v seznamu virov. V oklepaju pri posameznem viru opredeli tudi, za kakšno vrsto primarnega vira gre pri zapisu – glej primer:

Ustanovna listina Združenih narodov – *Charter of the United Nations*, podpisana 26. junija 1945 v San Franciscu, v veljavi od 24. oktobra 1945. (mednarodna pogodba)

Lizbonska pogodba – Lisbon Treaty, 2009. Podpisana 13. decembra 2007 v Lizboni, v veljavi od 1. decembra 2009. <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:EN:HTML> (8. januar 2014).

Zaključki Sveta o strategiji Evropske unije za podonavsko regijo - Council Conclusions on the European Union Strategy for the Danube Region. Sprejeti v Svetu za splošne zadeve, 13. aprila 2011.

http://consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/genaff/121511.pdf.

Konvencija o kibernetiki kriminaliteti – Convention on Cybercrime. 2001. Sprejeta v Svetu Evrope 11. novembra, v veljavi od 1. junija 2004. <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/185.htm>

Pact of the League of Arab states, podpisana 22. marca 1945 v Kairu, v veljavi od 24. februarja 1946. http://avalon.law.yale.edu/20th_century/arableag.asp

Splošna deklaracija človekovih pravic – *Universal Declaration of Human Rights*, sprejeta in razglašena z resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov št. 217A (III), 10. decembra 1948.

Državni zbor Republike Slovenije. 2011. *Državni zakonik*. http://mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/word/DZak-sprejet-16-6-11.doc

Evropska komisija. 2010. *Sporočilo Evropske komisije: Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth* (COM(2010) 2020 končn.). Dostopno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF> (10. maj 2011)

Svet Evropske unije. 2013. *Zaključki Sveta o širitvi in procesu stabilizacije in pridruževanja – Council conclusions on Enlargement and Stabilisation and Association Process*, 17. decembra v Bruslju.

Uredba Sveta (EU) št. 833/2014 z dne 31. julija 2014 o omejevalnih ukrepih zaradi delovanja Rusije, ki povzroča destabilizacijo razmer v Ukrajini. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0833>

Brok, Elmar. 1999. Izjava o EVOP po zasedanju EU vrha v Kölnu in transatlantska povezava. Washington: Committee on International Relations, US House of Representatives.

VAJA 9: Zapis sekundarnih virov v seznam virov

Najprej opredeli vrsto sekundarnega vira (zapiši jo na prazno črto pod virom), nato pa upoštevajoč pravilo za zapis te vrste vira popravi zapis posameznega vira. Na koncu vire pravilno zapišite v seznam virov.

Maria Giulia Amadio Vicere. 2015. *Beyond the Intergovernmental-Supranational Divide in EU Foreign Policy: Insights from Kosovo*. IAI Working Papers 15/1, Istituto Affari Internazionali. Dostopno na: <http://www.iai.it/it/pubblicazioni/beyond-intergovernmental-supranational-divide-eu-foreign-policy>

Vrsta vira: _____

Bellamy, Richard and Claudia Attucci. *Normative Political Theory*. V *European Integration Theory*, ur. Wiener, Antje in Thomas Diez, 198–220. Oxford University Press.

Vrsta vira: _____

De Lombaerde, P. in M. Schulz, ur., 2009. *The EU and World Regionalism: The Makability of regions in the 21st century*. Ashgate Publishers

Vrsta vira: _____

Ian Manners 2008. The normative ethics of the European Union. *International Affairs* 84 (1) str. 45-60. Doi: 10.1111/j.1468-2346.2008.00688.x

Vrsta vira: _____

Adler-Nissen, Rebecca in Kropp, Kristoffer. 2015. A Sociology of Knowledge Approach to European Integration: Four Analytical Principles. *Journal of European Integration* 37(2): 155–73.

Vrsta vira: _____

Faleg, Giovanni. 2011. Knowledge is power: *Epistemic Communities and EU Crisis Management*. Paper of the First Euroacademia Global Conference »Europe Inside-Out: Europe and Europeaness Exposed to Plural Observers«, od 22.-24. septembra 2011 na Dunaju, Avstrija

Vrsta vira: _____

Finnemore, Martha. 1996. *National Interest in International Society*. Cornell University Press.

Vrsta vira: _____

Roter, Petra. 1996. *Stranpoti režimske teorije: upravljanje mednarodne skupnosti in kritika režimske teorije*, diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Vrsta vira: _____

2.11 ZGLEDI ZAPISOVANJA VIROV V SEZNAM VIROV

Knjige (monografije in zborniki):

Samostojni avtor	Jambrek, P. (1992). <i>Uvod v sociologijo</i> . Državna založba Slovenije.
Do 2 osebi sta avtor, pomembno leto 1. izdaje	Berger, P. in Luckmann, T. (1966/1988). <i>Družbena konstrukcija realnosti</i> . Cankarjeva založba.
Do 20 oseb je avtor (zbornika)	Mowbray, C. T., Lanir, S. in Hulce, M. (ur.). (1985). <i>Women and mental health: new directions for change</i> . Harrington Park Press.
Do 20 oseb je avtor (monografije)	Šugman, R., Bednarik, J., Doupona Topić, M., Jurak, G., Kolarič, B., Kolenc, M., Rauter M. in Tušak, M. (2006). <i>Športni menedžment</i> . Fakulteta za šport.
Organizacija ali skupina kot avtor	Global Environment Coordination. (1994). <i>Facing the global environment challenge: A progress report on World Bank global environmental operations</i> . Global Environment Coordination Division, Environment Department, The World Bank.
Zbornik	Hewson, M. in Sinclair, T. J. (ur.). (1999). <i>Approaches to Global Governance Theory</i> . State University of New York Press.
Poglavje v zborniku	Palan, R. (1999). Global Governance and Social Closure or Who is to Be Governed in an Era of Global Governance? V M. Hewson in J. S. Timothy (ur.), <i>Approaches to Global Governance Theory</i> (str. 55–72). State University of New York Press.
e-knjiga, dostopna na internetu	Baker, C. P. (2002). <i>Absolutism and the Scientific Revolution, 1600–1720: A Biographical Dictionary</i> . https://products.abc-clio.com/abc-clio/abc-clio/product.aspx?pc=B1061C

Članki:

Članek v znanstveni reviji (avtor je ena oseba)	Roter, P. (2009). At the centre and the periphery simultaneously: the incomplete internationalization of Slovenian international relations. <i>Journal of international relations and development</i> , 12(2), str. 180–186.
Članek v znanstveni reviji (avtor sta dve osebi)	Bachrach, P. in Baratz, M. S. (1963). Decisions and Nondecisions: An Analytical Framework. <i>American Political Science Review</i> , 57(3), str. 632–642.
Časopisni	Daalder, I. in Lindsay, J. M. (2003, 10. maj). American Empire, Not 'If' but 'What Kind'. <i>The New York Times</i> , str. B9.
Časopisni članek (brez navedbe avtorja)	Gun injuries take financial toll on hospitals. (1994, 24. februar), <i>Chicago Tribune</i> , str. 1.
Članek v reviji, dostopni tudi na medmrežju z DOI identifikatorjem	Hendersen, D. (1992). International Economic Integration: Progress, Prospects and Implication. <i>International Affairs</i> , 68(4), str. 633–653. https://doi.org/10.2307/2622706
Članek v reviji, dostopni tudi na medmrežju, brez strani, brez DOI številke	Hoffmann, S. (2003). America Goes Backward. <i>The New York Review of Books</i> , 50(10). https://nybooks.com/articles/2003/06/12/america-goes-backward/
Časopisni članek, dostopen na medmrežju	Cooper, R. (2002, 7. april). Why We Still Need Empires. <i>The Guardian Unlimited</i> . https://www.theguardian.com/observer/worldview/story/0,11581,680117,00.html

Strokovna poročila:

Poročilo organa mednarodne organizacije	European Commission. (2020). Commission Staff Working Document: Bosnia and Herzegovina – 2020 Report. https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/system/files/2020-10/bosnia_and_herzegovina_report_2020.pdf
Raziskovalno poročilo	Guild, E. in Carrera, S. (2009). <i>Towards the Next Phase of the EU's Area of Freedom, Security and Justice: The European Commission's Proposals for the Stockholm Programme</i> (CEPS Policy Brief, 196/20). http://aei.pitt.edu/11432/

Sekundarni viri – drugo:

Diplomsko, magistrsko delo ali doktorska disertacija	Brglez, M. (2006). <i>Pomen nepozitivističnih epistemoloških in realističnih ontoloških predpostavk za osmišljanje mednarodnih odnosov in metodologije njihovega proučevanja</i> (doktorska disertacija). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
Objavljen prispevek na znanstveni konferenci	Bojinović Fenko, A. in Požgan, J. (2010). <i>Cultural diplomacy as foreign policy instrument in the field of intercultural dialogue</i> . Predstavljeno na International Studies Association's 51st Annual Convention, 17.–20. februarja, v New Orleansu, ZDA.

Drugi viri, dostopni prek interneta:

Radijski ali televizijski prispevek	Bojinović Fenko, A., Janežič Ambrožič, M. in Pribac, I. (2017, 30. januar). Po volitvah leve v Franciji [Radijska oddaja]. V L. Robida (ur.), <i>Prvi program: Studio ob 17h</i> . Radio Slovenija. https://radioprvi.rtvlo.si/2017/01/studio-ob-17-ih-37/
Podcast	Metina lista. (2017, 14. september). <i>001: Evropska četrt – Veter je ugoden za spremembe</i> . [Zvočni posnetek]. https://metinalista.si/001-evropska-cetrt-soteu/
Podatki na internetu (v slovenskem jeziku)	Evropska komisija. (b. d.). Službe (generalni direktorati) Evropske komisije. http://ec.europa.eu/about/ds_sl.htm

Primarni viri – dokumenti:

Pravni dokument – ustava	Ustava Republike Slovenije. (1991 in dop. 2006). <i>Uradni list Republike Slovenije št. 68/06</i> . 30 junij. https://www.us-rs.si/media/ustava.republike.slovenije.pdf
Pravni dokument – sodba mednarodnega sodišča	Tožilec vs. Radislav Krstić (sodba) – <i>Prosecutor v. Radislav Krstić (trial judgement)</i> . (2001). IT-98-33-T. ICTY, 2. avgust. http://www.icty.org/x/cases/krstic/tjug/en/krs-tj010802e.pdf
Pravni dokument – mednarodna pogodba v zbirki	Pogodba o neširjenju jedrskega orožja – <i>Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons</i> , podpisana 1. julija 1968 v Londonu, Moskvi in Washingtonu, v veljavi od 5. marca 1970 do 11. maja 1995 s podaljšanjem veljavnosti do nadaljnega. 729 UNTS 161.

<p>Pravni dokument – mednarodna pogodba, dostopna na internetu (v tujem jeziku) (dodan podrobnejši podatek o številu pogodbenih strank)</p>	<p>Pogodba o neširjenju jedrskega orožja – <i>Treaty on the non-proliferation of nuclear weapons</i>, podpisana 1. julija 1968 v Londonu, Moskvi in Washingtonu, v veljavi od 5. marca 1970 do 11. maja 1995 s podaljšanjem veljavnosti do nadaljnjega. Število pogodbenic: 191 (29. september 2017). https://www.iaea.org/sites/default/files/publications/documents/infcircs/1970/infcirc140.pdf</p>
<p>Zakonodajni dokument –zakon v Uradnem listu</p>	<p>Zakon o zunanjih zadevah – ZZZ-1-UPB-1. (2001 in dop. 2003). Sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije, v veljavi od 22. junija. <i>Ur. l. RS 113/03</i></p>
<p>Zakonodajni dokument –zakon, dostopen na internetu</p>	<p>Zakon o zunanjih zadevah – ZZZ-1-UPB-1. (2001 in dop. 2003). Sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije, v veljavi od 22. junija. https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2003-01-4929/</p>
<p>Zakonodajni dokument – odločitev mednarodne organizacije, dostopna v sekundarnem viru (v slovenskem jeziku) Sekundarni vir navedemo kot pri samostojni navedbi.</p>	<p>Splošna deklaracija človekovih pravic. (1948). Sprejeta in razglašena z resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov št. 217 A (III), 10. decembra. V Cerar, M. Jamnikar J. in Smrkolj, M. (ur.) (2002). <i>Dokumenti človekovih pravic z uvodnimi pojasnili</i> (str. 149–161). Amnesty International Slovenije, Mirovni inštitut in Inštitut za sodobne družbene in politične študije.</p>
<p>Zakonodajni dokument – odločitev mednarodne organizacije, dostopna na internetu</p>	<p>Splošna deklaracija človekovih pravic – <i>Universal Declaration of Human Rights</i>. (1948). Sprejeta in razglašena z resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov št. 217 A (III), 10. decembra. http://www.un-documents.net/a3r217a.htm</p>
<p>(v tujem jeziku)</p> <p>Vsi podatki o datumu in organu, ki je sprejel odločitev, so že v naslovu.</p>	<p>Uredba Sveta EU št. 204/2011 z dne 2. marca 2011 o omejevalnih ukrepih v luči situacije v Libiji – <i>Council Regulation (EU) No 204/2011 of 2 March 2011 concerning restrictive measures in view of the situation in Libya</i>. http://www.hm-treasury.gov.uk/d/finsanc_council_regulation_euno204_030111.pdf</p>
<p>Zakonodajni dokument – odločitev mednarodne organizacije, dostopna na internetu (v slovenskem jeziku)</p>	<p>Resolucija Evropskega parlamenta z dne 15. decembra 2011 o razmerah v Siriji. Št. 2013/C 168 E/08. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011IP0582&from=SL</p>

Zakonodajni dokument – gradivo za seje državnih organov in teles	Besedilo Predloga zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o tujcih. (2017). Vlada Republike Slovenije predsedniku Državnega zbora, 5. julij. Prva obravnava. https://e-uprava.gov.si/.download/edemokracija/datotekaVsebina/429075?disposition=inline
Zakonodajni dokument – gradivo za seje organov mednarodne vladne organizacije	Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu - območje svobode, varnosti in pravice v interesu državljanov – <i>Communication from the Commission to the European Parliament and the Council - An area of freedom, security and justice serving the citizen.</i> (2009). COM (2009)262 final, 10. junij. https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/default/files/communication_2009_0262_final_1.pdf
Izvršilni dokument – strateški dokument vlade	Ministrstvo za zunanje zadeve. (2015). Slovenija: varna, uspešna in v svetu spoštovana: <i>Zunanja politika Republike Slovenije.</i> https://www.gov.si/assets/ministrstva/MZZ/Dokumenti/strateski-in-programski-dokumenti/strategija_ZP.pdf
Izvršilni dokument – strateški dokument mednarodne organizacije	European Commission. (2017). <i>Bela knjiga o prihodnosti Evrope – White paper on the future of Europe.</i> COM(2017)2025, 1. marec. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf

Primarni viri – ostalo

Intervju, objavljen v obliki pisnega prispevka – članka v časopisu na internetu (za vse tipe intervjuja glej Navodila, Tabela 5.1)	Transcript of interview with Angela Merkel. (2010, 9. november). <i>Financial Times.</i> https://www.us-rs.si/media/ustava.republike.slovenije.pdf
Govor politika, objavljen na medmrežju	Juncker, J.-C. (2017, 13. september). <i>Govor o stanju v Uniji 2017.</i> http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_sl.htm

3 STRUKTURA ZNANSTVENEGA ESEJA

Študenti začetnega letnika dodiplomskega študija imate iz srednješolskega izobraževanja že nekaj izkušenj z raziskovanjem in s pripravo različnih pisnih izdelkov. Vsi zagotovo poznate literarni esej (maturitetna zahteva pri predmetu slovenski jezik in pri tujih jezikih), najbolj pa se znanstvenemu raziskovanju približajo raziskovalne in seminarske naloge pri različnih (družboslovnih) predmetih. Tukaj povzemava ključne elemente primerjave med načinom raziskovanja in pisanja, ki ga že poznate, in znanstvenim raziskovanjem, ki se ga je kot kompetenco treba naučiti na študiju.

Tabela 3.1: Primerjava zahtev (literarnega) eseja v srednji šoli in znanstvenega eseja

	SREDNJA ŠOLA (npr. literarni esej)	UNIVERZA (znanstveni esej)
raziskovalni problem	v naprej podan okvir	identificiraš sam
podatki	povzemanje »znanega«, naučenega in lastno mnenje	<ul style="list-style-type: none"> • iz znanstvenih in strokovnih virov • dosledno navajanje virov podatkov v besedilo in v seznam virov
oblika besedila	<ul style="list-style-type: none"> • okvirna • število besed okvirno 	<ul style="list-style-type: none"> • stroga pravila o naslovnici, obliki besedila, virih v besedilu in v seznamu virov • število besed določeno vnaprej
struktura eseja	okvirno določena	natančno določena, takoj predstavljena v uvodu eseja
uvod	<ul style="list-style-type: none"> • splošen opis, potem h konkretnemu • zapis teze 	<ul style="list-style-type: none"> • takojšnji opis pojava in opredelitev problema • zapis RV/teze/hipoteze • napoved strukture in metod dela
teza	razvita iz lastnega razumevanja problema	<ul style="list-style-type: none"> • nujno v uvodu • lahko hipoteza, teza ali RV • razvita iz pregleda literature (virov)
odstavki	<ul style="list-style-type: none"> • strukturirani • napoved argumenta in razvoj • kratki 	<ul style="list-style-type: none"> • vezani na analizo virov z eno od raziskovalnih metod • ugotovitev na koncu ali na začetku
argumenti	• lastno mnenje in izkušnje, doživetje	<ul style="list-style-type: none"> • analiza virov z raziskovalnimi metodami, • navajanje virov – akademska poštenost • tematski stavki • kritično razmišljanje
zaključek	<ul style="list-style-type: none"> • povzetek argumentov • lastno mnenje, presoja, vrednotenje 	<ul style="list-style-type: none"> • sinteza ugotovitev • ocena možnosti nadaljnega raziskovanja • ovrednotenje prispevka

Vir: lasten prikaz.

3.1 MAKROSTRUKTURA ZNANSTVENEGA ESEJA

Vsako znanstveno oziroma strokovno delo ima notranjo strukturo, prek katere avtor organizira vsebino svojega raziskovalnega izdelka. Makrostruktura znanstvenega eseja pomeni grob vpogled v sestavo pisnega izdelka in obsega: uvod, jedro in zaključek eseja. Enako so strukturirane seminarske naloge, raziskovalne naloge in magistrska dela, imajo pa precej bolj razdelano mikrostrukturo, tj. sestavo posameznega dela (uvoda, jedra in zaključka besedila). Za vsebinskim delom seveda obstaja še nujen del, tj. seznam virov. Pred uvodom ima vsak izdelek naslovnico in zaradi doslednega spoštovanja akademske poštenosti tudi izjavo o avtorstvu. Več o vsebinskih vidikih strukturiranja besedila je na voljo v Navodilih za pisanje strokovnih in oblikovanje strokovno-znanstvenih del FDV (Logar in drugi, 2022, str. 5–17). V tem priročniku je makrostruktura izdelka deljena v začetni, osrednji in zaključni del, saj obsega navodila za vse vrste del, tudi daljše samostojne raziskave, kot je magistrsko delo. Od začetnega dela za znanstveni esej tako pride v poštev le naslovnica in izjava o avtorstvu, nato sledi osrednji del brez tabel, slik, skic ali grafičnih prikazov ali členitve v podnaslove ter zaključni del eseja, tj. seznam virov. V smislu obsega besedila so razporejeni tako, da če osrednji del (besedilo eseja) zajema 100 % besedila (na primer 1000 besed), potem uvod in zaključek zavzameta vsak približno 10–15 % besedila, jedro pa 70–80 % besedila.

Skica 3.1: Makrostruktura eseja v 1000 besedah

NASLOVNICA

IZJAVA O AVTORSTVU

UVOD (10–15 % celotnega besedila oz. 100–150 besed)

JEDRO ESEJA (do 70 % celotnega besedila oz. 700–800 besed)

ZAKLJUČEK (10–15 % celotnega besedila oz. 100–150 besed)

SEZNAM VIROV

Vir: lasten prikaz.

Naslovnica eseja je sicer tehnični vidik eseja s ključnimi podatki o avtorju, predmetu ipd., ima pa ključen vsebinski element, to je naslov izdelka. Naslov mora biti kratek, jedrnat in usmerjen na osrednjo problematiko eseja. Zelo slabo je kot naslov zgolj prepisati raziskovalno vprašanje, tezo ali hipotezo. **Dober naslov** odraža tako konceptualni pristop k problemu kot empirično realnost raziskave. »Če želi avtor naslov oblikovati privlačno, naj bo tak le prvi del naslova, drugi del naslova pa naj vsebino umesti na strokovno-znanstveno področje. Če se odločimo za podnaslov, ga zapišemo za dvopičjem in z malo začetnico (če ga seveda ne začnemo lastno ime)« (Logar in drugi, 2022, str. 10).

ŠTUDIJSKI PRIMER: DOBRI IN ŠIBKI NASLOVI ESEJA

DOBRI NASLOVI s podnaslovi	PREDNOSTI
Vpliv posameznika na zunanjepolitično odločanje: študija primera Tonya Blaira pri odločitvi za napad na Irak leta 2003	jasna problematika in en raziskovalni primer iz te problematike
Analiza groženj mednarodnemu miru in varnosti s strani sodobnega pomorskega piratstva: primer piratstva ob obali Somalije	
Ruski <i>divide et impera</i> : vzroki za nekonsistentnost izvajanja energetske politike Evropske unije	»dramatična« napoved problematike, a nato jasen raziskovalni fokus

ŠIBKI NASLOVI	SLABOSTI
Slovenija in Evropska unija	neznan odnos med dvema pojavoma
Svetovna gospodarska kriza	samo en pojav, manjka raziskovalni problem, odnos do drugega pojava
Vzroki za uspešne primere delovanja mednarodnih nevladnih organizacij, dejavniki, ki ovirajo njihov neuspeh ter pomen teh organizacij v svetovni politiki	<ul style="list-style-type: none"> - predolg naslov - preveč pojavov - prepodrobno - naslov odraža strukturo jedra

3.2 MIKROSTRUKTURA ZNANSTVENEGA ESEJA

V tem podglavju predstavljava podrobnejšo organizacijo delov eseja, ki sva jih opredelila kot makrostrukturo, torej uvoda, jedra in zaključka.

3.2.1 Uvod eseja

Uvod eseja najprej služi kot vsebinski osnutek eseja. Začetniki raziskovalci uvod pripravijo na osnovi prve faze pregleda literature in ga dokončajo po drugi fazi (opredelitev pojmov, postavitev slednjih v odnos in raziskovalno vprašanje). Metode dela in strukturo lahko okvirno zapišemo v uvod, ko ta predstavlja osnutek eseja, in dopolnimo/dokončno popravimo zapis, ko imamo dokončan vsebinski in metodološki osnutek celotnega eseja.

V uvodu lahko opredelimo problem na način, da podamo definicije temeljnih konceptov. Lahko pa temeljne koncepte opredelimo »šele« v prvem odstavku jedra.

Skica 3.2.1: Mikrostruktura uvoda eseja

UVOD (10–15 % celotnega besedila oz. 100–150 besed)

- opredelitev problema s pomočjo pregleda literature (navezava na naslov)
- raziskovalno vprašanje/hipoteza
- zapis uporabljenih metod proučevanja v povezavi z vsebinsko strukturo eseja (jedra)

Vir: lasten prikaz.

ŠTUDIJSKI PRIMER: ŠIBEK UVOD ESEJA

V eseju izpostavljam problem, da Turčija po več kot 50 letih, kljub temu da je že vse od leta 1963 pridružena članica v takratni Evropski gospodarski skupnosti (EGS) oz. v današnji Evropski uniji (EU, tudi Unija), še vedno ni pridobila statusa polnopravne članice EU. Zato je moje raziskovalno vprašanje, ali so kriteriji za izključevanje Turčije iz EU opravičljivi in ali bo EU sploh kdaj sprejela Turčijo kot stalno članico zaradi njenih družbenih, kulturnih in gospodarskih razlik. Turčija ima nekaj adutov, s katerimi lahko prepriča Unijo, da ji dodeli članstvo, a hkrati ravno toliko (če morda ne še več) negativnih točk, ki jo ovirajo pri pridobivanju polnopravnega članstva. V eseju so predstavljeni tako pozitivni kot negativni dejavniki vključevanja Turčije v EU. Za proučevanje odnosov med njima se moramo ozreti prav na začetek turškega povezovanja s prvimi evropskimi institucijami, to so EGS ter Evropska skupnost (ES). Skozi zgodovino vidimo, da se v odnosu EU-Turčija stalno ponavlja vprašanje: ali Turčija sodi v Evropo in ali bi morala biti stalna članica ES/EU? (Kütük, 2006, str. 276). V eseju bo uporabljena metoda analize in interpretacije sekundarnih virov.

SLABOSTI

- ni opredelitve problema na podlagi podatkov iz virov
- nakazanih je preveč problematik, nobena pa utemeljena: *razlike med Turčijo in EU, ovire v pridružitvenem procesu Turčije k EU na strani Turčije, ovire v pridružitvene procesu Turčije k EU na strani EU*
- tri raziskovalna vprašanja
- raziskovalno vprašanje izhaja iz »ali«; *bolje bi bilo torej oblikovati tezo*
- ni napovedi strukture eseja
- metoda je navedena le ena in nepovezana s strukturo eseja
- uporaba poljudnih izrazov namesto konceptov: *aduti, negativne točke*
- neustrezna raba konceptov oziroma izmišljeni pojmi: *izključevanje Turčije, EU dodeli članstvo, turško povezovanje, stalna članica EU*
- neznanstveni slog: *»če morda ne še več«*
- uvod se bere kot prvi osnutek besedila, pripravljen na podlagi študija enega ali dveh virov

ŠTUDIJSKI PRIMER: DOBER UVOD ESEJA

Razvojno sodelovanje je prizadevanje za podprtje razvojnih prioritet držav v razvoju in temelji na njihovem sodelovanju z razvitimi državami. Osredotoča se na zagotovitev družbene in gospodarske stabilnosti, odpravo neenakosti in varstvo okolja. Razvojna pomoč pa ima ožji pomen in predstavlja vire, ki jih razvite države oz. donatorice dajo na razpolago državam v razvoju oz. prejemnicam (Suhadolnik in Pirnat, 2009; Alonso, 2016, str. 1, 5). Čeprav je bil razvojni cilj tisočletja (*Millenium Development Goal – MDG*) o izkoreninjenju revščine s pomočjo razvojnega sodelovanja pravočasno dosežen, skrajne revščine v najbolj zapostavljenih državah ni bilo še mogoče popolnoma odpraviti (United Nations, 2015, str. 4). Agenda 2030 za trajnostni razvoj pa poudarja pomen univerzalnosti razvojnega sodelovanja in načela »nikogar ne bomo pustili ob strani« (dalje Načelo), ki se torej med drugim zavzema za popolno odpravo revščine (2015, čl. 4). Da bi raziskala upoštevanje Načela s strani članic Odbora za razvojno pomoč (*Development Assistance Committee – DAC*), odgovorjam na raziskovalno vprašanje: kako neuspešnost pri popolni odpravi revščine vpliva na politiko članic DAC o Načelu? V prvem odstavku jedra bom z metodo študije primera raziskala, kako razvojna pomoč v Madagaskarju ni bila učinkovita pri izkoreninjenju skrajne revščine. V drugem odstavku bom z metodo analize in interpretacije sekundarnih virov predstavila Načelo. V tretjem odstavku pa bom s primerjalno metodo ter analizo in interpretacijo sekundarnih virov analizirala, kako se članice DAC v povezavi z izkoreninjenjem revščine držijo Načela.

PREDNOSTI

- dobra opredelitev problema na podlagi virov
- kakovostne definicije pojmov: *razvojno sodelovanje*, *razvojna pomoč*, *Načelo*
- jasno raziskovalno vprašanje na podlagi definiranih pojmov
- pregledna struktura jedra in povezava mikrostrukture z metodami
- uvod se bere kot večkrat izpiljeno besedilo na podlagi zadostnega pregleda virov in jasni ideji avtorice oziroma avtorja, kaj jo (ga) zanima in kako bo to dosegla (dosegel)

VAJA 10: Opredelitev raziskovalnega problema in oblikovanje RV

Pri tej vaji si pomagaj z rešitvami za vajo 4 (Analiza virov in izbor najustrežnejših virov) in študijskima primeroma (Pojav/Raziskovalni problem na strani 29 in Postopek oblikovanja hipoteze na strani 31).

1. Na podlagi poglobljene analize virov iz vaje 4 opredeli raziskovalni problem tako, da izvedeš konceptualne korake, opredeljene v poglavju 1.5. Zapiši:

POJAV A

POJAV B

KONCEPT A

KONCEPT B

2. Opredeli in pojasni odnos med obema pojavoma (izberi/obkroži eno možnost):

A - B

(je povezan z)

A \Rightarrow B

(vpliva na)

Razlaga:

Razlaga:

3. Določi, ali boš oblikoval_a raziskovalno vprašanje ali tezo ali hipotezo, in ga/jo nato zapiši.

Obkroži:

RAZISKOVALNO VPRAŠANJE

TEZA

HIPOTEZA

Zapis:

VAJA 11: Priprava uvoda in oblikovanje naslova eseja

1. Na podlagi opredeljenega problema in oblikovanega raziskovalnega vprašanja pripravi osnutek uvoda eseja. Jasno opredeli in označi njegove elemente – pri tem si pomagaj s spodnjo shemo mikrostrukture eseja. Podatke lahko vnašaš kar v shemo. Za pripravo uvoda boš verjetno potreboval_a dodatne vire.

UVOD ESEJA

OPREDELITEV PROBLEMA:

RAZISKOVALNO VPRAŠANJE oz. TEZA oz. HIPOTEZA:

NAPOVED STRUKTURE (METODE PROUČEVANJA IN VSEBINA):

2. Glede na zapisano pod točko 1, razmisli o naslovu eseja. Predlagaj tri različice naslova in pri vsaki opredeli vsaj eno prednost in slabost. Upoštevaj, da naj bo naslov drugačen od tvoje teme eseja in raziskovalnega vprašanja oziroma teze ali hipoteze. Pomni tudi, da je namen naslova pri bralcu vzbudi interes za vsebino eseja, zato naj bo usmerjen in zanimiv.

Naslov eseja	Prednosti	Slabosti
Naslov 1:		
Naslov 2:		
Naslov 3:		

3.2.2 Jedro eseja

Jedro eseja v obsegu 1000 besed sestavljata dva ali največ trije odstavki. Vsak odstavek je pripravljen okoli samostojnega argumenta. Argument napovemo (ali povzamemo) s tematskim stavkom, ki ga zapišemo na začetku odstavka (ali na koncu). Tematski stavek je le tehnični izraz za to, čemur v vsebinskem smislu rečemo predpostavka argumenta. Mikrostruktura jedra je prikazana v skici 3.2.2.

Skica 3.2.2: Mikrostruktura jedra

JEDRO ESEJA (do 70 % celotnega besedila oz. 700–800 besed)

ODSTAVEK/ARGUMENT 1

- tematski stavek (predpostavka 1)
- razlaga, kako predpostavka 1 prispeva k razumevanju RV oz. hipoteze
- podatki, ki utemeljujejo predpostavko 1
- navezava na odstavek/argument 2

ODSTAVEK/ARGUMENT 2

- tematski stavek (predpostavka 2)
- razlaga, kako predpostavka 2 prispeva k razumevanju RV oz. hipoteze
- podatki, ki utemeljujejo predpostavko 2
- navezava na odstavek/argument 3

ODSTAVEK/ARGUMENT 3

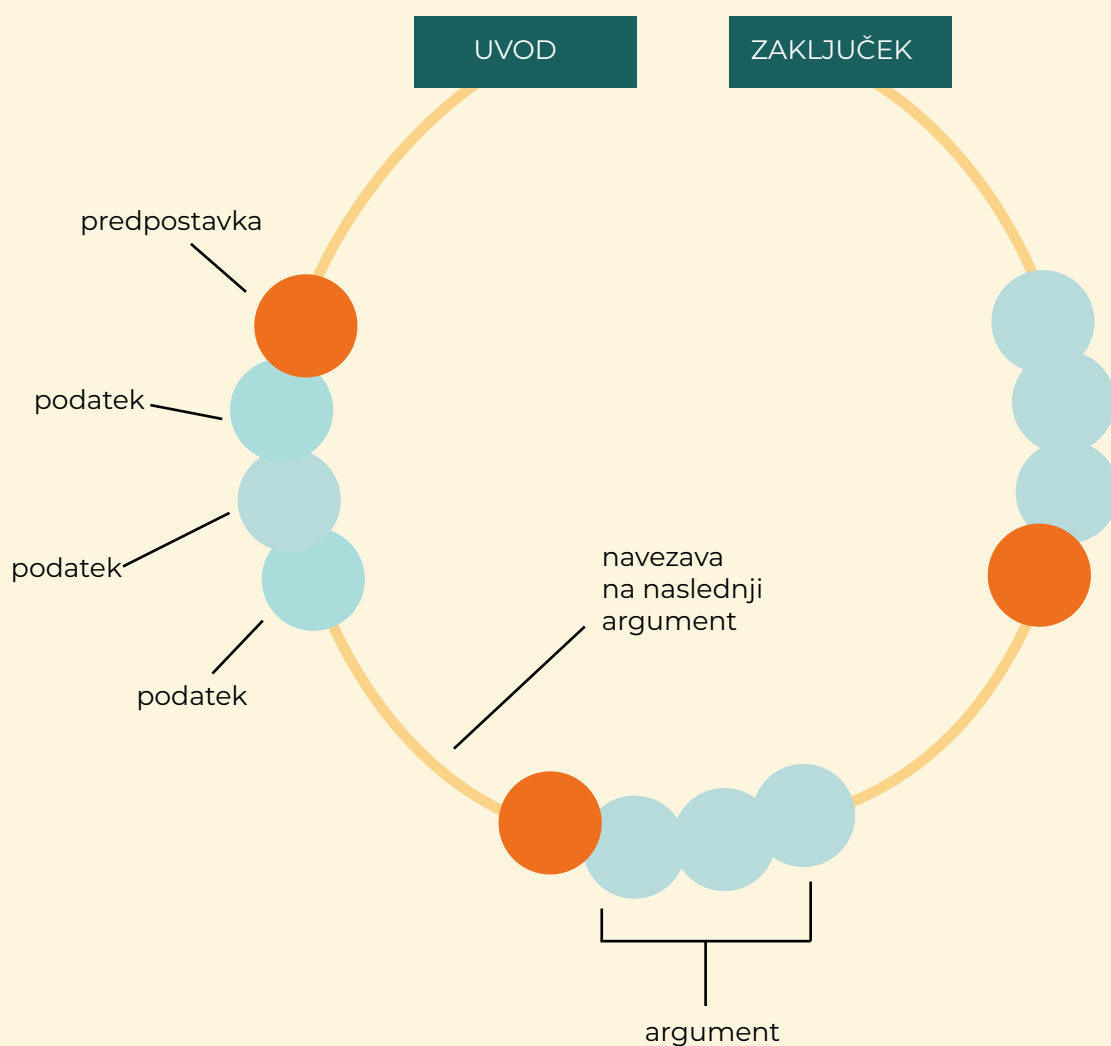
- tematski stavek (predpostavka 3)
- razlaga, kako predpostavka 3 prispeva k razumevanju RV oz. hipoteze
- podatki, ki utemeljujejo predpostavko 3

Vir: lasten prikaz.

Če podamo definicije temeljnih konceptov v uvodu, jih v jedru ne zapisujemo ponovno, ampak koncepte »samo« uporabljamo za argumentacijo. Vsak odstavek predstavi en argument, ki je sestavljen iz predpostavke, razlage in več podatkov. Razlaga in podatki morajo biti podprti z viri razlage oziroma podatka. V tem kontekstu lahko povzamemo, da naj vsak podatek prispeva k utemeljevanju predpostavke in odgovoru na raziskovalno vprašanje. To lahko ilustriramo z metaforo biserne ogrlice (skica 3.2.3). Vsak biser predstavlja podatek. Več podatkov z razlago sestavlja argument (grozd biserov, ki se držijo skupaj). Podatek sam zase ali en argument sam zase ne pomeni dovolj za razumevanje vsebine raziskave. Nanizani v celoto pa omogočajo vsebinsko dopolnjevanje podatkov na mikroravni v okviru argumenta ter argumentov med seboj v okviru napovedane strukture jedra eseja.

Skica 3.2.3: Biserna ogrlica kot metafora za mikrostrukturo jedra eseja

JEDRO ESEJA S TREMI ARGUMENTI (ODSTAVKI)

Vir: lastna ideja.

VAJA 12: Oblikovanje jedra eseja

Na podlagi uvoda, ki si ga pripravil_a v vaji 11, in s pomočjo dodatnih virov oblikuj dva ali tri argumente. Pri tem si pomagaj z mikrostrukturo jedra, ki opredeljuje sestavne dele posameznega odstavka oz. argumenta v poglavju 3.2.2. Rešitve zapisuj kar v spodnjo shemo.

ODSTAVEK/ARGUMENT 1

TEMATSKI STAVEK (PREDPOSTAVKA 1):

RAZLAGA (kako predpostavka 1 prispeva k razumevanju RV oz. hipoteze)

PODATKI (utemeljevanje predpostavke 1)

- 1.
- 2.
- 3.

NAVEZAVA NA ODSTAVEK/ARGUMENT 2:

ODSTAVEK/ARGUMENT 2

TEMATSKI STAVEK (PREDPOSTAVKA 2):

RAZLAGA (kako predpostavka 2 prispeva k razumevanju RV oz. hipoteze)

PODATKI (utemeljevanje predpostavke 2)

- 1.
- 2.
- 3.

NAVEZAVA NA ODSTAVEK/ARGUMENT 3:

3.2.3 Zaključek eseja

Zaključek eseja je približno tako dolg kot uvod, a vsebinsko nosi povsem drugačno sporočilo. Poleg obnove cilja eseja v zaključku podamo ključne ugotovitve oziroma kratek povzetek tematskih stavkov. Najpomembnejše je, da v zaključku podamo odgovor(e) na raziskovalno vprašanje oziroma če smo namesto tega zapisali tezo (jo ošibimo/okrepimo) ali hipotezo (jo zavrne/potrdimo). V zaključek lahko vključimo tudi kritično vrednotenje ugotovitev. To ni nujen del zaključka, vsekakor pa odraža kakovostnejši izdelek. Gre za refleksijo konceptualnega dela pregleda literature ali za empirično ovrednotenje problema v okviru širše družbene problematike. Avtor lahko na podlagi slednje izpostavi, kaj je še mogoče oziroma smiselno raziskati v nadaljnjem proučevanju.

Skica 3.2.4: Mikrostruktura zaključka

ZAKLJUČEK (10–15 % celotnega besedila oz. 100–150 besed)

- obnova cilja eseja
- ključne ugotovitve (glede RV oz. hipoteze)
- kritično ovrednotenje ugotovitev

Vir: lasten prikaz.

Zaključek vedno zapišemo kot en sam odstavek. Držimo se pravila, da vanj ne zapisujemo novih pojmov ali konceptov, prav tako pa se izogibamo ponavljanju že zapisanega. Ugotovitve torej poskušamo ubesediti z drugačnim jezikom kot v jedru (tj. ne po načelu kopiraj-prilepi). V zaključek prav tako ne zapisujemo podrobnosti argumentov, ki so že navedene v odstavkih jedra (če še niso, jih prestavi tja!).

- Pogoste napake pri oblikovanju in zapisu zaključka:
 - navajanje novih podatkov (in/ali novih virov)
 - lastno mnenje, izkušnje ali sodba:
 - »menim, da«
 - »po mojem prepričanju«
 - »mislim, da je to res pomembno«
 - uporaba poljudnega izrazoslovja namesto že predstavljenih konceptov

VAJA 13: Oblikovanje zaključka eseja

Preden začneš z oblikovanjem zaključka eseja, obnovi vsebino uvoda in jedra eseja. Preberi tudi poglavje 3.2.3, ki opredeljuje ključne elemente zaključka (t. i. mikrostrukturo) in pogoste napake pri zapisu zaključka. Pri tem naj bodo v pomoč spodnji koraki:

1. korak: V enem stavku obnovi, kaj je bil cilj eseja. Najbolj preprosto je zapisati, da je bil cilj eseja odgovoriti na RV oziroma preveriti hipotezo ali izreči se do teze. Pomagaj si tako, da v stavku cilj neposredno omeniš:

Cilj eseja je bil

2. korak: Poskusi vsak odstavek jedra povzeti v enem stavku in z eno ključno besedo (konceptom), ki sta povezana z RV, tezo ali hipotezo. Pred zapisom razmisli, kako bi lahko posamezni odstavek povzel, ne da bi se zapis v zaključku podvajal z jedrom.

ODSTAVEK 1:

POVZETEK ODSTAVKA:

KLJUČNA BESEDA: _____

ODSTAVEK 2:

POVZETEK ODSTAVKA:

KLJUČNA BESEDA: _____

ODSTAVEK 3:

POVZETEK ODSTAVKA:

KLJUČNA BESEDA: _____

3. korak: V enem stavku (in upoštevajoč povzetke odstavkov pod točko 2) odgovori na RV oziroma ošibi/okrepi tezo ali potrdi/zavrni hipotezo:

4. korak: Zapiši, kako bi lahko ključne ugotovitve kritično ovrednotili. Razmisli o naslednjih vprašanjih: Kakšne so morebitne omejitve ugotovitev (zaradi raziskovalnega pristopa, zbranih in dostopnih podatkov, širine teme itd.)? So ugotovitve reprezentativne ali se nanašajo samo na proučevane akterje/pojave? Kakšne so (etične) posledice ugotovitev?

5. korak: Združi korake od 1 do 4 in zapiši zaključek kot povezano celoto. Upoštevaj, da je dolžina zaključka omejena na 10–15 % celotnega besedila oz. 100–150 besed.

ŠTUDIJSKI PRIMER: DOBER ZAKLJUČEK ESEJA

Cilj eseja je bil opredeliti prispevek Unije k mednarodnemu varstvu okolja s podpisom Kjotskega protokola. Po ugotovitvi, da je okoljska politika v EU zelo pomembna, sem pokazala, da temu navkljub Unija s podpisom Kjotskega protokola ni enoznačno prispevala k mednarodnemu varstvu okolja. To sem utemeljila z argumenti, da Unija ne spoštuje načel Protokola v točki zahtev po zmanjšanju emisij izpustnih plinov, saj jih je celo povečala. Vendar pa na drugi strani ugotavljam, da kot prispevek k mednarodni okoljski varnosti lahko štejem zavzemanje EU za nove dogovore in prakso, da je EU postala glavna pogajalka v postkjotskem sporazumu. Zaključujem, da ob nezadostnem prispevku zaradi nespoštovanja Protokola Unija vseeno nadaljuje svoj okoljski angažma. Zato išče nove, učinkovitejše možnosti organizacije družbe, ki bi ustrezali vsem državam članicam EU in hkrati glede tovrstnih ukrepov aktivno išče nov konsenz v mednarodni skupnosti. Slednjemu je treba posvetiti nadaljnjo raziskovalno pozornost.

PREDNOSTI

- jasen povzetek cilja eseja
- strnjeni argumenti iz jedra
- jedrnat odgovor na raziskovalno vprašanje
- prebesedena glavna ugotovitev
- identifikacija potreb/možnosti nadaljnjega proučevanja

ŠTUDIJSKI PRIMER: ŠIBEK ZAKLJUČEK ESEJA

Po mojih ugotovitvah so vse oblike samopomoči neučinkovite in neuspešne metode upravljanja konfliktov. Še več, gledano predvsem z ekonomskega vidika, menim, da so države, ki se poslužujejo takšnih metod, po začetnem sporu na slabšem, kot so bile na začetku. Ob tem nobena od omenjenih metod ne prepoveduje uporabe sile za pridobitev premoči. Miroljubno reševanje sporov pa je zagotovo edini način upravljanja mednarodnih konfliktov. Zatorej menim, da sta pogajanje in mediacija učinkoviti metodi.

Izpostavil bi, da pogajanja kljub dobrim namenom v veliki meri niso uspešna zaradi različnih kulturnih, političnih in ekonomskih ozadij posameznih držav, ki med seboj ne najdejo skupne besede. Zaradi nestrinjanja in različnega mišljenja ter prvotnega spora se konflikti samo še povečujejo, namesto da bi jih razreševali. Tako pridejo države do »mrtve točke« in počasi prehajajo na uporabo fizične sile. Takšne in podobne situacije opozarjajo na to, da je potrebno vmešavanje tretje t. i. nevtralne stranke. Omenjena stran nima nobene koristi od spora. Lahko se posvetuje z obema nasprotnima stranema in poižkuša najti rešitev, ki bi ustrezala vsem vpletenim. Prav na tak način pa deluje mediacija. Države so pri tem predhodno določile, da končni predlog oz. rešitev ni zavezujoča za nobeno stran, kar menim, da samo še pripomore k številčni uspešnosti mediacije.

SLABOSTI

- dva odstavka namesto en
- ni obnove cilja eseja – bralcu fokus eseja ni jasen
- preveč ponavljanja podrobnosti iz jedra (npr. *definicije pojmov*)
- ni strnjenih ugotovitev, temveč ponovna »razprava«
- izpostavljanje lastnega mnenja, namesto ugotovitev: *menim*
- slabo poznavanje konceptov: »učinkovita« metoda (pravilno je uspešna)
- uporaba poljudnih izrazov namesto konceptov: *politična, ... ozadja držav, različno mišljenje, nasprotne strani*
- ni odgovora na raziskovalno vprašanje ali izreka do teze/hipoteze

4 SEZNAM VIROV

1. Baglione, L. A. (2016). *Writing a Research Paper in Political Science. A Practical Guide to Inquiry, Structure, and Methods*. 3. izdaja. SAGE.
2. Baylis, J., Smith, S. in Owens, P. (ur.). (2007). *Globalizacija svetovne politike*. 1. zvezek: *Uvod v mednarodne odnose*. Fakulteta za družbene vede.
3. Bojinović Fenko, A. in Požgan, J. (2019). *Pravila in vaje znanstvenega pisanja*. Gradivo pri predmetu osnove znanstvenega pisanja. Fakulteta za družbene vede.
4. Bučar, B., Šabič, Z., Brglez M. in Roter, P. (2009). *Navodila za pisanje: seminarske naloge in diplomska dela*. 3. izdaja. Fakulteta za družbene vede.
5. Economic and Social Council of the United Nations (n. d.) Basic Facts about ECOSOC Status. <https://csonet.org/?menu=100>
6. Gormley-Heenan, C. in Lightfoot, S. (ur.). (2012). *Teaching Politics and International Relations*. Palgrave Mcmillan.
7. Grix, J. (2010). *The Foundations of Research*. 2. izdaja. Palgrave Mcmillan.
8. Harris, R. A. (2001). *The Plagiarism Handbook. Strategies for Preventing, Detecting and Dealing with Plagiarism*. Pyczak Publishing.
9. Južnič, S. (1992). *Diplomska naloga: napotki za izdelavo*. Amalietti.
10. Lamont, C. (2015). *Research Methods in International Relations*. Sage.
11. Logar, N., Bojinović Fenko, A., Vončina, M., Kotar, M., Vipavc Brvar, I., Krnjajić A., Kirar, B. in Kalan, T. (2017/2020). *Navodila za pisanje in oblikovanje strokovno-znanstvenih del FDV*. Druga, dopolnjena izdaja. Fakulteta za družbene vede. https://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/dodiplomski-studij-1-stopnje/navodila-za-pisanje-in-oblikovanje-strokovno-znanstvenih-del-fdv_2017.pdf?sfvrsn=10
12. Odločitev ECOSOC E/2018/INF/5. (2018). Seznam nevladnih organizacij s posvetovalnim statusom pri Ekonomsko-socialnem svetu z dne 1. september 2018 – *List of non-governmental organizations in consultative status with the Economic and Social Council as of 1 September 2018*, 31. oktober. <https://undocs.org/E/2018/INF/5>
13. Rosamond, B. (2002). Plagiarism, Academic Norms and the Governance of the Profession. *Politics*, 22(3), str. 167–174.
14. Thornton, S. (2012). Issues and Controversies Associated with the Use of New Technologies. V C. Gormley-Heenan in S. Lightfoot (ur.), *Teaching Politics and International Relations* (str. 91–104). Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9781137003560_8
15. Tulder, van, R. (2007). *Skill sheets. An integrated approach to research, study and management*. Prentice Hall.
16. Vodopivec, M. in Vodopivec, M. (2004). *Kako raziskujem, pišem, nastopam: sporočilna tehnika pisanja*. Cankarjeva založba.

VAJA 1: Izjava o avtorstvu pisnih izdelkov

Navodilo: Preberi in izpolni izjavo o avtorstvu.

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za družbene vede

Izjava o avtorstvu pisnih izdelkov

Spodaj podpisana_i _____, z vpisno številko _____, s svojim podpisom zagotavljam, da

- bodo vsi oddani pisni izdelki rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela;
- bodo vsa dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih bom uporabljal_a v pisnih izdelkih, jasno navedena oziroma citirana (skladno z Navodili za pisanje in oblikovanje strokovno-znanstvenih del FDV);
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citatov bodisi v obliki skoraj dobesednega povzemanja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oziroma ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu, prekršek pa podleže tudi ukrepom Fakultete za družbene vede v skladu z njenimi pravili;
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatorstvo lahko predstavlja za oddane pisne izdelke in za moj status na Fakulteti za družbene vede.

V Ljubljani, _____ (datum)

Podpis: _____

VAJA 2: Prepoznavanje akademske (ne)poštenosti

Navodilo: Preberi oba zapisa študentov in izvorna besedila drugih avtorjev. Pri vsakem primeru določi, ali se je posamezni študent posluževal nepoštenih akademskih praks oziroma neustrezno povzemal besedila. Pri tem sporne dele besedila označi z rumeno barvo.

Študent 1:

Opredelitve terorizma so bile vedno problematične, saj je zelo kompleksen. Navedla bom nekaj ključnih pojmov, ki jih navajajo avtorji pri opredelitvi in razlagi tega fenomena sodobnega sveta: terorizem je sredstvo in metoda političnega boja; temelji na ustrahovanju in vzbujanju občutka osebne ogroženosti pri prebivalstvu; pogosto gre za uporabo fizičnega in psihičnega nasilja, katerega namen je zrušiti avtoriteto države. Zakaj pride do teorističnega napada? Na to vplivajo številni dejavniki, in sicer psihološki, gospodarski, politični, verski in socialni. Vzroki so lahko etnična, verska ali ideološka navzkrižja, revščina, stres, frustracije, modernizacija in politična neenakopravnost.

Avtor izvornega besedila: Erika Young (2013, str. 19)

Danes je akademski konsenz o minimalni definiciji terorizma kot nasilja ali grožnje z nasiljem, ki je politično motivirana (Dobovšek, 2002, str. 589; Enders in Sandler, 2004, str. 121; Rizman, 2005, str. 9; Europol, 2012, str. 4), kar pa je zelo splošna definicija. Številne definicije terorizma se medsebojno razlikujejo povečini le v tem, katere elemente vsebujejo poleg politične motivacije in kolikšno težo jim dajejo. Pavič (2009, str. 21) navaja tri najpogostejše elemente definicij terorizma:

- terorizem je sredstvo in metoda političnega boja,
- temelji na ustrahovanju in vzbujanju občutka osebne ogroženosti pri prebivalstvu,
- pogosto gre za uporabo fizičnega in psihičnega nasilja, katerega namen je zrušiti avtoriteto države.

Študent 2:

Afganistan je po desetletjih državljanske vojne prišel do točke, ko država ni izvajala dejanske oblasti nad znatnim delom teritorija in prišlo je do erozije državne oblasti in njene kapacitete izvajanja osnovnih nalog države (Aman in Aman 2015, str. 401). Miller (2013, str. 157–160) navaja, da je bil leta 2001 ena izmed najrevnejših držav na svetu, kjer je prebivalstvo živelo brez osnovnih sanitetnih pogojev z manj kot polovico ameriškega dolarja na dan, različne regije v državi so bile ujete v nenehne vojaške spopade, različna plemena pa so na območjih, ki so jih nadzorovala oblikovala lastne politične organe, popolnoma neodvisne od centralne oblasti.

Avtor izvornega besedila: Aman in Aman (2015, str. 401)

Afghanistan is a classic case of a weak state that had to endure a long protracted civil war, unabated violence, and erosion of state capacity and strength, elevating its status to the so called failed state. The international intervention in Afghanistan began in the closing months of 2001, and with a transitional government coming into power in December, Afghanistan formally kick-started the complex process of re-building state institutions.

Avtor izvornega besedila: Miller (2013, str. 157–160)

In 2001 Afghanistan was the world's most failed state. The security environment was anarchic, large-scale fighting against the Taliban and al-Qaida continued until March 2002 (...) The Taliban government was never recognized as legitimate by all Afghans (...) With an anarchic security situation and a nonfunctional state, the Afghan economy had collapsed by the end of the Taliban's misrule. Afghans were the world's seventh poorest people in 2001. The IMF estimated that GDP per capita in 2002 was about \$176: Afghans lived on about 48 cents per day, comparable to the poorest people in sub-Saharan Africa.

VAJA 3: Iskanje virov in zapis virov v seznam literature

Navodilo:

1. Izberi eno od spodnjih tem in pripravite seznam vsaj 10 virov za raziskovanje na to temo. Vsi izbrani viri naj bodo v celoti dostopni na internetu. Pri tem si pomagaj z viri v zbirkah, ki so na voljo v Digitalni knjižnici UL (DiKUL) in na COBISS+. Seznam virov naj vsebuje:

- 1 znanstveno monografijo z enim avtorjem
- 1 znanstveno monografijo z vsaj dvema avtorjema
- 1 zbornik
- 1 e-knjigo
- 1 diplomsko delo in 1 magistrsko ali doktorsko delo FDV
- 2 znanstvena članka
- 2 primarna vira

Od desetih virov naj:

- bosta vsaj 2 vira v slovenskem jeziku
- in vsaj 1 vir v jeziku, ki ni angleški jezik ali slovenski jezik

Teme:

- Izzivi globalizacije
- Upravljanje migracij
- Širjenje nalezljivih bolezni
- Zunanja politika velikih sil
- Boj mednarodne skupnosti proti podnebnim spremembam
- Mirno reševanje sporov med državami
- Mednarodna trgovina
- Mednarodno razvojno sodelovanje (odnosi Sever-Jug)

2. V nadaljevanju pisnega izdelka na kratko opiši potek iskanja virov:

- Katere besedilne zbirke si uporabil?
- S katerimi ključnimi besedami si iskal vire?
- Koliko zadetkov si dobil in kako si zožil nabor virov?

VAJA 4: Analiza virov in izbor najustrežnejših virov

Navodilo:

1. Na kratko analiziraj 10 virov s seznama, ki ste ga oblikovali v vaji 3 (glej zgoraj). Z analizo teh virov se boš podrobneje seznanil_a s temo, ki si jo izbral_a. Ker je ta tema zelo splošna, jo boš moral_a zožiti in znotraj te splošne teme opredeliti ožji raziskovalni problem.
2. Po kratki analizi virov zapiši, kaj te glede izbrane teme posebno zanima, torej kateri ožji raziskovalni problem boš proučeval_a.
3. Nato iz zgornjega seznama izberi 5 virov, za katere meniš, da so najustrežnejši za obravnavo tega problema. Za vsakega od njih v enem kratkem odstavku zapiši, zakaj ga potrebuješ, tj. kaj je zapisano/analizirano/obravnavano v viru in kako ti bo to pomagal pri analizi ter oblikovanju raziskovalnega vprašanja. Pri tem si lahko pomagaš s spodnjimi zgledi:

Primer 1: Vsebinsko utemeljevanje

- Avtor v članku opredeljuje terorizem, in sicer na način ...
- Članek obravnava varstvo človekovih pravic v treh azijskih državah, ki predstavljajo poseben primer, saj ...
- Avtorji v članku analizirajo statistične podatke za teroristične napade po svetu v 20. stoletju, vključno s podatki iz obdobja od konca hladne vojne, ki jih bom uporabil_a za predstavitev pojava terorizma.

Primer 2: Izbor metod dela

- Katere metode raziskovanja so uporabljene v viru, ki si ga izbral_a?
- Kako ti izbrana metoda (npr. zgodovinska analiza, razvojna analiza, primerjalna analiza, opisna metoda, študija primera, intervju, analiza statističnih podatkov, analiza in interpretacija sekundarnih virov analiza in interpretacija primarnih virov) pomaga pri proučevanju izbranega problema?

VAJA 5: Zapisovanje sekundarnih virov v besedilo

Ponovno preberi poglavje 2.2 o zapisu sekundarnih virov v besedilo. S pomočjo zgledov in pravilno navedenih virov v seznamu virov popravi zapis virov v spodnjem besedilu.

Kot ugotovi Agnieszka Nowak (2006, str. 9–38), deklaracija o razvoju operacionalnih zmogljivosti SVOP iz Laekna pri civilnem kriznem upravljanju loči med instrumenti v okviru skupnostnih pristojnosti, medvladnih pristojnosti ter skupnostnih in medvladnih pristojnosti. Ta opredelitev odraža torej razširjeno razumevanje civilnega kriznega upravljanja kot izrazito »medstebrskega« delovanja EU v vseh kriznih fazah (Lavalée, C., 2013, 373 in Van Ham, 2000). Proces oblikovanja pristopa civilnega kriznega upravljanja je EU začela leta 1999 v okviru SVOP, saj je uveljavitev Amsterdamske pogodbe pomenila dejanski začetek procesa izgradnje zmogljivosti EU (Shepherd 2009; Nowak, 2006). Pomembna podlaga za sklepe Evropskega sveta je bilo srečanje VB in Francije v kraju St. Malo leta 1998, ko sta obe državi podprli prizadevanja EU za avtonomno delovanja na področju varnosti in obrambe (Lord in Winn, 2001). Cilj je bil izgradnja zmogljivosti za preprečevanja kriz in oblikovanje ustreznih struktur odločanja (Požgan 2004, str. 54, Požgan, 2017, 4). Prav poudarek SVOP na zunanjem kriznem upravljanju naj bi EU pomagal pri »izgradnji zmogljivosti za posredovanje in krepitvi strateške kulture v Evropi, s čimer bi EU postala bolj kredibilen mednarodni varnostni in obrambni akter« (Sabina Kajnč, 2012).

Evropski svet v Kölnu leta 1999 je močno zaznamovalo dogajanje na Kosovu in nezmožnost EU ter držav članic, da bi preprečile, zamejila in/ali končale izbruh medetničnega nasilja v neposredni bližini EU (Shepherd, James 2009, str. 513). Shepherd (2009, str. 513) dodaja, da je po intervenciji zveze NATO na Kosovu postalo jasno, da diplomatske akcije ne more biti uspešna, če niso podprte z vojaško akcijo.

Seznam virov

1. Kajnč Lange, S. (2008). *Razvoj evropske zunanje politike: od evropskega političnega sodelovanja do evropske varnostne in obrambne politike*. FDV.
2. Lavallée, C. (2013). 'From the Rapid Reaction Mechanism to the Instrument for Stability: The Empowerment of the European Commission in Crisis Response and Conflict Prevention'. *Journal of Contemporary European Research*, 9(3), str. 372–389.
3. Nowak, A. (2006). *Civilian Crisis Management within ESDP* (Chaillot Paper, 90). Dostopno prek <http://www.iss-eu.org/chaillot/chai90.pdf>
4. Požgan, J. (2006). *Razvoj Skupne zunanje in varnostne politike EU v luči odnosov z Združenimi državami Amerike* (diplomsko delo). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
5. Požgan, J. (2017). *Zunanje okolje in zunanjepolitično delovanje EU: pokonfliktna obnova Kosova in sodelovanje z državami AKP regije* (doktorska disertacija). Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, Ljubljana.
6. Shepherd, J. (2009). 'A milestone in the history of the EU': Kosovo and the EU's international role. *International Affairs*, 85(3), 513–530.
7. Van Ham, P. (2000). *Europe's new defense ambitions: implications for NATO, the US, and Russia* (Occasional Paper, 1). European Centre for Security Studies.
8. Winn, N. in Lord, C. (2001). *EU Foreign Policy beyond the nation state: joint actions and institutional analysis of the CFSP*. Basingstoke: Palgrave.

VAJA 6: Zapisovanje primarnih virov v besedilo

Ponovno preberi poglavje 2.3 o zapisu primarnih virov v besedilo. S pomočjo zgledov in seznama virov popravi zapis primarnih virov v besedilu. Ne pozabi preveriti tudi zapisa v opombah pod črto!

Prvo natančnejšo opredelitev koncepta civilnega kriznega upravljanja na ravni Evropske unije (EU, tudi Unija) poda deklaracija o razvoju operacionalnih zmogljivosti SVOP iz Laekna (Evropski svet, 2001): »Uravnotežen razvoj vojaških in civilnih zmogljivosti je nujen za učinkovito krizno upravljanje Unije: to pomeni tesno usklajevanje med vsemi, civilnimi in vojaškimi, viri in instrumenti, ki jih ima na voljo Unija.«¹⁸ Evropski svet v Kölnu leta 1999, ki je formalno oblikoval SVOP, je močno zaznamovalo dogajanje na Kosovu. To je bilo v nasprotju z osrednjim zunanjepolitičnim ciljem EU »igrati polno vlogo na mednarodnem prizorišču« in »moralno zavezo« EU, da posreduje v primeru humanitarne katastrofe v svoji soseščini (Evropski svet 1999, Annex III).¹⁹ Kot se je v izjavi ob zasedanju Evropskega sveta izrazil Elmar Brok, tedanji predsedujoči odboru za zunanje zadeve v EP, je po intervenciji zveze NATO na Kosovu »Evropejcem postalo jasno, da nobena diplomatska akcija ne more biti uspešna, v kolikor ni, če je potrebno, podprta z vojaško akcijo« (Brok., 2009, str. 513).²⁰ Lizbonska pogodba (2009, 43. čl.), katere osrednji namen je bil neposredno povezan s krepitvijo EU kot kredibilnega varnostnega akterja, ni bistveno spremenila SVOP, saj je uvedla zgolj nekaj novosti – razširila je petersberške naloge, oblikovala solidarnostno klavzulo in klavzulo o vzajemni pomoči ter institut stalnega strukturnega sodelovanja.

Seznam virov

1. Brok, E. (1999, 10. november). Izjava o EVOP po zasedanju EU vrha v Kölnu in transatlantska povezava. Dostopno prek <http://aei.pitt.edu/101535/1/38.pdf>
2. Laekenska izjava – *The Laeken Declarataion*. (2011). Sprejeta na zasedanju Evropskega sveta 14. in 15. decembra v Leaekenu. <http://www.arhiv.evropa.ukom.gov.si/si/lizbonska-pogodba/ustava-za-evropo/konvencija-za-prihodnost-evrope/laekenska-izjava-o-prihodnosti-evrope/>
3. Lizbonska pogodba, ki spreminja Pogodbo o Evropski uniji in Pogodbo o ustanovitvi Evropske unije, podpisana 13. decembra 2007, v veljavi od 1. decembra 2009. Dostopno prek <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:EN:HTML>
4. Zaključki Evropskega sveta v Kölnu z dne 3. in 4. junija 1999 – *Cologne Council Conclusions* on 3. and 4. June 1999. https://www.europarl.europa.eu/summits/kol1_en.htm

¹⁸ Evropski svet. 2001. *Laekenska izjava – The Laeken Declarataion*, 14. in 15. december 2001. Dostopno na: <http://www.arhiv.evropa.ukom.gov.si/si/lizbonska-pogodba/ustava-za-evropo/konvencija-za-prihodnost-evrope/laekenska-izjava-o-prihodnosti-evrope/> (12. november 2015).

¹⁹ Med drugim je Evropski svet oblikoval funkcijo Visokega predstavnika za SZVP EU, na katero je imenoval Javierja Solano. Zaključki Evropskega sveta (1999).

²⁰ Brok, E. 1999. *Izjava o EVOP po zasedanju EU vrha v Kölnu in transatlantska povezava*. Washington: Committee on International Relations, US House of Representatives.

VAJA 7: Urejanje oblike besedila

Pravilno uredi besedilo in vire. Ne popravljalj vsebine in slovnice, upoštevaj le pravila za urejevanje besedila. Ne popravljalj velikosti črk in razmika med vrsticami. Natančno preveri tudi zapis vseh virov. Napake popravi tako, da zapišeš pravilen zapis. Če nimaš v besedilu prostora za popravilo, napačno zapisani del označi, ob strani pa zapiši, za kakšne vrste napako gre in kakšen zapis je pravilen. Piši čitljivo in z barvnim pisalom.

Evropski integracijski procesi so po več desetletjih proizvedli kompleksen politični sistem, ki ga potrjuje tudi Lizbonska pogodba (2009, 1. člen). To je vplivalo na preoblikovanje koncepta nacionalne države v Evropi in pripomoglo k razmišljanjem o tem, da država ni več nujni sestavni del političnega sistema, kot so to izpostavljali zgodnji teoretiki političnih sistemov (Almond 1956). Politika se v drugačnih zgodovinskih okoliščinah lahko odvija tudi brez klasičnega državnega aparata (Hix, 1999: str. 4–5).

Nugent (2003, 465–68) definira Evropsko unijo (EU) prek primerjave z najpomembnejšim subjektom mednarodnih odnosov, t.j. državo, in s pomočjo primerjave z običajnim načinom organiziranja v mednarodni skupnosti, tj. mednarodno vladno organizacijo, kakršna je na primer NATO. Med glavne značilnosti države uvršča teritorialnost, suverenost, legitimnost in monopol nad vladanjem, pri čemer opozarja, da naštetih elementi niso nujno prisotni v enakem razmerju, morajo pa biti ključni temelji sistema (Nugent, Neill 2003, str. 466). EU tako deloma izpolnjuje vse štiri pogoje državnosti, vendar v premajhni meri, da bi jo lahko označili kot državo (state). Tudi McCormick (2002, str. 112–113) se strinja, da Evropska unija ni niti država, saj ji manjkajo številne lastnosti države, niti mednarodna organizacija, saj je razvila izredno veliko moč in vpliv na svoje članice.²³ Meni tudi, da je EU nekakšna 'mešanica' nacionalnih vlad in nadsacionalnih institucij,²⁴ katerih povezave so oblikovale konfederacijo (prav tam, str. 114). Costa (2003) podobno trdi, da »razvoj dogodkov po uveljavitvi Maastrichtske pogodbe ... dokazuje, da se je evropska integracija preoblikovala v bolj ali manj federalni sistem.«

Podrobnejša opredelitev EU torej sproža dilemo, saj lahko pri tem izhajamo iz dveh različnih ontoloških izhodišč. Prvič, EU lahko proučujemo kot ostale subjekte v mednarodnih odnosih, kjer EU »nadomešča« državo oziroma mednarodno organizacijo kot enoto analize (Kajnc 2008, Lord in Winn 2001), pri čemer lahko za analizo uporabimo osrednje teorije mednarodnih odnosov in teorije zunanje politike. Drugič, opredelitev EU kot sui generis mednarodnega akterjaomogoča alternativne konceptualizacije EU (Kajnc 2008), ki razširjajo fokus proučevanja z interesov in politik na vprašanja identitete, norm in percepcij.²⁵ V tem primeru pride v obzir analiza avtonomije in akterstva EU, ki sta ključna pri opredelitvi zunanjega delovanja EU (Požgan 2017). Kot eno ključnih posebnosti EU kot globalnega akterja lahko identificiramo utemeljitev akterstva EU na t. i. evropski identiteti (Evropski svet 1973, I.1 točka)

1. Corbett, R., Jacobs, F., Shackleton, M. (2003). *The European Parliament at Fifty: A View*

²³ Podobno razmišlja Jacobs (2003) v Development of the European Parliament's powers: An incomplete agenda?

²⁴ Več o Evropskem parlamentu kot o eni takšnih nadsacionalnih institucij v Corbett, Jacobs in Shackleton (2003; 353–73).

²⁵ Eden izmed razlogov za takšno izbiro je razpetost Evropske Unije med t.i. medvladnim in supranacionalnim delovanjem (Ginsberg, 2001).

1. Corbett, R., Jacobs, F., Shackleton, M. (2003). *The European Parliament at Fifty: A View from the Inside*. *Journal of Common Market Studies*, 41(2), 353–373.
2. Costa, Olivier. (2004). Le parlementarisme au-delà de l'Etat: *le cas de l'Union européenne*. Olivier Costa, Eric Kerrouche in Paul Magnette (ur) *Vers un renouveau du parlementarisme en Europe*, 271–94. Editions de l'Université de Bruxelles.
3. Evropski svet. *Deklaracija o evropski identiteti – Declaration on European Identity*. 14. 12. 1973. https://www.cvce.eu/content/publication/1999/1/1/02798dc9-9c69-4b7d-b2c9-f03a8db7da32/publishable_en.pdf
4. Hix, S. (1999) *The Political System of the European Union*. London: Macmillan Press.
5. Jacobs, Francis B. 2003. Development of the European Parliament's powers: An incomplete agenda? IAI working paper. <http://aei.pitt.edu/id/eprint/441>
6. Kajnič Lange, S. (2008). *Razvoj evropske zunanje politike: od evropskega političnega sodelovanja do evropske varnostne in obrambne politike*. Ljubljana: FDV.
7. Lizbonska pogodba. (2009). Dostopno prek http://europa.eu.int/constitution/futurum/documents/offtext/declaration_en.pdf
8. Nugent, N. *The Government and Politics of the European Union*. Palgrave Macmillan.
9. McCormick, J. (2002). *Understanding the European Union: a concise introduction*. Palgrave Macmillan: London.
10. Požgan, J. (2017). *Zunanje okolje in zunanjepolitično delovanje EU: pokonfliktna obnova Kosova in sodelovanje z državami AKP regije*. Doktorska disertacija. UL, FDV, Ljubljana.
11. Winn, Neil in Christopher, Lord. (2001). *EU Foreign Policy beyond the nation state: joint actions and institutional analysis of the CFSP*, Palgrave.

VAJA 8: Zapis primarnih virov v seznam virov

Popravi zapis primarnih virov in jih pravilno zapiši v seznamu virov. V oklepaju pri posameznem viru opredeli tudi, za kakšno vrsto primarnega vira gre pri zapisu – glej primer:

Ustanovna listina Združenih narodov – *Charter of the United Nations*, podpisana 26. junija 1945 v San Franciscu, v veljavi od 24. oktobra 1945. (mednarodna pogodba)

Lizbonska pogodba – Lisbon Treaty, 2009. Podpisana 13. decembra 2007 v Lizboni, v veljavi od 1. decembra 2009. [http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306: SOM:EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:EN:HTML) (8. januar 2014).

Zaključki Sveta o strategiji Evropske unije za podonavsko regijo - Council Conclusions on the European Union Strategy for the Danube Region. Sprejeti v Svetu za splošne zadeve, 13. aprila 2011. http://consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/genaff/121511.pdf.

Konvencija o kibernetiki kriminaliteti – *Convention on Cybercrime*. 2001. Sprejeta v Svetu Evrope 11. novembra, v veljavi od 1. junija 2004. <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/185.htm>

Pact of the League of Arab states, podpisana 22. marca 1945 v Kairu, v veljavi od 24. februarja 1946. Dostopno prek: http://avalon.law.yale.edu/20th_century/arableag.asp

Splošna deklaracija človekovih pravic – *Universal Declaration of Human Rights*, sprejeta in razglašena z resolucijo Generalne skupščine Združenih narodov št. 217A (III), 10. decembra 1948.

Državni zbor Republike Slovenije. 2011. *Državni zakonik*. http://mdds.gov.si/fileadmin/mdds.gov.si/pageuploads/dokumenti__pdf/word/DZak-sprejet-16-6-11.doc

Evropska komisija. 2010. *Sporočilo Evropske komisije: Evropa 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth* (COM(2010) 2020 končn.). Dostopno na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF> (10. maj 2011)

Svet Evropske unije. 2013. *Zaključki Sveta o širitvi in procesu stabilizacije in pridruževanja – Council conclusions on Enlargement and Stabilisation and Association Process*, 17. decembra v Bruslju.

Uredba Sveta (EU) št. 833/2014 z dne 31. julija 2014 o omejevalnih ukrepih zaradi delovanja Rusije, ki povzroča destabilizacijo razmer v Ukrajini. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A32014R0833>

Brok, Elmar. 1999. Izjava o EVOP po zasedanju EU vrha v Kölnu in transatlantska povezava. Washington: Committee on International Relations, US House of Representatives.

Najprej opredeli vrsto sekundarnega vira (zapiši jo na prazno črto pod virom), nato pa upoštevajoč pravilo za zapis te vrste vira popravi zapis posameznega vira. Na koncu vire

VAJA 9: Zapis sekundarnih virov v seznam virov

pravilno zapišite v seznam virov.

Maria Giulia Amadio Vicere. 2015. *Beyond the Intergovernmental-Supranational Divide in EU Foreign Policy: Insights from Kosovo*. IAI Working Papers 15/1, Istituto Affari Internazionali. Dostopno na: <http://www.iai.it/it/pubblicazioni/beyond-intergovernmental-supranational-divide-eu-foreign-policy>

Vrsta vira: _____

Bellamy, Richard and Claudia Attucci. *Normative Political Theory*. V *European Integration Theory*, ur. Wiener, Antje in Thomas Diez, 198–220. Oxford University Press.

Vrsta vira: _____

De Lombaerde, P. in M. Schulz, ur., 2009. *The EU and World Regionalism: The Makability of regions in the 21st century*. Ashgate Publishers.

Vrsta vira: _____

Ian Manners 2008. The normative ethics of the European Union. *International Affairs* 84 (1) str. 45-60. Doi: 10.1111/j.1468-2346.2008.00688.x

Vrsta vira: _____

Adler-Nissen, Rebecca in Kropp, Kristoffer. 2015. A Sociology of Knowledge Approach to European Integration: Four Analytical Principles. *Journal of European Integration* 37(2): 155–73.

Vrsta vira: _____

Faleg, Giovanni. 2011. Knowledge is power: *Epistemic Communities and EU Crisis Management*. Paper of the First Euroacademia Global Conference »Europe Inside-Out: Europe and Europeaness Exposed to Plural Observers«, od 22.-24. septembra 2011 na Dunaju, Avstrija

Vrsta vira: _____

Finnemore, Martha. 1996. *National Interest in International Society*. Cornell University Press.

Vrsta vira: _____

Roter, Petra. 1996. *Stranpoti režimske teorije: upravljanje mednarodne skupnosti in kritika režimske teorije*, diplomsko delo. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Vrsta vira: _____

VAJA 10: Opredelitev raziskovalnega problema in oblikovanje RV

Pri tej vaji si pomagaj z rešitvami za vajo 4 (Analiza virov in izbor najustrežnejših virov) in študijskima primeroma (Pojav/Raziskovalni problem na strani 29 in Postopek oblikovanja hipoteze na strani 31).

1. Na podlagi poglobljene analize virov iz vaje 4 opredeli raziskovalni problem tako, da izvedeš konceptualne korake, opredeljene v poglavju 1.5. Zapiši:

POJAV A

--

POJAV B

--

KONCEPT A

--

KONCEPT B

--

2. Opredeli in pojasni odnos med obema pojavoma (izberi/obkroži eno možnost):

A - B

(je povezan z)

A \Rightarrow B

(vpliva na)

Razlaga:

--

Razlaga:

--

3. Določi, ali boš oblikoval_a raziskovalno vprašanje ali tezo ali hipotezo, in ga/jo nato zapiši.

Obkroži: **RAZISKOVALNO VPRAŠANJE** **TEZA** **HIPOTEZA**

Zapis:

VAJA 11: Priprava uvoda in oblikovanje naslova eseja

1. Na podlagi opredeljenega problema in oblikovanega raziskovalnega vprašanja pripravi osnutek uvoda eseja. Jasno opredeli in označi njegove elemente – pri tem si pomagaj s spodnjo shemo mikrostrukture eseja. Podatke lahko vnašaš kar v shemo. Za pripravo uvoda boš verjetno potreboval_a dodatne vire.

UVOD ESEJA

OPREDELITEV PROBLEMA:

RAZISKOVALNO VPRAŠANJE oz. TEZA oz. HIPOTEZA:

NAPOVED STRUKTURE (METODE PROUČEVANJA IN VSEBINA):

2. Glede na zapisano pod točko 1, razmisli o naslovu eseja. Predlagaj tri različice naslova in pri vsaki opredeli vsaj eno prednost in slabost. Upoštevaj, da naj bo naslov drugačen od tvoje teme eseja in raziskovalnega vprašanja oz. teze oz. hipoteze. Pomni tudi, da je namen naslova pri bralcu vzbudi interes za vsebino eseja, zato naj bo usmerjen in zanimiv.

Naslov eseja	Prednosti	Slabosti
Naslov 1:		
Naslov 2:		
Naslov 3:		

VAJA 12: Oblikovanje jedra eseja

Na podlagi uvoda, ki si ga pripravil_a v vaji 11, in s pomočjo dodatnih virov oblikuj dva ali tri argumente. Pri tem si pomagaj z mikrostrukturo jedra, ki opredeljuje sestavne dele posameznega odstavka oz. argumenta v poglavju 3.2.2. Rešitve zapisuj kar v spodnjo shemo.

ODSTAVEK/ARGUMENT 1

TEMATSKI STAVEK (PREDPOSTAVKA 1):

RAZLAGA (kako predpostavka 1 prispeva k razumevanju RV oz. hipoteze)

PODATKI (utemeljevanje predpostavke 1)

- 1.
- 2.
- 3.

NAVEZAVA NA ODSTAVEK/ARGUMENT 2:

ODSTAVEK/ARGUMENT 2

TEMATSKI STAVEK (PREDPOSTAVKA 2):

RAZLAGA (kako predpostavka 2 prispeva k razumevanju RV oz. hipoteze)

PODATKI (utemeljevanje predpostavke 2)

- 1.
- 2.
- 3.

NAVEZAVA NA ODSTAVEK/ARGUMENT 3:

VAJA 13: Oblikovanje zaključka eseja

Preden začneš z oblikovanjem zaključka eseja, obnovi vsebino uvoda in jedra eseja. Preberi tudi poglavje 3.2.3, ki opredeljuje ključne elemente zaključka (t. i. mikrostrukturo) in pogoste napake pri zapisu zaključka. Pri tem naj bodo v pomoč spodnji koraki:

1. korak: V enem stavku obnovi, kaj je bil cilj eseja. Najbolj preprosto je zapisati, da je bil cilj eseja odgovoriti na RV oziroma preveriti hipotezo oziroma izreči se do teze. Pomagaj si tako, da v stavku cilj neposredno omeniš:

Cilj eseja je bil

2. korak: Poskusi vsak odstavek jedra povzeti v enem stavku in z eno ključno besedo (konceptom), ki sta povezana z RV, tezo ali hipotezo. Pred zapisom razmisli, kako bi lahko posamezni odstavek povzel, ne da bi se zapis v zaključku podvajal z jedrom.

ODSTAVEK 1:

POVZETEK ODSTAVKA:

KLJUČNA BESEDA: _____

ODSTAVEK 2:

POVZETEK ODSTAVKA:

KLJUČNA BESEDA: _____

ODSTAVEK 3:

POVZETEK ODSTAVKA:

KLJUČNA BESEDA: _____

3. korak: V enem stavku (in upoštevajoč povzetke odstavkov pod točko 2) odgovori na RV oziroma ošibi/okrepi tezo ali potrdi/zavrni hipotezo:

4. korak: Zapiši, kako bi lahko ključne ugotovitve kritično ovrednotili. Razmisli o naslednjih vprašanjih: Kakšne so morebitne omejitve ugotovitev (zaradi raziskovalnega pristopa, zbranih in dostopnih podatkov, širine teme itd.)? So ugotovitve reprezentativne ali se nanašajo samo na proučevane akterje/pojave? Kakšne so (etične) posledice ugotovitev?

5. korak: Združi korake od 1 do 4 in zapiši zaključek kot povezano celoto. Upoštevaj, da je dolžina zaključka omejena na 10–15 % celotnega besedila oz. 100–150 besed.

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za družbene vede